Теософия на розенкройцерите

GA 99

Рудолф Щайнер

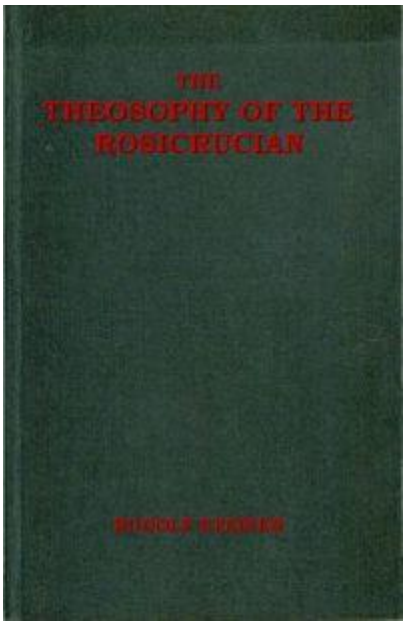

Този том предоставя общ преглед на възгледите на Щайнер за природата и конституцията на човешкото същество, живота след смъртта и преди раждането, законите на кармата, епохите на еволюцията и бъдещето на човечеството. Това е част от ранната работа на Щайнер по изграждане на съдържанието на антропософията и е отлично допълнение към основните му книги.

Преведено от М. Котерел и Д. С. Осмонд от стенографски доклади, неревизирани от лектора. Томът от пълното стогодишно издание на произведенията на Рудолф Щайнер на оригиналния немски език, в който се съдържа текстът на този лекционен курс, е озаглавен: „ *Теософията на Розенкрейцерите*“ (№ 99 в *Библиографския преглед* , 1961 г.)

	Заглавни бележки	
I.	**Новата форма на мъдрост**	**22 май 1907 г.**
II.	**Деветкратната конституция на човека**	**25 май 1907 г.**
III.	**Елементалният свят и Небесният свят. Буден живот, сън и смърт**	**26 май 1907 г.**
IV.	**Слизането към ново раждане**	**28 май 1907 г.**
V.	**Човешкият общ живот между смъртта и новото раждане. Раждане във физическия свят**	**29 май 1907 г.**
VI.	**Законът на съдбата**	**30 май 1907 г.**
VII.	**Техниката на кармата**	**31 май 1907 г.**
VIII.	**Човешкото съзнание в седемте планетарни условия**	**1 юни 1907 г.**
IX.	**Планетарна еволюция I**	**2 юни 1907 г.**
X.	**Планетарна еволюция II**	**3 юни 1907 г.**
Единадесети.	**Еволюция на човечеството на Земята I**	**4 юни 1907 г.**
XII.	**Еволюция на човечеството на Земята II**	**4 юни 1907 г.**
XIII.	**Бъдещето на човека**	**5 юни 1907 г.**
XIV.	**Природата на посвещението**	**6 юни 1907 г.**

Бележка относно заглавието

На пръв поглед заглавието на тази книга може да е донякъде подвеждащо за британския читател. То може да му внуши асоциации с Англо-индийската теософия и Теософското общество, основано от Х. П. Блаватска.
Рудолф Щайнер обаче използва термина самостоятелно и с различна и много по-широка конотация. В по-ранни векове, особено в Централна Европа, „теософията“ е била признат раздел от философията и дори от теологията. Якоб Бьоме е бил известен като великия „теософ“. В английския език терминът датира от XVII век.
В крайна сметка това ни връща към Свети Павел, който казва (1 Кор. 2:6-7): „Но ние проповядваме мъдрост между съвършените, но не мъдростта на този свят... А проповядваме Божията мъдрост (на гръцки „Теософия“) в тайна, скритата мъдрост, която Бог е предопределил преди света за наша слава.“
Цялата „теософия“ предполага познание за духовния свят и такова познание е било постигано по различни начини в различни епохи от човешката история. Розенкройцерският път, споменат в заглавието, е пътят, подходящ за съвременния човек в тази епоха на световно познание и индивидуална свобода.

1. Новата форма на мъдрост

Заглавието на този курс от лекции е обявено като „Теософия според розенкройцерския метод“. Под това се има предвид мъдростта, която е първична, но винаги нова, изразена във форма, подходяща за настоящата епоха. Начинът на мислене, който ще изучаваме в тези лекции, съществува от четиринадесети век сл. Хр.; нямам обаче намерение да говоря за историята *на* розенкройцерството.

Както знаете, определен вид геометрия, която включва например Питагоровата теорема, се преподава в началните училища днес. Основите на геометрията се изучават съвсем независимо от това как самата геометрия всъщност е възникнала, защото какво знае ученикът, който изучава основите на геометрията днес, за Евклид? Въпреки това се преподава именно геометрията на Евклид. Едва много по-късно, когато съдържанието е усвоено, учениците откриват, може би от историята на науките, нещо за формата, в която учението, достъпно дори в началните училища днес, първоначално е намерило своя път в еволюцията на човечеството. Колкото малко ученикът, който изучава елементарна геометрия днес, се интересува от формата, в която тя първоначално е била дадена на човечеството от Евклид, толкова малко е необходимо да се занимаваме с въпроса как розенкройцерството се е развило в хода на историята. Точно както ученикът изучава геометрията от нейните действителни принципи, така и ние ще се научим да познаваме природата на тази розенкройцерска мъдрост от нейните присъщи принципи.

Тези, които са запознати само с външната история на розенкройцерството, както е записана в литературата, знаят много малко за истинското съдържание на розенкройцерската теософия. Розенкройцерската теософия съществува от четиринадесети век като нещо истинско, съвсем отделно от своята история, точно както геометричните истини съществуват независимо от историята. Следователно тук ще бъде направено само бегло споменаване на някои въпроси, свързани с историята на розенкройцерството.

През 1459 г. една възвишена, духовна Индивидуалност, въплътена в човешката личност, носеща в света името Кристиан Розенкройц, се явява като учител, първоначално на малък кръг от посветени ученици. През 1459 г., в рамките на строго уединено духовно Братство, *Fraternitas Roseae Crucis* , Кристиан Розенкройц е издигнат в ранг *Eques lapidis aurei* , Рицар на Златния камък. Какво означава това, ще ни стане по-ясно в хода на тези лекции. Възвишената Индивидуалност, която е живяла на физически план в личността на Кристиан Розенкройц, е действала като водач и учител на розенкройцерското течение отново и отново в едно и също тяло, както го нарича окултизмът. Значението на израза „отново и отново в едно и също тяло“ също ще бъде обяснено, когато говорим за съдбата на човешкото същество след смъртта.

До късните часове на осемнадесети век мъдростта, за която говорим тук, е била пазена в рамките на строго тайно Братство, обвързано с ненарушими правила, които отделят членовете му от екзотеричния свят.
През осемнадесети век мисията на това Братство е била да позволи на определени езотерични истини да се влеят, по духовни пътища, в културата на Средна Европа; и по този начин виждаме да проблясват в екзотеричната култура много неща, които са облечени, вярно е, в екзотерична форма, но които всъщност не са нищо друго освен външни изрази на езотеричната мъдрост. В течение на вековете много хора са се опитвали, по един или друг начин, да открият розенкройцерската мъдрост, но не са успели. Лайбниц се е опитвал напразно да стигне до източника на розенкройцерската мъдрост. Но тази розенкройцерска мъдрост е проблясналa като светкавица в екзотерично произведение, появило се, когато Лесинг е наближавал края на живота си. Имам предвид „ *Образование на човешката раса“ на* Лесинг . Ако само го прочетем между редовете, тогава (но само ако сме езотерици) ще разпознаем в необичайните му изказвания, че то е външен израз на розенкройцерската мъдрост.
Тази мъдрост проблясва в изключително величие у човека, в когото европейската и всъщност международната култура се отразява в началото на осемнадесети век – у *Гьоте* . В сравнително ранни години Гьоте се е докоснал до източник на розенкройцерство и тогава е преживял в известна степен едно много забележително и възвишено Посвещение. Да се говори за Посвещение във връзка с Гьоте може лесно да бъде подвеждащо; затова на този етап ще е добре да посочим нещо за това, което се е случило с Гьоте през периода след като е напуснал Лайпцигския университет и преди да отиде в Страсбург. Той е преминал през преживяване, което е проникнало много дълбоко в душата му и се е изразило външно във факта, че през последния период от престоя му в Лайпциг е бил много близо до смъртта. Докато е лежал отчаяно болен, той е преживял забележително преживяване, преминавайки през един вид Посвещение. В началото той всъщност не го е осъзнавал, но то е действало в душата му като вид поетично вдъхновение и процесът, чрез който то се е вливало в различните му творения, е бил изключително забележителен. Това проблясва в стихотворението му, озаглавено „Мистериите“, което най-близките му приятели смятат за едно от най-дълбоките му творения. И наистина този фрагмент е толкова дълбок, че Гьоте никога не е успял да си върне силата да формулира заключението му. Културата на онова време не е била способна да придаде външна форма на дълбините на живота, пулсиращи в това стихотворение. То трябва да се разглежда като произлизащо от един от най-дълбоките извори на душата на Гьоте и е книга със седем печата за всички негови коментатори. След това обаче Посвещението придобива все по-голямо въздействие в него и накрая, когато го осъзнава все повече, той успява да създаде забележителната прозаична поема, известна като „Приказката за зелената змия и

красивата лилия“ – едно от най-дълбоките произведения в цялата литература. Тези, които са способни да го тълкуват правилно, познават много от розенкройцерската мъдрост.
По времето, когато розенкройцерската мъдрост е трябвало постепенно да се влее в общия културен живот, се случи, по начин, за който не е нужно да говоря повече сега, че се случи един вид предателство. Някои розенкройцерски концепции намериха своя път в света като цяло. Това предателство, от една страна, и от друга, фактът, че е било необходимо западната култура през деветнадесети век да остане за известно време на физически план, неповлияна от езотеризма - тези два факта направиха наложително източниците на розенкройцерската мъдрост, и преди всичко нейният велик Основател, който от самото си създаване е бил постоянно на физически план, по всякакъв начин да се оттеглят. Така през първата половина, а също и през голяма част от втората половина на деветнадесети век, малко от розенкройцерската мъдрост можеше да бъде открита. Едва сега, в наше време, стана възможно отново да направим розенкройцерската мъдрост достъпна и да ѝ позволим да се влее в общата култура. И ако помислим за тази култура, ще открием причините, поради които това трябваше да бъде.
Сега ще говоря за две характеристики на розенкройцерската мъдрост, които са важни във връзка с нейната мисия в света. Едната е свързана с отношението на човешкото същество към тази розенкройцерска мъдрост – която не бива да се отъждествява с окултната форма на християнско-гностическа мъдрост. Трябва накратко да се спрем на два факта, отнасящи се до духовния живот, ако искаме да сме наясно с фундаменталния характер на розенкройцерската мъдрост. Първият от тях е връзката на ученика с учителя; и тук отново има два аспекта, които трябва да се вземат предвид. Ще говорим, първо, за „ясновидство“ и второ, за това, което понякога се нарича „вяра в авторитета“. „Ясновидство“ – терминът е наистина неадекватен – обхваща не само духовно виждане, но и духовно слушане. Тези две способности са източникът на всяко познание за скритата мъдрост на света и истинското познание за духовните светове не може да дойде от друг източник.
В розенкройцерството има съществена разлика между *действителното откриване* на духовни истини и тяхното *разбиране* . Само онези, които са развили духовни способности в сравнително висока степен, могат сами да открият духовна истина във висшите светове. Ясновидството е необходимата предпоставка за откриването на духовна истина, но само за нейното откриване. В бъдеще нищо няма да бъде преподавано екзотерично от истински розенкройцерски последователи, което да не може да бъде схванато от обикновения логически интелект. Това е съществения момент. Възражението, че ясновидството е необходимо за разбирането на розенкройцерската форма на теософията, е невалидно. Разбирането не зависи от способността за виждане. Тези, които не са способни да схванат розенкройцерската мъдрост с мисленето си, просто не са

развили в достатъчна степен своите логически разсъждения – това е всичко. Всеки, който е усвоил всичко, което съвременната култура е в състояние да даде; който не е твърде мързелив да учи и има търпение и постоянство, може да разбере какво може да предаде един розенкройцерски учител. Тези, които се съмняват в мъдростта на розенкройцерите и казват, че не могат да я схванат, не бива да обвиняват факта, че са неспособни да се издигнат до по-висшите нива. Вината се крие в нежеланието им или да упражняват достатъчно разсъждения си, или да използват адекватно опита, натрупан от общата култура.
Само помислете за огромното популяризиране на мъдростта, което се е случило от появата на християнството до наши дни, и след това се опитайте да си представите християнското розенкройцерство такова, каквото е било през четиринадесети век. Помислете за връзката на човек, живеещ тогава в света, с неговите учители. В онези дни е било възможно да се работи само чрез говоримо слово. Хората, като правило, не оценяват правилно какво огромно развитие се е случило оттогава. Помислете само за това, което е постигнато чрез печатарското изкуство. Помислете за хилядите и хилядите канали, чрез които, благодарение на това откритие, най-високите постижения на културата са могли да се влеят в цивилизацията. От книгите до най-новата вестникарска статия, можете да видите безбройните канали, през които безброй идеи се вливат в живота. Тези канали са отворени за човечеството едва оттогава и те са имали ефекта да накарат западния интелект да приеме съвсем различни форми.
Западният ум работи по съвсем различен начин оттогава и новата форма на мъдрост непременно трябваше да се съобрази с този факт. Трябваше да се създаде форма, която да може да се справи с всичко, което се влива в живота по тези хиляди канали. Розенкройцерската мъдрост може да се противопостави на всяко възражение, което би могло да бъде повдигнато от популярната или техническата наука. Розенкройцерската мъдрост съдържа в себе си източниците, които ѝ позволяват да противодейства на всяко възражение, отправено от науката. Истинското разбиране на съвременната наука, не дилетантското разбиране, което се среща дори у университетските професори, а разбиране, което е свободно от абстрактни теоретизирания и материалистическите предположения, стъпващо здраво на основата на фактите и не надхвърлящо ги, може да намери от самата наука доказателствата за духовните истини на розенкройцерството.
Втори момент относно връзката между учител и ученик в розенкройцерството е, че връзката на ученика с „Гуру“ (както се нарича учителят на Изток) е коренно различна от тази, преобладаваща в други методи на Посвещение. В розенкройцерството тази връзка по никакъв начин не може да се каже, че се основава на вяра в авторитета. Нека ви поясня това с пример от ежедневието. Розенкройцерският учител не желае да стои в по-различна връзка със своя ученик, отколкото учителят по математика със своите ученици. Може ли да се каже, че

ученикът по математика зависи от своя учител просто от вяра в авторитета? Не! И може ли да се каже, че ученикът по математика не се нуждае от учителя? Някои хора може да твърдят, че не се нуждае, защото може да е открил как да се учи сам от добри книги. Но това е просто различна ситуация от тази, в която ученикът и учителят седят един срещу друг. По принцип, разбира се, самообучение е възможно. По същия начин, всяко човешко същество, стига да достигне определена степен на ясновидство, може сам да открие духовните истини, но това би било много по-дълъг път. Би било безсмислено да се каже: Моето собствено вътрешно същество трябва да бъде единственият източник на всички духовни истини. Ако учителят знае математическите истини и ги предава на своя ученик, ученикът вече не е призван да има „вяра в авторитета“, защото той схваща тези истини чрез тяхната присъща правилност и всичко, от което се нуждае, е да ги разбере. Така е и с цялото окултно развитие в розенкройцерския смисъл. Учителят е приятел, съветник, този, който вече е преживял окултните преживявания и помага на ученика сам да го направи. След като човек е преживял тези преживявания, той също толкова малко трябва да ги приема като авторитет, колкото в математиката е необходимо да приема като авторитет твърдението, че трите ъгъла на триъгълника са равни на 180°. В розенкройцерството няма „авторитет“ в обикновения смисъл. По-скоро става въпрос за това какво е необходимо за скъсяване на пътя към най-висшите истини.
Това е едната страна на въпроса; другата е връзката на духовната мъдрост с културата като цяло. Тези лекции ще ви покажат, че е възможно истината да се влее директно в практическия живот. Ние не създаваме система, която е приложима само на теория; говорим за учения, които могат да бъдат използвани в практическия живот от всеки, който желае да познава основите на науката за световете и да позволи на духовните истини да се влеят в ежедневието. Розенкройцерската мъдрост не трябва да се влива само в главата, нито само в сърцето, но и в ръката, в нашите ръчни способности, в нашите ежедневни действия. Тя не действа като сантиментално съчувствие; тя е придобиване, чрез усилени усилия, на способности, които ни позволяват да работим за благополучието на човечеството. Да предположим, че някое общество би прогласило човешкото братство за своя цел и не би направило нищо повече от това да проповядва братство. Това не би било розенкройцерство. Защото розенкройцерът казва: Да предположим, че човек лежи на пътя със счупен крак. Ако четиринадесет души стоят около него състрадателно, но никой от тях не е в състояние да помогне, всичките четиринадесет заедно са по-малко важни от петнадесети, който идва може би без никаква сантименталност, но е способен и действително се справя със счупения крак. Отношението на розенкройцера е, че това, което е важно, е знанието, способно да се обхване и да се намеси ефективно в живота. Розенкройцерската мъдрост счита, че повтарящите се разговори за съжаление и съчувствие съдържат елемент на опасност, защото непрекъснатото наблягане върху съчувствието

означава един вид астрална чувственост. Чувствеността на физически план е от същата природа на астрален план. Това е отношението, което винаги е готово само да чувства, а не да знае. Знанието, което е способно да окаже влияние в практическия живот – не, разбира се, в материалистически смисъл, а защото е донесено от духовните светове – това е, което ни позволява да работим ефикасно. Хармонията произтича от самата себе си от знанието, че светът трябва да се развива; и тя произтича още по-сигурно, защото произтича съвсем естествено от знанието. За човек, който знае как да се справи със счупен крак, хората биха могли да кажат: Ако не е приятел на човечеството, може просто да остави страдащия да лежи. Такова нещо би било възможно в случай на знание, отнасящо се само до физическия план. Но не би било възможно за духовно знание. Няма духовно знание, което би се въздържало от навлизане в практическия живот.
Това е вторият аспект на розенкройцерската мъдрост, а именно, че тя може да бъде открита само чрез силите на ясновидството, но може да бъде разбрана чрез нормалния човешки разум. Може да изглежда странно да се каже, че за да имате преживявания в духовния свят, трябва да станете ясновидец, но че за да разберете какво вижда ясновидецът, това не е необходимо. Ясновидец, който слиза от духовните светове и разказва за това, което се случва там, носейки на познанието на хората нещо, което е необходимо за човечеството в настоящето, може да бъде разбран, ако тези, които слушат, са готови да разберат. Защото конституцията на човешкото същество е такава, че може да бъде разбираема за него.
Преди всичко ще изучим седмочленната природа на човека според учението на розенкройцерите. Ще разгледаме цялата природа на човека, както той е изправен пред нас; ще се научим да разбираме природата на физическото тяло, за което всеки мисли, че знае всичко, но в действителност не знае нищо. Толкова малко можем да видим кислорода във водата, но трябва да го отделим от водорода, за да го разпознаем, толкова малко виждаме истинското физическо човешко същество, когато гледаме друг човек, стоящ пред нас. Човекът е комбинация от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и другите висши членове на неговото същество, както водата е комбинация от кислород и водород. Съществото, което стои пред нас, е сборът от всички тези членове! Ако искаме да видим само физическото тяло, астралното тяло трябва да се е отделило от него: това е състоянието при сън без сънища. Сънят е вид висше химическо разделяне на астралното тяло с висшите членове на човешката природа, от етерното и физическото тяло. Но дори тогава не може да се каже, че имаме истинското физическо тяло пред себе си. Физическото тяло е само само при смъртта, когато и етерното тяло го напусне.
Това има пряко и конкретно значение. Ще ви го поясня с един пример. Помислете за някоя конкретна част от астралното тяло. В далечното минало образите, които човекът е възприемал в смътно, сенчесто ясновидство, са действали много по-различно от днешните ментални образи. Тези образи са били отпечатани, първо, в

астралното тяло. Да предположим, че някога образи на трите измерения на пространството - дължина, ширина и дълбочина - са били отпечатани в астралното тяло. Този образ на триизмерното пространство, който някога е бил отпечатан в астралното тяло чрез старото, смътно ясновидство, е бил пренесен в етерното тяло. Точно както печат се пресова в течен восък за печати, така и астралният образ се е отпечатал в етерното тяло и това от своя страна е оформило формите на физическото тяло. Така образът на триизмерното пространство е изградил орган в определена област на физическото тяло. Първоначално в астралното тяло е имало образ на трите перпендикулярни посоки на пространството; Тази картина се е отпечатала, като печат върху восък, в етерното тяло и определена част от етерното тяло е оформила орган във вътрешността на човешкото ухо, а именно трите полукръгли канала. Всички вие ги имате в себе си; ако те са по някакъв начин нарушени, не можете да се ориентирате в трите посоки на пространството; вие ви се свят и не можете да стоите изправени. Така картините на астралното тяло са свързани със силите на етерното тяло и органите на физическото тяло. Цялото физическо тяло на човека в неговите пластични форми не е нищо друго освен продукт на картините на астралното тяло и силите на етерното тяло. Следователно тези, които нямат познания за астралното и етерното тяло, не могат да разберат физическото тяло. Астралното тяло е предшественик на етерното тяло, а етерното тяло е предшественик на физическото тяло. По този начин въпросът е сложен. Трите полукръгли канала са физически орган, точно както носът. Всички носа се различават един от друг, въпреки че може да има прилика между носовете на родителите и децата. Ако можехте да изучавате трите полукръгли канала в ушите на човешките същества, щяхте да откриете разлика и прилика, точно както в случая с носовете, защото тези канали могат да приличат на тези на майката или бащата. Това, което не се наследява, е най-вътрешното духовно ядро на битието, Вечното в човека, което преминава през последователните въплъщения. Индивидуалните таланти и способности не се определят от мозъка. Логиката е една и съща в математиката, във философията или в практическия живот. Разликата в качеството на способностите става очевидна само когато логиката се прилага в области, където знанието зависи например от функционирането на полукръглите органи в ухото. Математическият талант ще бъде особено забележим, когато тези органи са силно развити. Пример за това е семейство Бернули, което е дало поредица от изящни математици. Човек може да притежава голям зародиш на таланта си за музика или някакво друго изкуство, но ако не се е родил в човешко тяло, което е наследило необходимите органични структури, той не може да прояви тези таланти.
И така, виждате ли, физическият свят не може да бъде разбран без знание за това как е устроен. Розенкройцерът не смята за своя задача да се оттегля по никакъв начин от физическия свят. Със сигурност не! Защото това, което той трябва да направи, е да одухотвори физическия свят. Той трябва да се издигне до най-

висшите сфери на духовния живот и със знанията, придобити там, да работи активно във физическия свят, особено в света на хората. Това е розенкройцерското отношение – пряк резултат от розенкройцерската мъдрост. Предстои ни да изучим система от мъдрост, която ще ни позволи да разберем дори най-малките неща; и не бива да забравяме, че най-малкото нещо в света може да бъде важно за най-великите, че най-малкото нещо, на своето законно място, може да доведе до най-висшите цели!

2. Деветкратната конституция на човека

В последната лекция вчера говорихме за вида отношение, което розенкройцерството установява към човешкото същество и към културата като цяло. Въпреки че действителните данни за познанието относно висшите светове могат да бъдат открити само от ясновидеца, чрез по-силно развити духовни способности, въпреки това розенкройцерският метод е такъв, че мъдростта, която той предава, може да бъде разбрана чрез логическия интелект. Самото знание се открива от ясновидеца с висши способности, но нормалният човешки разум е способен да го разбере. Нека обаче не си въобразяваме, че това, което е възможно да се каже в една лекция, може да издържи на всякаква критика; това би могло да бъде така само ако твърденията бъдат подложени на проверка с всички средства, достъпни за човешкия ум. В последната лекция говорихме за още една характеристика на розенкройцерството, а именно, че този метод има за цел да пренесе Духовната наука в практическия живот. Ето защо нещата са представени по такъв начин, че да могат да бъдат направени неразделна част от живота. И тук трябва да имате търпение; в началото ще изглежда, че много неща са неприложими в практическия живот. Но когато успеете да обхванете цялостната картина, ще осъзнаете, че казаното от мен е истина. Розенкройцерският метод на изследване е способен да даде мъдрост, която може да се приложи в живота.

Преди всичко ще разгледаме отделните членове на човешката конституция. Само като напредваме стъпка по стъпка и не пропускаме нищо, ще можем да получим представа за органичното цяло. Ще изучаваме също съдбата на човешката душа след смъртта и на човека в будно съзнание, в съня и в смъртта. Ще трябва да разгледаме какво се постига от човека между смъртта и новото раждане. Широко разпространено е мнението, че човекът е неактивен след смъртта, но това не е така. Той трябва да бъде много по-скоро интензивно активен, да твори, да извършва работа, която е от значение за космоса. Ще трябва да говорим и за прераждането и кармата, за съдбата в еволюцията на човека, за това как човечеството се е развивало в миналото и за еволюцията в бъдеще. Днес моята задача ще бъде да дам кратко описание на конституцията и природата на човешкото същество.

Трябва да осъзнаем, че природата и съществото на човека изглеждат далеч по-сложни за духовното възприятие, отколкото за обикновеното сетивно възприятие, което е проникнато от интелекта и може да наблюдава само много малка част от човешката природа като цяло. От гледна точка на окултизма, физическото тяло, каквото го виждаме пред себе си, всъщност е проникнато от етерното тяло и астралното тяло. Тези три тела са обединени и едва когато етерното и астралното тяло бъдат премахнати, пред нас се изправя истинското физическо тяло на човека. Физическото тяло е този член, който човешкото същество има общо с цялата физическа природа около него, общо с минералите, растенията и животните.

Единственият правилен възглед за физическото човешко тяло е да се каже, че то съответства на степента на родство на човека с минералното царство около него. Но трябва да осъзнаете, че този член на човешкото същество е този, който най-малко може да се възприеме като отделен от космоса. Силите, действащи във физическото тяло, се изливат от космоса. Помислете за дъга. За да се появи дъга, трябва да има определена комбинация от слънчева светлина и дъждовни облаци. Дъгата не може да липсва, ако тази комбинация между слънчева светлина и дъждовни облаци действително съществува. Следователно дъгата е следствие; феномен, породен отвън. Физическото тяло също е, в известен смисъл, чист феномен. Трябва да търсите в цялата заобикаляща ни вселена силите, които държат физическото тяло заедно. Къде тогава да намерим, в истинската им форма, тези сили, които карат физическото тяло да има вида, който има? Тук сме водени към по-висши светове, защото във физическия свят виждаме физическото тяло само като феномен. Силите, които пораждат този феномен, се намират в един много възвишен духовен свят. Следователно трябва да разгледаме светове, които съществуват толкова реално, колкото съществува физическият свят.
Когато окултистът говори за висши светове, той има предвид светове, които са около нас през цялото време, само че сетивата за тяхното възприемане трябва да бъдат отворени, точно както очите трябва да бъдат отворени за възприемане на цветовете. Когато определени сетива на душата, сетива, които лежат по-високо от физическите сетива, бъдат отворени, светът около нас е пропит от ново откровение, известно като астрален свят. Розенкройцерската теософия нарича този свят Имагинативен свят - но „Имагинативен“ тук означава нещо много по-реално от обикновеното значение на думата. Има постоянно течение и отлив на картини; цветовете, които иначе са свързани с обекти, участват в безброй трансформации в астралния свят. В движението, което се е свързало с розенкройцерството, този свят се нарича още „Елементален свят“. Следователно тези три израза: Имагинативен свят, Астрален свят, Елементален свят, са взаимозаменяеми.
Още по-възвишен свят, разкрит на още по-висши сетива, е този на „Хармониите на Сферите“. Този висш свят прониква в света на картините и цветовете. Той се нарича „Девачан“, „Рупа Девачан“ или също „Ментален свят“; в розенкройцерската терминология е известен като светът на „Хармониите на Сферите“ или светът на Вдъхновението, защото звукът или тонът е средата на Вдъхновението, когато съответните сетива са отворени. В движението, което се е свързало с розенкройцерството, този свят е наречен „Небесен свят“. Долният или Рупа-Девачаничен свят, Девачан, светът на Вдъхновението, Небесният свят – това отново е едно и също.
Друг свят, разкрит чрез още по-висши сетива, е известен в розенкройцерството като свят на истинската интуиция, но „интуицията“ тук има много по-висша реалност, отколкото се съдържа в думата, използвана в ежедневието. Истинската

интуиция е „сливане“ с други същества, така че те да бъдат познати от самите себе си. В движението, което се е свързало с розенкройцерството, този свят на интуицията е наречен „светът на разума“ (*Vernunftwelt*); той е толкова далеч над обикновения свят, че хвърля сянка-образ само върху света на хората. Интелектуалните понятия са бледи и крехки сянки-образи на реалностите в този по-висш свят.

Следователно, в допълнение към физическия свят, съществуват три други свята. Зад силите, които държат физическия свят заедно, стоят сили, които се намират в най-висшия свят, света на Интуицията. В сравнение с „природните сили“ в този най-висш свят, всичко, което физикът открива във физическия свят, е като толкова много бледи сенчести образи. За всяка концепция, която имате, да речем за кристал или за човешкото око, бихте открили в този най-висш свят живи Същества. Концепцията във физическия свят е сянка-образ на Съществата в този най-висш свят. По този начин физическият свят е изграден от сили, които се проявяват в истинската си форма в Арупа-Девачан - за да използваме теософския начин на изразяване.

Можем да си изградим още по-ясна представа, ако помислим за минералното царство от тази гледна точка. Човекът има его-съзнание, „Аз“-съзнание. Казваме, че един минерал е без съзнание, но това е вярно само във физическия план. Във висшите светове минералът не е без съзнание. Няма обаче да намерите егото на минералния свят в Елементалния свят; его-съзнанието на минерала се намира в най-висшия от световете, за които говорихме. Точно както вашият пръст няма собствено съзнание, защото неговото съзнание се намира във вашия „Аз“, във вашето его, така и минералът е свързан със своето его чрез потоци, които водят в най-висшата сфера на световното съществуване. Нокътят е част от човешкия организъм като цяло; неговото съзнание е в „Аз-а“. Нокътят е свързан с организма, както минералът е свързан с най-висшия духовен свят. Има едно „Аз“, принадлежащо на целия жив организъм, и ноктите, подобно на минерала, са най-външното проявление на това, което се е втвърдило в този живот. Човешкото физическо тяло има това общо с минералите: физическото тяло, доколкото е чисто физическо, има съзнание, принадлежащо му в духовния свят горе. Доколкото човешкото същество е надарено с чисто физическо съзнание (въпреки че не го знае), доколкото има физическо тяло със съзнание в по-висш свят, неговата конституция е такава, че върху физическото тяло се работи отгоре. Това, което оформя физическото тяло, не е под ваш контрол. Точно както „Аз-ът“, егото, движи ръката ви, така и върху вашето физическо тяло се работи от по-висш свят, а его-съзнанието, принадлежащо на физическото тяло, поражда физическите процеси в тялото. Посветеният, който достига до Интуицията – само той има такава власт над физическото си тяло, че никакъв ток не преминава през нервите му без негово знание; едва когато човек достигне този етап, той може да бъде гражданин на онези духовни светове, които управляват и насочват физическото му тяло.

Човекът има втория си член, етерното или жизненото тяло, общ с растенията и животните. Той е видим за виждащия и има приблизително същата форма като физическото тяло. То е тяло от сили. Ако можехме да мислим за физическото тяло, етерното тяло би останало като тяло от сили, тяло, проникнато от потоци от сили, които са изградили физическото тяло. Човешкото сърце никога не би могло да приеме формата, която всъщност има, ако в етерното тяло нямаше етерно сърце; това етерно сърце съдържа определени сили и течения и те са строителите, архитектите, оформителите на физическото сърце. Да предположим, че имате съд, съдържащ вода, и охлаждате водата, докато се втвърди, в него се появяват ледени образувания. Ледът е вода, само че водата се е втвърдила и формите на ледените блокове са били във водата като силови линии. Така физическото сърце се е образувало от етерното сърце; то е просто втвърдено етерно сърце и потоците от сила в етерното сърце са дали на физическото сърце неговата форма.
Ако можехте да помислите за физическото тяло, щяхте да видите, че етерното тяло, особено в горните му части, е почти подобно на физическото тяло. Това сходство обаче продължава само до средата на тялото, защото в етерното тяло има голяма диференциация; ще осъзнаете, че това е така, когато ви кажа, че етерното тяло в мъжкия пол е женско, а в женския - мъжко. Без това знание много неща ще останат неразбираеми в практическия живот. Етерното тяло се явява като форма на светлина, простираща се навсякъде, но само леко, отвъд формата на физическото тяло. Човекът има етерното тяло общо с растенията.
Същото е с етерното тяло, както и с физическото тяло: силите, които държат етерното тяло заедно, се намират в света на Вдъхновението, света на Рупа-Девачан, Небесния свят. Всички сили, които държат етерното тяло заедно, лежат едно ниво по-ниско от тези, които държат физическото тяло заедно. Его-съзнанието на растенията следователно може да се намери в този свят на Вдъхновението, на Долния Девачан, на Хармониите на Сферите. В същия този свят се намира и его-съзнанието, което прониква в човешкото етерно тяло и живее във вас, без да го осъзнавате.
Сега стигаме до третия член на човешкото същество, до астралното тяло – „Душевното тяло“ в розенкройцерската терминология. Човекът има астралното тяло общо само с животните. Астралното тяло е носител на чувства, на щастие и страдание, на радост и болка, на емоции и страсти; желанията и мечтите също са закотвени в астралното тяло. Астралното тяло трябва да се характеризира, като се каже, че в него има това, което присъства и в животинския свят. Животинският свят също има съзнание. Астралното същество на човека и на животното се държи заедно от сили, които имат своето седалище в имагинативния свят или „елементалния“ свят на розенкройцерски език. Силите, които държат астралното тяло заедно и му придават формата, която има, трябва да се възприемат в истинската му форма в астралния свят. Его-съзнанието на животното също е в този

астрален свят. Точно както в случая с човешкото същество говорим за индивидуална душа, така и в случая с животното говорим за групова душа, която се намира на астралния план. Тук не бива да мислим за отделното животно, живеещо на физическия план, а за цял вид животни – всички лъвове, всички тигри – имат общо его, групова душа, която се намира на астралния план. Така че животното е наистина разбираемо само когато може да бъде проследено нагоре до астралния план. „Нишки“, така да се каже, излизат от лъвовете например и в астралния свят се обединяват в груповата душа, която е обща за отделните лъвове, живеещи на земята.

Точно както човешкото същество има индивидуално его, така и във всяко астрално тяло живее нещо от групово его; това животинско его живее в човешкото астрално тяло и човешкото същество не става независимо от това животинско его, докато не развие астрално зрение и не стане спътник на астралните същества, когато груповите души на животните се изправят срещу него на астралния план, както отделните животни се изправят срещу него тук. В астралния свят има същества, които могат да слязат само фрагментарно, така да се каже, на физическия план като еди-кой си живот. Когато животът на тези животни приключи, те се обединяват в астралния свят с останалата част от това астрално същество. Цял вид животни е същество на астралния план, същество, с което може да се разговаря, както с индивид тук на земята. Въпреки че няма точно сходство, груповите души не са неправилно характеризирани във втория печат на Апокалипсиса, където са разделени на четири класа: Лъв, Орел, Бик, Човек (т.е. човек, който все още не е слязъл на физическия план). Тези четири апокалиптични животни са четирите класа групови души, които живеят в астралния свят редом с човека с неговата индивидуална душа.

А сега ще помислим за това, което човекът вече няма общо със света около него; ще помислим за „Аз-а“, егото. Благодарение на този четвърти член на своето същество, човекът е короната на физическото творение; той има съзнание на физически план. Точно както минералното съзнание е в света на Арупа-Девачан, растителното съзнание е в Рупа-Девачан, животинското съзнание е на астралния план, така и его-съзнанието на човешкото същество е във физическия свят. В своето „Аз“ човекът има нещо, в което никое друго същество или център на съзнанието не се намесва. Така имаме четиричленното човешко същество: физически човек, етеричен човек, астрален човек, его или „Аз“.

Това обаче не обхваща цялата човешка природа. Човекът е имал тези четири члена още в първото си въплъщение на земята и докато преминава през последователни въплъщения, се осъществява по-висше развитие. Той работи, от егото, върху другите три члена. В далечното минало, по време на първото си въплъщение на земята, човекът е бил изцяло под влиянието на всяка емоция и желание; вярно е, че той също е имал его, но се е държал като животно. Ако сравним този див човек с някой,

който е висок идеалист; разликата се състои във факта, че първият все още не е работил от егото си върху астралното си тяло. Следващата стъпка в еволюцията е, че човекът работи върху астралното си тяло. Резултатът от такава работа е, че определени фундаментални свойства на астралното тяло са поставени под негов собствен контрол. Средностатистическият европеец си позволява да следва определени импулси и си забранява да се поддава на други. Толкова от астралното тяло, колкото човек е поставил под влиянието на егото - това, което наричаме Дух-Аз (Манас). Манас е продукт на трансформацията на астралното тяло от егото. В своята субстанциалност Духът-Себе е идентичен с астралното тяло; има просто различен подред на това, което първоначално е било в астралното тяло, но е било трансформирано в Дух-Себе.

Човек, чието развитие напредва, придобива способността не само да работи върху астралното си тяло, но и да работи от егото върху етерното си тяло. Нека изясним разликата между работата върху астралното тяло и работата върху етерното тяло. Помислете какво знаехме на, да речем, осемгодишна възраст и какво сме научили оттогава. Очевидно сме научили много. Всеки е усвоил огромен брой концепции и идеи, които го карат вече да не следва сляпо емоциите и страстите си. Но ако човек си спомни, че е имал буен нрав като дете и след това помисли доколко този буен нрав е бил побеждаван, ще се окаже, че той все още е склонен да избухва. Отново, рядко човек, който някога е имал лоша памет, успява фундаментално да я подобри или да увеличи силата или да се отърве от слабостта на съвестта си. Често съм сравнявал промените, които човек предизвиква в темперамента си и други подобни, с бавното движение на часовниковата стрелка на часовник. Съществената характеристика на Посвещението на ученика е следната: Ученето се разглежда като просто подготовка; Много повече се постига за Посвещението, когато самият темперамент се трансформира. Ако слабият спомен се промени в силен, ако насилието се промени в нежност, меланхоличният темперамент в спокойствие, е постигнато повече от придобиването на големи знания. Тук се крие източникът на вътрешни, окултни сили, защото това показва, че егото работи върху етерното тяло, не само върху астралното тяло.

Доколкото се изразяват, тези качества се намират в астралното тяло, но ако трябва да бъдат трансформирани, това трябва да се случи в етерното тяло. Това, което егото е трансформирало в етерното тяло, присъства в човека като Дух-Живот, за разлика от Тялото-Живот. В теософската литература Дух-Живот се нарича „Будхи“. Субстанциалността на Будхи не е нищо друго освен онази част от етерното тяло, която е била трансформирана от егото.

Когато егото стане толкова силно, че е способно не само да трансформира етерното тяло, но и физическото тяло – най-плътният от принципите в човека и чиито сили се простират в най-висшия свят – казваме, че човек развива най-висшия член на своето същество: Дух-Човек или Атма. Силите за трансформацията на физическото

тяло се намират във най-висшия свят от всички. Трансформацията на физическото тяло започва с трансформацията на дихателния процес, защото Атма е *Аттен* – дихание. Тази трансформация причинява промени в състава на кръвта, която действа върху физическото тяло; човекът тук функционира в най-висшите светове. Трансформацията може да протече по два начина и за да бъдем точни, трябва да говорим за несъзнателна и съзнателна трансформация. В действителност всеки европеец, изхождайки от своето его, несъзнателно е трансформирал по-нисшите членове на своето същество. В настоящата фаза на еволюцията той работи съзнателно само по отношение на развитието на Духа-Аз (Манас) и трябва да бъде посветен, ако иска да се научи да работи съзнателно върху трансформацията на своето етерно тяло.

Така дори най-примитивният човек в най-ранния етап на еволюцията има трите оригинални члена и в тях егото. След това започва процесът на трансформация. В продължение на дълги векове той е протичал несъзнателно; сега човечеството започва съзнателно да трансформира астралното тяло. Посветените сега съзнателно трансформират етерното тяло и в бъдеще всички човешки същества съзнателно ще трансформират етерното и физическото тяло.

Трите първични члена на човешката природа са: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло – и след това „Аз-ът“, егото. Егото първо трансформира тези три члена. Процесът, който е довел до възникването на Манас, Будхи и Атма (Дух-Себе, Жизнено-Дух, Дух-Човек) като несъзнателни, зародишни реалности на битието, лежи в миналото, що се отнася до днешното човечество.

Розенкройцерската теософия прави следното разграничение: Сетивна душа, Интелектуална или Разумна душа, Съзнателна душа (Духовна душа). Съзнателният процес на трансформация се проявява за първи път в Съзнателната или Духовната душа. Тук егото започва съзнателно да работи по трансформацията. Духът-Себе се развива в Съзнателната душа, Жизненият Дух - в Разумната душа, Духът-Човек - в Сетивната душа. Така имаме общо девет члена на човешката природа.

Външно погледнато, два от тези членове – Сетивната душа и Душевно-тялото – се проникват взаимно, като меч в ножницата си; Сетивната душа е вътре в Душевно-тялото, така че те изглеждат като едно цяло. Така е и с Духа-Себе и Съзнателната душа.

По този начин тези девет членове се намаляват до седем:

1. Физическо тяло
2. Етерно или Жизнено тяло
3. Астрално тяло, в което се намира Сетивната Душа
4. Его и висши членове:
5. Дух-Аз (Манас) заедно със Съзнанието или Духовната Душа.
6. Жизнен Дух (Будхи)
7. Дух-Човек (Атма)

Такава е вътрешната конституция на човешката природа, която всъщност има девет члена, два и два от които съвпадат. Следователно розенкройцерският метод говори за три пъти по три члена = девет, което се свежда до седем. Трябва обаче да разпознаем деветте в рамките на седемте; в противен случай ще стигнем само до теоретична концепция. Преходът от теория към реалност може да се осъществи само чрез изучаване на същностната природа на човека.

9. Дух-човек
10. Жизнен Дух
11. Дух-Аз
12. Съзнателна душа
13. Умствена душа
14. Чувстваща душа
15. Астрално тяло
16. Етерно тяло
17. Физическо тяло

„Аз-ът“ се просветлява в душите и след това започва работата си върху телата. Дадените днес указания ще ни бъдат ръководство утре, когато ще изучаваме човека в сън, в будно съзнание и в смъртта.

3. Елементалният свят и Небесният свят. Буден живот, сън и смърт.

Сега ще изучаваме човека в състояние на буден живот във физическия свят, в състояние на сън и в така наречената смърт. Всеки е запознат от собствения си опит с будното състояние.

Когато човекът потъне в сън, неговото астрално тяло и его, заедно с това, върху което е било обработено егото в астралното тяло, се отдръпват от физическото и етерното тяло. Когато наблюдавате спящия човек ясновидски, физическото тяло и етерното тяло лежат там в леглото. Тези два члена остават свързани, докато астралното тяло се появява заедно с висшите членове; с ясновидство можем да видим как, когато сънят започне, астралното тяло, обляно в един вид светлина, се отделя от другите две тела. За да опишем това състояние с по-голяма точност, трябва да кажем, че астралното тяло на съвременния човек изглежда сякаш се състои от много потоци и искри от светлина и цялото изглежда като две преплитащи се спирали, сякаш има две шестоъгълни фигури, едната от които изчезва във физическото тяло, докато другата се простира далеч в космоса като следа от комета. И двете тези следи от астралното тяло много скоро стават невидими в по-нататъшните си разширения, така че феноменът тогава има яйцевидна форма. Когато човекът се събуди, пътеката вече не се простира в космоса и всичко отново се връща в етерното и физическото тяло.

Сънуването е междинно състояние между будността и съня. Сънят, изпълнен със сънища, е състояние, при което астралното тяло, вярно е, е разхлабило цялата си връзка с физическото тяло, но все още е свързано с етерното тяло. Тогава зрителното поле на човека е изпълнено с картините, които наричаме сънища. Това всъщност е междинно състояние, защото астралното тяло се е отделило напълно от физическото тяло, като същевременно остава свързано по определен начин с етерното тяло.

Докато човекът спи, живее в астралното си тяло извън физическото и етерното си тяло. Фактът, че той трябва да потъне в сън, има дълбоко значение за цялостната му структура. Не си въобразявайте, че астралното тяло е неактивно и няма работа през нощта, докато е извън физическото и етерното тяло. През деня, когато астралното тяло е във физическото и етерното тяло, към него идват влияния от външния свят, впечатления, които човек получава в резултат на функционирането на собственото си астрално тяло, чрез сетивата си, чрез дейността си във физическия свят. Чувствата и преживяванията, всичко, което действа върху него отвън, продължава в астралното тяло. Това представлява действителната чувстваща и мислеща част на човека, а физическото тяло, заедно с етерното тяло, е само предавателят, инструментът. Мисленето и волята се осъществяват в астралното тяло. Докато човешкото тяло е активно във външния свят през деня, астралното тяло получава

впечатления през цялото време. Но нека помним, от друга страна, че астралното тяло е строителят на етерното и физическото тяло. Точно както физическото тяло с всичките му органи се е втвърдило от етерното тяло, така и всичко, което тече и е активно в етерното тяло, се е родило от астралното тяло.
От какво се ражда самото астрално тяло? То се ражда от универсалния астрален организъм, който пронизва целия космос. Ако искате да си представите, чрез сравнение, връзката на малката част от астралната субстанция, съдържаща се във вашето астрално тяло, с големия астрален океан, в който се съдържат и от който са родени всички човешки същества, животни, растения, минерали и планети, ако искате да си представите връзката на човешкото астрално тяло с големия астрален океан, помислете за една капка течност в чаша. Капката произлиза изцяло от течността в чашата. По подобен начин, това, което се съдържа в астралното тяло, някога е било обхванато от астралния океан на космоса. То се е отделило от този океан и след като е преминало в етерно тяло и физическо тяло, се е превърнало в отделна цялост, подобно на капката течност.
Докато астралното тяло се е намирало в астралния океан, то е получавало своите закони и впечатления от този космически източник. То е имало своя живот в това космическо астрално тяло. След отделянето си, по време на будното съзнание на човека, то е изложено на впечатленията, получени от физическия свят; така че е разделено между влиянията, идващи от космическото астрално тяло, и тези, които получава отвън в резултат на дейността, наложена му от физическия свят. Когато човекът достигне целта на своята земна еволюция, това разделение ще се слее в хармония. Днес тези два вида влияния не се хармонизират.
Сега астралното тяло е строителят на етерното тяло и косвено – защото етерното тяло от своя страна е строител на физическото тяло – също и на физическото тяло. Всичко, което астралното тяло е изграждало парче по парче през вековете, се е родило от великия космически астрален океан. Тъй като от този астрален океан произтичат само хармонични и здрави закони, работата, извършена от астралното тяло по изграждането на етерното и физическото тяло, е първоначално здрава и хармонична; но в резултат на влиянията, дошли върху астралното тяло отвън, от физическия свят, нарушавайки първоначалната му хармония, възникват всички онези смущения на физическото тяло, които преобладават в човечеството днес. Ако астралното тяло оставаше през цялото време в човешкото същество, силните влияния на физическия свят скоро биха разрушили хармонията, донесена от астралното тяло от космическия океан. Човекът много скоро би бил изтощен от болест и изтощение. По време на сън астралното тяло се отдръпва от впечатленията на физическия свят, които не съдържат нищо, което да произвежда хармония, и преминава в космическата хармония, от която е родено. И така, сутрин то носи със себе си остатъчните ефекти от освежаването и обновлението, които е преживяло през нощта. Всяка нощ астралното тяло подновява хармонията си с космическия

астрален океан и се разкрива на ясновидеца като всичко друго, но не и неактивно. Ясновидецът възприема връзка между астралния океан и единствената кометоподобна следа и наблюдава как тази част от астралното тяло работи, за да елиминира слабостта, причинена от света на дисхармонията. Тази активност на астралното тяло се изразява в чувството за освежена енергия сутрин. След като е живяло през нощта във великата космическа хармония, астралното тяло, разбира се, отново трябва да се приспособи към физическия свят; следователно чувството за най-голяма енергия не възниква, докато не изминат няколко часа след събуждането, когато астралното тяло отново се е прибрало във физическото тяло.
Сега ще се обърнем към смъртта, „братът“ на съня, и ще изучим състоянието на човешкото същество след смъртта. Разликата между човек, който е мъртъв, и такъв, който само спи, е, че при смъртта етерното тяло умира заедно с астралното тяло и само физическото тяло остава във физическия свят. От раждането до смъртта етерното тяло никога не напуска физическото тяло, освен по време на определени състояния на Посвещение.
Периодът непосредствено след смъртта е от голямо значение за човешкото същество. Той продължава много часове, дори дни, през които цялото току-що завършило въплъщение се изправя пред душата на починалия като в голяма картина от спомени. Това се случва с всеки човек след смъртта. Особеността на тази картина е, че докато тя остава във формата, в която се появява непосредствено след смъртта, всички субективни преживявания на човека през живота му се заличават. Нашите преживявания винаги са съпроводени от чувства на радост или болка, извисяване на скръб, с други думи, външният ни живот винаги е свързан с вътрешен живот. Радостите и скърбите, свързани с картините от миналия живот, не присъстват в картината на спомените. Човекът се изправя пред тази картина на спомените толкова обективно, колкото се изправя пред картина; дори ако тази картина изобразява човек, който е тъжен или изпълнен с болка, ние все пак го гледаме съвсем обективно; вярно е, че можем да различим скръбта му, но не я преживяваме директно. Така е и с тези картини непосредствено след смъртта. Живописът се разширява и за удивително кратък период от време човек вижда всички подробни събития от живота си.
Разделянето на физическото тяло от етерното тяло по време на живота може да се случи само при посветен, но има определени моменти, когато етерното тяло внезапно се отделя от физическото тяло. Това се случва, когато човек е имал ужасни преживявания, например, ужасно падане или е бил в опасност от удавяне. – Шокът причинява един вид отделяне на етерното тяло от физическото тяло и последицата е, че в такъв момент целият предишен живот стои пред душата като спомен. Това е аналогично на преживяването след смъртта.
Частични разделяния на етерното тяло се случват и когато крайник е „заспал“, както казваме, ако например ръка е заспала, виждащият може да възприеме етерната

част на ръката да стърчи като ръкавица; части от етерния мозък също стърчат, когато човек е в състояние на хипноза. Тъй като етерното тяло е вплетено във физическото тяло в малки, точковидни образувания, във физическото тяло възниква добре познатото усещане за изтръпване в крайник, който е заспал.
След изтичането на времето, през което етерното тяло заедно с астралното тяло излиза от физическото тяло след смъртта, настъпва моментът, в който астралното тяло, заедно с висшите членове, напуска етерното тяло. Последното се отделя и таблицата на спомените избледнява; но нещо от него остава; не е напълно загубено. Това, което може да се нарече етерна или жизнена субстанция, се разсейва в космическия етер, но остава един вид есенция и тя никога не може да бъде загубена за човешкото същество чрез по-нататъшните му пътешествия. Той носи това със себе си във всичките си бъдещи превъплъщения като вид извлечение от таблицата на живота, дори и да няма спомен за него. От този извлечение се формира това, което се нарича, с конкретна реалност, „Причинно тяло“. След всяко превъплъщение се добавя нова страница към Книгата на живота. Това увеличава жизнената есенция и, ако миналите животи са били плодотворни, кара следващия живот да се развива по правилния начин. Това е, което кара един живот да бъде богат или беден на таланти, качества и други подобни.
За да разберем живота на астралното тяло след отделянето му от етерното тяло, трябва да разгледаме условията, които преобладават във физическия живот. Във физическия живот астралното тяло е щастливо, страда, задоволява своите желания, импулси и мечти чрез органите на физическото тяло; след смъртта тези физически инструменти вече не са на негово разположение. Епикуреецът вече не може да задоволи желанието си за избрана храна, защото езикът е починал с физическото тяло; но желанията, бидейки свързани с астралното тяло, остават в човека и това поражда „изгарящата жажда“ от периода Камалока. (Кама = желание, желание; „лока“ е „място“, но всъщност е състояние, а не място.) Човек, който по време на физическия живот се учи да трансцендентира физическото тяло, съкращава времето си в Камалока.
Да се наслаждаваме на красотата или хармонията на нещата означава растеж и развитие, защото това ни води отвъд материалния свят. Да се наслаждаваме на материалистичното изкуство увеличава трудностите на състоянието Камалока, докато насладата от духовното изкуство ги облекчава. Всяка благородна, духовна наслада скъсява времето в Камалока. Още по време на земния живот трябва да се откажем от удоволствията и желанията, които могат да бъдат задоволени само с физическия инструмент. Периодът на Камалока е време на разбиване на материалните удоволствия и импулси. Той продължава приблизително една трета от времето на земния живот. Има нещо необичайно в преживяванията, преживени в Камалока. Човешкото същество всъщност започва да живее назад през целия си минал живот. Веднага след смъртта е имало спомен-табло, лишено от елементите на

радостта и страданието; в Камалока човекът преживява отново цялата радост и всички страдания по такъв начин, че трябва да изпита в себе си цялата радост и страдание, които е причинил на другите. Това няма нищо общо със закона за кармата.
Пътуването назад започва с последното събитие преди смъртта и продължава с тройна скорост, до раждането. Когато в този обратен ход на спомена човешкото същество достигне своето раждане, частта от астралното тяло, която е била трансформирана от егото, се свързва с причинното тяло и това, което не е било трансформирано по този начин, отпада като сянка, като фантом; това е астралният труп на човешкото същество. Той е оставил настрана физическия труп и етерния труп, а сега и астралния труп. Сега той живее в нови условия: тези на Девачан. Девачан е навсякъде около нас, точно както и астралният свят.
Когато животът е преживян назад чак до най-ранното детство, когато трите трупа са изхвърлени, човекът достига състоянието, мистериозно посочено в Библията с думите: „Ако не станете като малки деца, не можете да влезете в Небесното царство.“ (Девачан, духовният свят – това е Небесното царство в християнския смисъл.)
Сега трябва да се премине през света на Девачан. Той е свят, толкова многообразен и диференциран, колкото и нашия физически свят. Точно както във физическия свят се различават твърди области, континенти, с водна площ, обграждаща твърдата земя, с въздух над нея и още по-фини условия над въздуха, така и в Девачан, в духовния свят, има подобно разграничение. По аналогия с условията на земята, явленията, които се срещат в Девачан, са получили подобни имена.
Първо, има област, която може да се сравни с твърди, физически области: това е континенталната област Девачан. Това, което е физическо тук на земята, в тази област Девачан се оказва множество духовни Същества. Помислете например за физически човек. За деваканското зрение той изглежда така: това, което физическите сетива възприемат, изчезва и светлина проблясва в сферата непосредствено около физическия човек, където иначе има празнота; в средата, където е физическото тяло, има празно, сенчесто пространство – като вид негатив. Животните и човешките същества се появяват тук в негативни картини; кръвта се появява като зелена – нейният допълващ цвят. Всички образувания, които са физически в нашия свят, присъстват в Архетипите на Девачан.
Втора област – не отделена, а като втори етап – е океанската област на Девачан. Това не е вода, а особена субстанция, която в ритмични потоци прониква в света на Девачан с цвят, който може да се сравни с този на младия прасковен цвят през пролетта. Това е флуиден живот и той прониква в целия Девачан. Това, което е разделено между отделните човешки същества и животни тук долу, присъства в Девачан като вид воден елемент. Имаме представа за това, когато мислим за разпространението на кръвта в човешкия организъм.

Третата област на Девачан може най-добре да се характеризира, като се каже, че това, което живее тук, във физическия свят, в съществата под формата на чувства, на щастие и страдание, радост, болка и други подобни, присъства там във външно проявление. Да вземем пример. Да предположим, че тук, на земята, се води битка. Оръдия, оръжия и други подобни – всичко това е на физическия план. Но в човешките същества на физическия план има взаимни чувства на отмъщение, болка, страсти; двете армии се изправят една срещу друга, изпълнени с противоположни страсти. Помислете за всичко това, преведено във външно проявление, и ще получите картина как изглежда на девачанския план. Всичко, което се случва тук на бойното поле, в Девачан изглежда като избухването на страшна буря. Това е атмосферата, обграждащият въздух на Девачан. Точно както нашата земя е заобиколена от въздух, така и всички чувства, които избухват тук, независимо дали се изразяват физически или не, се разпространяват в Девачан като атмосфера. Четвъртата област на Девачан съдържа архетипните форми, архетипните основи на всички истински оригинални постижения на земята. Ако разгледаме внимателно събитията във физическия свят, ще открием, че по-голямата част от вътрешните процеси са предизвикани отвън. Цвете или животно ни носят радост; без цветето или животното не бихме могли да изпитаме тази радост. Но има и процеси, които не са предизвикани отвън. Нова идея, произведение на изкуството, нова машина - всички тези неща внасят в света нещо, което не е било там, преди оригиналните творения да се появят във всички тези области. Ако в света не възникваха нови творения, човечеството нямаше да постигне напредък. Оригиналните творения, дадени на света от велики творци и откриватели, са само по-висши по степен от всеки друг истински оригинален акт - дори и най-незначителния. Въпросът е, че нещо оригинално възниква във вътрешното същество. Архетипи съществуват в Девачан дори за най-незначителните оригинални действия; всички тези неща вече са предобразувани в онзи свят; Всяко оригинално постижение на човешкото същество вече е налице в зародишното му състояние, дори преди раждането му. Така в Девачан откриваме четири области, чиито контраобрази на физически план са Земя, Вода, Въздух и Огън. Съществува Континенталната област като твърдата кора в Девачан - в духовния смисъл, разбира се; след това Океанската област, съответстваща на нашата водна област; Атмосферната област, потокът от страсти и други подобни - там се намира красота, но и вълнение. Накрая, съществува всепроникващият свят на Архетипите. Всичко по отношение на волевите инициативи и оригиналните идеи, на които по-късно се придава ефект във физическия свят от същества, които се завръщат там - всичко това трябва да бъде преживяно от душата в онзи свят, за да може да се събере нова сила за новия живот.

4. Слизането към ново раждане

В последната лекция описахме световете, през които човешкото същество трябва да премине след смъртта, когато всичко, което го свързва с физическия му инструмент, е било оставено настрана в Камалока или – както казваме в розенкройцерската теософия – в елементалния свят. Говорихме също за „Рупа-Девачан“ или областта, известна като Небесния свят, света на Вдъхновението. Чухме, че тази област – самата Земя на Духовете – има четиричленна структура, подобно на физическия свят. Съществува Континенталната област, пронизана от течаща океанска област, която е по-подходящо да се сравни с кръвообращението в човешкия организъм. В обкръжаващия „въздух“ на Девачан, който е аналогичен на атмосферата на нашата земя, се намира всичко, което прониква в душите на същества във физическия свят под формата на радости, страдания, скърби, неволи, само че този въздух трябва да се разбира в много по-широк смисъл, защото този свят е обиталище на други, съвсем различни Същества, които не са въплътени във физически тела. Накрая чухме как в четвъртата област на Девачан всичко, което е истински оригинално, от най-тривиалното до най-възвишеното вдъхновение на изобретателя или художника, съществува като архетип. В този свят се намира движещата сила на прогреса на нашата земя. Но освен тези съставни сфери на самия духовен свят, ние откриваме и това, което свързва нашата земя с още по-висши светове.

Досега разглеждахме неща, които се отнасят само до земната еволюция, а не такива, които надхвърлят тази еволюция. Човек, който постига Посвещение, придобива знание за това каква е била нашата Земя в миналото и каква ще бъде в бъдещето, какво свързва Земята със светове отвъд нашата система.

Най-важна в Девачан, в този „свят на Разума“, е Акашовата хроника, както сме свикнали да я наричаме. Акашовата хроника всъщност не се създава в Девачан, а в още по-висша област; когато обаче виждащият се е издигнал до света на Девачан, той може да започне да възприема това, което е известно като Акашова хроника. Какво е Акашовата хроника? Можем да си изградим най-вярна представа за нея, като осъзнаем, че това, което се случва на нашата земя, оставя траен отпечатък върху определени деликатни същности, отпечатък, който може да бъде открит от ясновидец, постигнал Посвещение. Това не е обикновена, а жива хроника. Да предположим, че едно човешко същество е живяло през първия век след Христа; това, което е мислило, чувствало и желаело в онези дни, това, което е преминало в дела – това не е заличено, а запазено в тази деликатна същност. Ясновидецът може да го съзерцава – не сякаш е записано в учебник по история, а както всъщност се е случило. Как се е движил човек, какво е правил, какво е пътувал – всичко това може да се види в тези духовни картини; импулсите на волята, чувствата, мислите също могат да се видят. Но не бива да си представяме, че тези картини са изображения на физическите личности. Това не е така. Да вземем един прост

пример. – Когато човек движи ръката си, волята му прониква в движещата се ръка и именно тази сила на волята може да се види в Акашовата хроника. Това, което е духовно активно в нас и е преляло във физическото, се вижда там и в духовното. Да предположим например, че търсим Цезар. Можем да проследим всичките му начинания, но нека бъдем съвсем наясно, че в Акашовата хроника виждаме по-скоро неговите мисли; когато той се заема да направи нещо, виждаме цялата последователност от решения на завещанието до момента, в който деянието действително е извършено. Да се наблюдава конкретно събитие в Акашовата хроника не е лесно. Трябва да си помогнем, като се обърнем към външно знание. Ако гледащият се опитва да наблюдава някакво действие на Цезар и вземе историческа дата за фокусна точка, резултатът ще дойде по-лесно. Историческите дати, вярно е, често са ненадеждни, но понякога са полезни. Когато гледащият насочва погледа си към Цезар, той действително вижда личността на Цезар в действие, като фантом, сякаш стои пред него и говори с него. Но когато човек гледа в миналото, могат да му се случат различни неща, ако въпреки че притежава известна степен на виждане, не е намерил напълно своята ориентация във висшите светове.

Акашовата хроника се намира в Девачан, но тя се простира надолу в астралния свят, в резултат на което в този долен свят картините от Акашовата хроника често могат да бъдат мираж; те често са несвързани и ненадеждни и е важно да помним това, когато се заемем с изследване на миналото. Нека покажа опасността от тези възможни грешки с един пример. – Ако чрез указанията на Акашовата хроника бъдем върнати към епохата в земната еволюция, когато Атлантида все още е съществувала, преди великия потоп, можем да проследим събитията и условията на живот в старата Атлантида. Те са се повторили по-късно, но в различна форма. В Северна Германия, в Централна Европа, на изток от Атлантида, много преди християнската ера и много преди християнството да си проправи път там от юг, са се случили събития, които са били повторение на условията в Атлантида. Едва след това, чрез влиянията, идващи от юг, народите са започнали да водят живот, който е наистина техен собствен. Ето един пример за това колко лесно е да се изложим на грешка. – Ако някой наблюдава астралните картини от Акашовата хроника, а не деваканските, той може да се обърка по отношение на тези повторения на атлантските условия. Това всъщност е така и в указанията за Атлантида, дадени от Скот-Елиът; те съвпадат с астралните картини, но не и с деваканските картини от истинската Акашова хроника. Истината по този въпрос някога е трябвало да бъде разкрита. В момента, в който разберем къде се крие източникът на грешките, е лесно да оценим правилно указанията.

Друг източник на грешка може да възникне, когато се разчита на указания, дадени от медиуми. Когато медиумите притежават необходимите способности, те могат да видят Акаша хрониката, макар и в повечето случаи само нейните астрални

отражения. Има нещо особено в Акаша хрониката. Ако открием някой човек там, той се държи като живо същество. Ако открием Гьоте, например, той може не само да отговори с думите, които всъщност е говорил в живота си, но и да даде отговор в Гьотеовия смисъл; може дори да се случи да изрече в свой собствен стил и посока стихове, които никога не е писал. Акаша картината е толкова жива, че е като сила, действаща в ума на човешкото същество. Следователно картината може да бъде оборкана със самата индивидуалност. Медиумите вярват, че са в контакт с мъртвеца, чийто живот продължава в духа, докато в действителност това е само неговата астрална Акаша картина. Духът на Цезар може вече да се е преродил на земята и именно неговата Акаша картина дава отговорите в сеансите. Не става въпрос за индивидуалността на Цезар, а само за трайното впечатление, което образът на Цезар е оставил в Акашовата хроника. Това е основата на грешките в много спиритуалистични сеанси. Трябва да правим разлика между това, което остава от човешкото същество в неговия Акашов образ, и това, което продължава да се развива като истинска индивидуалност. Това са въпроси от изключителна важност.

Когато човешкото същество е напуснало Камалока, то се е отучило от всички навици, за които е необходим физически инструмент. То навлиза в описаната по-горе област. Периодът, който сега започва за него, е изключително важен и ние трябва да разберем какво се случва.

Всички по-ранни преживявания на човека в живота му на мисли и чувства, всичките му страсти, се изправят пред него в Девачан като негова среда. Първо, той вижда собственото си физическо тяло в неговата архетипен вид. Точно както на земята се движим сред скали, планини и камъни, в онзи свят се движим сред архетипите на всички структури, които съществуват във физическия свят. Следователно човек се движи над собственото си физическо тяло. Фактът, че собственото му физическо тяло е обект извън него, е указател към него след смъртта, защото по това той разпознава, че е напуснал Камалока и е влязъл в Девачан. На земята той казва на тялото си: „Аз съм това!“ В Девачан той вижда тялото си и казва: „Ти си това!“ Философията Веданта учи своите ученици да медитират върху „Ти си Това!“, за да могат чрез такива упражнения да разберат какво означава да кажеш на тялото: „Ти си Това!“ В Девачан човекът вижда около себе си това, което е преживял вътрешно тук, на земята. Ако е таил отмъстителност, антипатия и други зли чувства към своите ближни на земята, те го изправят пред него външно като облак и това го учи какво значение и влияние имат всички тези неща в света.

Нека изясним какво се случва с човешкото същество в Девачан. Как са се образували органите, например очите, на физическия човек на земята? Имало е време, когато още не е съществувало око. Окото е образувано от физическата организация чрез светлината. Светлината е прародител на окото. Това, което е около нас на земята, създава органи във физически тела и вещества; в Девачан

това, което е около нас, работи върху нашата душа. Така че всичко, което човек е развил тук на земята по отношение на добри и осъдителни чувства, се намира в онзи свят, в неговата среда; то работи върху душата му и по този начин създава органи на душата. Ако човек е живял праведен живот на земята, неговите добри качества живеят около него във „въздуха“ на Девачан; те работят в духовното, създавайки органи. Тези органи служат като архитекти и моделиери за изграждането на физическото тяло в ново въплъщение. Това, което е било в човека на земята, се пренася във външния свят в Девачан и подготвя силите, които изграждат човешкото тяло за следващото раждане.
Но нека не си въобразяваме, че човешкото същество няма какво друго да прави, освен да се грижи за себе си; освен това, то има много важна работа за вършене в Девачан. Можем да си съставим представа за това, ако за момент разгледаме еволюцията на Земята. Колко много са се променили някои региони отпреди няколко хиляди години! Тогава е имало съвсем различни растения, различни животински форми, дори климатът е бил различен. Що се отнася до продуктите на природата, земната повърхност непрекъснато се променя. В Гърция например никога повече не би могло да възникне това, което е изникнало от почвата в дните на Древна Гърция. Еволюцията протича именно чрез факта, че лицето на Земята претърпява постоянни промени.
Когато едно човешко същество умре, минава много дълъг период, преди да се роди отново. Когато се появи отново на земята, то не намира същите условия, както преди; то трябва да има нови преживявания; не се ражда втори път в същата земна конфигурация; то остава в духовните светове, докато земята не му предложи изцяло нови условия. В това има добра цел, защото по този начин то научава нещо изцяло ново и развитието му протича по съвсем различен начин. Помислете например за едно момче в древен Рим. Неговият живот по никакъв начин не е приличал на този на съвременен ученик; и когато самите ние се родим отново, ние от своя страна ще открием съвсем различни условия. Така еволюцията протича от въплъщение на въплъщение. Докато човешкото същество пребивава в описаните духовни области, лицето на земята се променя непрекъснато.
Кои същества са активни тук? Чрез кои същества се предизвикват промените във физиономията на Земята? Това веднага води до отговора на въпроса: Какво прави човешкото същество в периода между смъртта и новото раждане? Той самият работи от духовните светове, под ръководството на висши Същества, върху преобразяването на Земята. Самите човешки същества, между смъртта и прераждането, извършват тази работа. Когато се родят отново, те намират лицето на земята променено, променено във форма, която самите те са помогнали да оформят. Всички ние сме били ангажирани с тази работа.
На въпроса: Къде е Девачан, къде е духовният свят? - отговарям: Той е около нас през цялото време. Наистина е така. Около нас са и всички души на безплътени

човешки същества; те работят около нас. Докато ние строим градове и машини, човешки същества, които живеят между смъртта и новото раждане, са около нас, действайки извън духовните сфери.
Когато, като виждащи, търсим мъртвите, можем да ги намерим в светлината - ако възприемаме светлината не само по материален начин. Светлината, която ни заобикаля, образува „телата“ на мъртвите; те имат тела, изтъкани от светлина. Светлината, която обгръща земята, е „субстанция“ за съществата, които живеят в Девачан. Растението, подхранвано от слънчевата светлина, приема в себе си не само физическата светлина, но и всъщност дейността на духовни същества, сред които има и човешки души. Самите тези души излъчват светлина върху растенията, вплитайки се като духовни същества около растенията. Гледайки растенията с окото на духа, можем да кажем: растението се радва на влиянията, идващи от мъртвите, които работят и се вплитат около него в светлината. Когато наблюдаваме как се променя растителността по лицето на земята и се питаме как се случва това, отговорът е: Душите на мъртвите работят в светлината, която обгръща земята; ето го Девачан, наистина. След периода Камалока преминаваме в това царство на светлината. Само онези, които са способни да посочат къде всъщност се намират мъртвите, имат някакво познание за Девачан в смисъла на розенкройцерската теософия.
Когато способностите на ясновидеца се развият, той често прави поразително откритие. Когато стои на слънчева светлина, тялото му задържа светлината и хвърля сянка; много често той открива духа за първи път, когато погледне в тази сянка. Тялото задържа светлината, но не и духа; и в сянката, хвърляна от тялото, може да се открие духът. Ето защо по-примитивните народи, които винаги са притежавали известна степен на ясновидство, са наричали Душата, сянката, която казват, „безсянка“ – „бездушна“. Роман на Адалберт Шамисо несъзнателно се основава на тази идея: човекът, който е загубил сянката си, е загубил и душата си – оттук и неговото отчаяние.
Такава е работата, която човешките същества извършват в Девачан между смъртта и новото раждане. Те в никакъв случай не са в състояние на бездействие; те работят творчески от Девачан върху еволюцията на земята. Те не са, както често се казва, в състояние на блажен покой или сън. Животът в Девачан е също толкова изпълнен с активност, колкото и животът на земята.
Когато човекът е достигнал точката, в която е преобразил в духовни сили своите дейности от последния земен живот, когато тези преживявания са дошли при него от външния свят Девачан и са му въздействали, тогава той е готов да слезе от Девачан към ново раждане. Земята го привлича отново в своята сфера.
Когато човешкото същество слезе от Девачан, то първо преминава в астралната област, „Елементалния свят“. Там то получава ново астрално тяло... Ако върху лист хартия се разпръснат железни стружки и отдолу се движи магнит, стружките се

подреждат във форми и линии, следвайки силите на магнита. По абсолютно същия начин неравномерно разпределената астрална субстанция се привлича и подрежда според силите, които са в душата и съответстват на това, което тази душа е постигнала в предишния живот. Така самият човек събира своето астрално тяло. Тези човешки същества в процес на зараждане, които първоначално имат само астрално тяло, изглеждат за окото на виждащия като камбани, отварящи се надолу. Те се носят и вихрят през астралния свят с огромна скорост – със скорост, която трудно може да се представи.
Тези зараждащи се човешки същества сега трябва да получат етерно тяло и физическо тяло. Това, което се е случвало досега, до етапа на формиране на астралното тяло, е зависело от самите тях, от силите, които самите те са развили. Но формирането на етерното тяло не зависи, в настоящата фаза на еволюцията, само от човешкото същество; по отношение на формирането на етерно тяло, човекът е зависим от същества, външни за него. Следователно, човешкото същество винаги има подходящо астрално тяло, но не във всеки случай има перфектно съответствие между астралното тяло и етерното и физическото тяло; това често е причина за неадаптация и липса на удовлетворение от живота. Тези зараждащи се човешки същества се въртят в пространството, защото търсят подходящи родители, родители, които ще предоставят най-добрата възможна възможност за получаване на етерна и физическа природа, подобаващи на астралното същество. Родителите, които могат да осигурят това, могат да бъдат само относително най-добрите и най-подходящите. В това търсене сътрудничат Същества, които причисляват етерното тяло към астралното тяло и чийто ранг е подобен на този на Народните Духове. Народният Дух не е неосезаемата абстракция, за която обикновено се смята. Народният Дух е толкова реален за окото на виждащия, колкото нашата душа, въплътена в нашето тяло. Цял народ, макар и да няма общо физическо тяло, има общо астрално тяло и зачатъците на общо етерно тяло. То живее в един вид астрален облак и е „тялото“ на Народния Дух. От тази природа са Съществата, които ръководят етерните образувания около човешкото същество, което по този начин вече не е изцяло под свой контрол.
Сега идва момент от изключителна важност, също толкова важен, колкото и моментът след смъртта, когато целият минал живот се вижда като спомен. Когато човешкото същество преминава в етерното си тяло, но все още не е придобило физическото си тяло – това е кратък момент, но от изключителна важност – то има представа за предстоящия си живот, не във всичките му детайли, а само като общ преглед на това, което му е приготвил бъдещият му живот. То може да си каже (но го забравя, когато действително се въплъти), че го очаква щастлив или нещастен живот. Може да се случи, ако човек е имал много нещастни преживявания в предишен живот, сега да получи шок и да се колебае да влезе във физическото тяло. Резултатът от това може да е, че той не слиза директно във физическото тяло и

по този начин връзката между различните тела не е напълно установена. Това поражда идиотизъм в предстоящия живот; не винаги е причина за идиотизма, но често е така. Душата се бунтува, така да се каже, срещу физическото въплъщение. Такова човешко същество не може да използва правилно мозъка си, защото не е правилно въплътено в него. То може да използва правилно физическия си инструмент само когато си позволи да се роди в него в пълния и правилен смисъл. Докато при други обстоятелства етерното тяло се простира само леко отвъд физическото тяло, при идиотите части от етерното тяло често се виждат като етерно сияние, простиращо се далеч отвъд главата. Ето един случай, в който нещо, което остава необяснимо чрез физическо наблюдение на живота, се обяснява чрез Духовната наука.

5. Човешкият общ живот между смъртта и новото раждане. Раждане във физическия свят.

В нашите изследвания стигнахме до момента, в който чухме, че човешкото същество, слизащо от духовните сфери, е облечено в етерно тяло и за кратък миг има представа за живота, който го очаква на земята. Чували сме за аномалиите и състоянията, до които това може да доведе. Преди да продължим, ще отговорим на един въпрос, който може да изглежда важен за този, който насочва духовния си поглед към Девача: В какъв смисъл съществува общност на живота между човешките същества между смъртта и новото раждане? Защото общност на живота съществува не само между хората на физическата земя, но и във висшите светове. Точно както дейностите на човешките същества в духовния свят достигат надолу във физическия свят, така и всички взаимоотношения и връзки, които се установяват между хората на земята, се простират нагоре в духовния свят.

Ще вземем конкретен пример за това, а именно връзката между майка и дете. Съществува ли трайна връзка между тях? Наистина има и освен това много по-интимна, много по-здрава връзка, отколкото някога може да се установи тук, на земята. Майчината любов, по принцип, е вид естествен инстинкт, има нещо като животински характер. С порастването на детето тази връзка се превръща в морална, етична и духовна. Когато майката и детето се научат да мислят заедно, когато споделят общи преживявания, естественият инстинкт все повече отстъпва на заден план; той просто е предоставил възможност за изграждането на онази красива връзка на единение, която присъства в най-висшия смисъл в майчината любов към детето и любовта на детето към майката. Взаимното разбирателство и любов, които се разгръщат тук, продължават в областите на духовния свят, дори ако в резултат на по-ранната смърт на едното, другото за известно време изглежда отделено от мъртвите. След като този период изтече, връзката, която е била на земята, е също толкова жизненоважна и интимна. Двете са заедно, само че всички чисто естествени, животински инстинкти трябва да са надживени. Чувствата и мислите, които се преплитат между една душа и друга на земята, не са възпрепятствани в онзи свят от ограниченията, които съществуват тук. Девачан всъщност приема определен облик и структура в резултат на взаимоотношенията, които са вплетени тук на земята.

Нека вземем друг пример. Приятелствата и сродствата се раждат от родството на душите; те продължават в Девачан и от тях се развиват социалните връзки за следващия живот. Като установяваме връзки с душите тук, ние следователно работим върху формата, която Девачан получава. Всички ние сме работили по този начин, ако между нас и другите хора са се изковали връзки на любов; по този начин ние създаваме нещо, което има значение не само за земята, но и което оформя условията в Девачан. Това, което се случва тук като плод на любовта, на

приятелството, на взаимното вътрешно разбирателство – всички тези неща са градивни камъни на храмове в духовния регион горе и хората, които имат тази сигурност, не могат да не бъдат вдъхновени от знанието, че когато тук, на земята, се изковават връзки от душа към душа, това е основата на едно вечно „Ставане“.
Нека за момент да предположим, че на някоя друга физическа планета има същества, неспособни на взаимно съчувствие, неспособни да формират връзки на любов помежду си. Такива същества биха имали много безплоден Девачан. Само планета, където се изковават връзки на любов между едно същество и друго, може да има Девачан, богат на съдържание и разнообразие. Същество, което вече е в Девачан и чието присъствие, вярно е, не може да бъде преживяно от обикновените хора, има, според етапа си на развитие, по-голямо или по-малко съзнание за общуване с онези, които са останали на земята. Наистина има средства, чрез които съзнанието за тези връзки на общуване може да бъде засилено. Ако изпращаме мисли за любов - но не за егоистична любов - към мъртвите, ние засилваме чувството за общност с тях.
Грешка е да се предполага, че съзнанието на човешкото същество в Девачан е смътно или сенчесто. Това не е така. Степента на съзнание, веднъж достигната от човек, никога не може да бъде загубена, въпреки помраченията, които се случват по време на определени преходни периоди. Чрез своите духовни органи човекът в Девачан има ясно съзнание за това, което се случва в сферата на Земята. Окултизмът разкрива, че човекът в духовния свят живее заедно с това, което се случва на Земята.
Така виждаме, че животът в Девачан, ако се разглежда в неговата реалност, губи всеки елемент на неудобство; че човешкото същество, когато престане да го гледа от своята земна, егоистична гледна точка, може да го преживее като състояние на безкрайно блаженство – дори отделно от факта, че всяка свобода от физическото тяло, свободата от нисшата природа, в която е затворен тук, носи със себе си чувство на силно облекчение. Фактът, че тези обвивки са паднали – това само по себе си носи чувство на блаженство. Девачан е по този начин време на разширяване и изразяване във всички посоки; има богатство и липса на ограничения, които никога не се изпитват на земята.
Чували сме, че при слизането си към ново раждане човекът е облечен в ново етерно тяло от Същества от ранг, подобен на този на Народните Духове. Това етерно тяло не е напълно пригодено за прераждащото се човешко същество; още по-несъвършено е пригодена физическата обвивка, която получава. Сега ще говорим в общи линии за включването на човешкото същество във физическия свят. Голяма част от темата озадачава всеки опит за външно описание.
Чували сме, че в съответствие със своите качества, човешкото същество се облича в астрално тяло. Чрез това, което се съдържа в това астрално тяло, то е привлечено от определени човешки същества на земята; чрез етерното тяло то е привлечено от

народа и от семейството в по-широк смисъл, в което трябва да се прероди. Според начина, по който е развило астралното си тяло, то е привлечено от майката; есенцията, субстанцията, организацията на астралното тяло го привличат към майката. Егото го привлича към бащата. Егото е присъствало дори в древността, когато душата за първи път се е спускала от лоното на Божеството в земно тяло. Това его се е развивало през много превъплъщения; егото, „Аз-ът“, на едно човешко същество е различно от егото на друго и на настоящия етап от еволюцията поражда силата на привличане към бащата. Етерното тяло привлича човешкото същество към народа, към семейството; астралното тяло го привлича особено към майката; „Аз-ът“ към бащата. Цялото спускане към новото въплъщение се ръководи в съответствие с тези принципи.

Може да се случи астралното тяло да е привлечено от майка, но егото да не е привлечено от съответния баща; в такъв случай скитането продължава, докато не се намерят подходящи родители.

В настоящата фаза на еволюцията „Аз-ът“ представлява елемента на волята, импулса на възприятието. В астралното тяло се намират качествата на фантазията или въображението, на мисленето. Следователно последните качества се предават от майката, първите - от бащата. Индивидуалността, която се приближава към въплъщение, търси чрез своите несъзнателни сили родителите, които трябва да осигурят физическото тяло.

Описаното тук се случва по същество около третата седмица след зачеването. Вярно е, че това същество, което се състои от „Аз“, астрално тяло и етерно тяло, е от момента на зачеването нататък близо до майката, която носи в себе си оплодената зародишна клетка; но то действа върху зародишната клетка отвън. Около третата седмица астралното и етерното тяло сякаш завладяват зародишната клетка и сега започват да участват в работата върху ембриона; дотогава развитието на физическото тяло протича без влиянието на астралното и етерното тяло. Оттогава нататък тези тела участват в развитието на ембриона и сами влияят върху по-нататъшното развитие на човешкия зародиш. Следователно казаното за етерното тяло важи още повече за физическото тяло и пълната пригодност е още по-трудна за постигане тук. Тези важни факти хвърлят светлина върху много неща, които се случват в света.

Дотук говорихме за нормалната еволюция на средностатистическия човек от съвремието; казаното не е напълно валидно за човек, чието окултно развитие е започнало в предишно въплъщение. Колкото по-високо е нивото, до което е достигнал, толкова по-рано започва да работи върху собственото си физическо тяло, за да го направи по-подходящо за мисията, която трябва да изпълни на Земята. Колкото по-късно поеме контрола над физическия зародиш, толкова по-малък контрол ще има над него. Най-силно развитите Индивидуалности, тези, които са водачи и лидери на духовния живот на Земята, поемат командването още в

момента на зачеването. Нищо не се случва без тяхното сътрудничество; те ръководят физическото си тяло чак до момента на смъртта си и започват да подготвят новото тяло веднага щом е даден първият импулс за това. Веществата, от които е съставено физическото тяло, се променят непрекъснато; след около седем години всяка частица се обновява. Веществото се обменя, но формата остава. Между раждането и смъртта веществата на физическото тяло трябва непрекъснато да се раждат наново; те са постоянно променящият се елемент. Това, което развиваме по такъв начин, че смъртта да няма власт над него, се запазва и изгражда нов организъм.
Посветеният извършва съзнателно, между смъртта и новото раждане, това, което средностатистическият човек извършва несъзнателно между раждането и смъртта; Посветеният съзнателно изгражда новото си физическо тяло. Следователно за него раждането не е нищо повече от едно забележително събитие в неговото съществуване. Той обменя веществата само веднъж, но и тогава фундаментално. Следователно има значително сходство в ръста и формата на такива Индивидуалности от едно въплъщение в друго, докато при тези, които са слабо развити, няма никакво сходство във формата в техните последователни въплъщения. Колкото по-високо е развитието на човек, толкова по-голямо е сходството в две последователни въплъщения; това е ясно доловимо за ясновидския поглед. Има определен израз за обозначаване на този по-висок етап на развитие; казва се, че такъв човек не се ражда в различно тяло, както не се казва за средностатистическия човек, че получава ново тяло на всеки седем години. За Учителя се казва: той се ражда в едно и също тяло; той го използва стотици, дори хиляди години. Това е така с огромното мнозинство от водещите Индивидуалности. Изключение правят някои Учители, които имат своя собствена специална мисия; с тях остава физическото тяло, така че смъртта изобщо не настъпва за тях. Това са Учителите, чиято задача е да бдят и да осъществяват прехода от една раса към друга.
На този етап възникват два други въпроса, а именно този за продължителността на пребиваването в духовните светове и този за пола в последователните въплъщения. Окултните изследвания разкриват, че човешкото същество се завръща към въплъщение в рамките на среден период от 1000 до 1300 години. Причината за това е, че човешкото същество може да открие, че лицето на земята е променено при завръщането си и следователно да може да има нови преживявания. Промените на земята са тясно свързани с определени съзвездия. Това е изключително важен факт. В началото на пролетта слънцето изгрява в определено зодиакално съзвездие. Слънцето е започнало да изгрява в съзвездието Овен (Овен) 800 години преди Христос; преди тази епоха то е изгрявало в съседното съзвездие Телец (Бик). Около 2600 години са необходими за преминаването през едно

съзвездие. Обиколката през всичките дванадесет съзвездия е известна в окултизма като Космическа година.
Народите от древността са били дълбоко осъзнати за това, което е свързано с това преминаване през зодиака. С чувство на страхопочитание и благоговение те са казвали: Когато слънцето изгрява през пролетта, природата се обновява след зимния си покой; природата се събужда от дълбок сън от божествените лъчи на пролетното слънце. И те са свързвали тази млада, свежа сила на пролетта със съзвездието, от което слънцето грее. Те са казвали: Това съзвездие е дарител на слънцето с новата му сила, то е дарител на новата, божествено творческа сила. И така, Агнецът е бил смятан за благодетел на човечеството от хората, които са живели в епоха, която сега е 2000 години зад нас. Всички саги и легенди за Агнето произхождат от тази епоха. Представите за Божеството са били свързани с този символ. През ранните векове на нашата ера, самият Изкупител, Христос Исус, е бил изобразяван чрез символа на Кръста, а под него - Агнецът. Едва през шести век сл. Хр. Изкупителят е изобразен на Кръста. Това е и произходът на добре познатия мит за Язон и търсенето на Златното руно.
В епохата преди 800 г. пр.н.е. слънцето е преминавало през съзвездието Телец; в Египет откриваме почитането на Апис Бика, в Персия - почитането на Митра Бика. Още по-рано слънцето е преминавало през съзвездието Близнаци, Близнаците; в индийската и германската митология откриваме категорични индикации за Близнаците; козите близнаци, теглещи колесницата на бог Донар, са последен остатък от това. След това, най-накрая, се връщаме към епохата на Рака, която ни доближава до времето на Атлантския потоп. Една древна култура е отминала и е възникнала нова. Това е било обозначено с особен окултен знак, вихърът, който е символ на Рака и може да се намери във всеки календар.
По този начин народите винаги са имали ясно съзнание за факта, че това, което се случва на небесата, върви успоредно с промените, които се случват на земята отдолу. Когато слънцето завърши преминаването си през едно съзвездие, лицето на земята се променя до такава степен, че е полезно за човешкото същество да влезе в нов живот. Поради тази причина времето на прераждането зависи от напредъка на пролетното равноденствие. Периодът, необходим на слънцето за преминаването му през едно зодиакално съзвездие, е периодът, в който човешкото същество се въплъщава два пъти, веднъж като мъж и веднъж като жена. Преживяванията в мъжкия и женския организъм са толкова коренно различни за духовния живот, че човешкото същество се въплъщава веднъж като жена и веднъж като мъж в едни и същи условия на земята. Това прави средно от 1000 до 1300 години между две въплъщения.
Ето отговора на въпроса относно пола. Като правило половете се редуват. Това правило обаче често се нарушава, така че понякога има три до пет, но никога повече от седем последователни превъплъщения в един и същи пол. Да се твърди,

че седем последователни превъплъщения в един и същи пол са правилото, противоречи на целия окултен опит.
Преди да започнем да изучаваме кармата на отделния човек, трябва да имаме предвид един фундаментален факт. Съществува обща карма, карма, която не се определя от отделния индивид, въпреки че се коригира в хода на неговите превъплъщения. Ето един конкретен пример:—
Когато през Средновековието хуните нахлули от Азия в страните на Европа и предизвикали тревожни войни, това също имало духовно значение. Хуните били последните оцелели останки от древните атлантски народи; те били в напреднал стадий на упадък, който се изразявал в определен процес на разпад в техните астрални и етерни тела. Тези продукти на разпад намерили добра почва в страха и ужаса, причинени сред народите. Резултатът бил, че тези продукти на разпад били инокулирани в астралните тела на народите и в по-късно поколение това било пренесено във физическото тяло. Кожата абсорбирала астралните елементи и резултатът бил болест, разпространена през Средновековието, а именно проказа. Обикновен лекар, разбира се, би отдал проказата на физически причини. Не искам да оспорвам това, което казват такива лекари, но техният начин на разсъждение е следният: - В бой един човек ранява друг с нож; той е таял старо чувство за отмъщение срещу него. Един човек ще каже, че причината за раната е чувството за отмъщение, друг, че ножът е причината. - И двамата са прави. Ножът беше крайната физическа причина, но зад него стои духовната причина. Тези, които търсят духовни причини, винаги ще признаят валидността на физическите причини. Виждаме, че историческите събития имат значително влияние върху цели поколения и научаваме как дори при фундаментални здравословни състояния могат да се постигнат подобрения, продължаващи дълго време.
В резултат на техническия прогрес през последните векове сред европейските народи се разви индустриален пролетариат, а заедно с него и неизразима расова и класова омраза. Това се намира в астралното тяло и се изразява физически като белодробна туберкулоза. Това знание се получава чрез окултно изследване. Често не е по силите ни да помогнем на индивида сред онези, които са подвластни на обща карма от този вид. Често сме принудени, с болки в сърцата, да виждаме как един индивид страда, без да можем да го направим здрав или щастлив, защото е свързан с общата карма. Само като работим за подобряване на общата карма, можем да помогнем и на индивида. Нашата цел не трябва да бъде да насърчаваме благополучието на единичния, егоистичен аз, а да работим по такъв начин, че да служим на благополучието на човечеството като цяло.
Друг пример, пряко свързан с актуални събития, е следният – окултните наблюдения разкриха, че сред астралните същества, участвали в различните битки на Руско-японската война, е имало мъртви руснаци, работещи срещу собствения си народ. Това се дължи на факта, че през последните периоди от развитието на

руския народ много благородни идеалисти загинаха в тъмницата или на ешафода. Те бяха хора с високи идеали, но не бяха толкова развити, че да могат да прощават. Те умряха с чувство на горчива мъст срещу онези, които бяха причина за смъртта им. Тези чувства на мъст бяха преживени в периода им Камалока, защото само в Камалока това е възможно. От астралния план след смъртта си те изпълниха душите на японските войници с омраза и отмъщение срещу народа, към който самите те са принадлежали. Ако вече бяха в Девачан, щяха да кажат: Прощавам на враговете си! Защото в Девачан, с облаците на омразата и отмъщението, които ги обгръщаха отвън, те щяха да осъзнаят колко ужасни и колко недостойни са подобни чувства. – Така окултното изследване разкрива, че цели народи са под влиянието на своите предци.

Идеалистичните стремежи на съвремието не могат да постигнат целите си, защото са склонни да работят само с физически средства на физически план. Така например, Обществото за насърчаване на мира, което си поставя за цел да постигне мир единствено чрез физически методи. Едва когато се научим как да влияем и на астралния план, можем да разпознаем правилните методи; едва тогава можем да работим по такъв начин, че когато човешкото същество се роди отново, то да намери свят, в който да може да работи плодотворно.

6. Законът на съдбата

Днес стигаме до това, което човек преживява във физическия свят, доколкото тези преживявания са определени от по-ранно въплъщение. В началото трябва да се подчертае, че животът не се определя само от предишни въплъщения, но също, макар и в малка степен, от настоящия живот. Законът за това как миналото, настоящето и бъдещето на човека са свързани, се нарича в духовно-научната литература Законът на Кармата. Това е истинският закон на човешката съдба; индивидуалният живот е само специфично приложение на великия закон на Космоса, защото законът на Кармата е универсален, космически закон със специфично приложение в живота на човешкото същество. Винаги, когато си представяме връзка между предходни условия и последващи ефекти, ние мислим в съответствие с този закон. Затова искам да обясня подробно индивидуалното приложение на този космически закон в живота на човешкото същество.

Да предположим, че имаме два съда с вода пред нас и поставяме в единия от тях нажежена желязна топка. Водата ще съска и ще се затопли. Ако извадим топката и я поставим в другия съд, водата в този случай нито съска, нито се затопля, защото топката вече не е нажежена; тя е била охладена чрез потапяне в първия съд с вода. Ефектът от поведението на желязната топка в първия съд определя поведението ѝ във втория. По този начин причината и следствието винаги са свързани във физическия живот. Последващото поведение зависи от това, което се е случило преди това.

Друг пример дават някои животни, чийто зрителен орган е атрофирал вследствие на това, че са се установили в тъмни дупки и пещери. При такива животни веществата, които преди са подхранвали очите, са били отведени до други части на тялото, защото тъй като вече не е било необходимо окото да вижда, тези вещества не са били необходими. Очите са атрофирали и остават атрофирани във всички следващи поколения. Чрез по-ранните си скитания тези животни са определили действителното поведение на своите органи; съдбата на следващите поколения е била определена от случилото се в миналото; тези животни са подготвили съдбата си за бъдещето. И същото е и в човешкия живот.

Човекът определя бъдещето си чрез миналото си и тъй като най-съкровеното му същество не е ограничено до едно въплъщение, а преминава през много, причините за това, което му се сблъсква в даден живот, трябва да се търсят в по-ранен живот. Сега ще разгледаме веригата от събития, която може да бъде разбрана, ако помислим за последствията от човешките дела, мисли и чувства. Толкова често се казва в ежедневието: Мислите са безмилостни! – което означава, че можем да мислим каквото си поискаме и никой във външния свят няма да бъде засегнат. Това е един важен момент, където човек, който наистина е схванал духовните импулси, се различава от материалистичния мислител.

Материалистът е съгласен, че хвърлянето на камък по човек причинява вреда, но смята, че мисълта на омраза, която може да таи към ближния си, не го наранява. Онези обаче, които имат истински познания за света, знаят, че мисъл, изпълнена с омраза, има много, много по-силни последици, отколкото могат да бъдат причинени от камък. Всичко, което човек мисли и чувства, има своите последици във външния свят и виждащият може да проследи с голяма точност ефекта на любяща мисъл, отправена към друг човек, и много различния ефект, който се произвежда от мисъл, изпълнена с омраза. Когато изпращате любяща мисъл към някого, виждащият възприема форма на светлина, оформена като цветна чашка, която играе около етерното и астралното му тяло, като по този начин допринася за неговата жизненост и щастие. От друга страна, мисълта на омразата се пробива в етерното и астралното тяло като раняваща стрела.
В тази област могат да се направят много разнообразни наблюдения. В астралния свят има огромна разлика дали човек изказва истинска или неистинска мисъл. Мисълта е свързана с нещо и е истинска, ако съвпада с това нещо. Всяко събитие, което се случва, предизвиква ефект във висшите светове. Ако някой разкаже това събитие вярно, от разказвача излиза астрална форма, която се обединява с формата, произлизаща от самото събитие, и двете се засилват. Тези засилени форми помагат да направим духовния си свят по-богат и по-пълен със съдържание – което е необходимо, ако човечеството иска да постигне прогрес. Но ако събитието е разказано невярно, по начин, който не съвпада с фактите, тогава мисъл-формата на разказвача се сблъсква с мисъл-формата, произтичаща от събитието; двете мисъл-форми се сблъскват, причинявайки взаимно унищожение. Тези разрушителни „експлозии“, причинени от лъжите, действат върху тялото като тумор, който разрушава организма. Така лъжите убиват астралните форми, които са възникнали и трябва да възникнат, и по този начин възпрепятстват или парализират част от еволюцията. Всеки, който казва истината, всъщност насърчава еволюцията на човечеството, а всеки, който лъже, ѝ пречи. Затова съществува този окултен закон: Погледната с очите на Духа, лъжата е убийство. Тя не само убива астрална форма, но е и самоубийство. Всеки, който лъже, поставя препятствия по собствения си път. Такива ефекти могат да се наблюдават навсякъде в духовния свят. Ясновидецът вижда, че всичко, което човек мисли, чувства и преживява, има своето въздействие в астралния свят.
Нравът, темпераментът, трайните качества на характера на човека, мислите, които не са просто преходни – всичко това непрекъснато се влива не само в астралния свят, но и в света на Девачан. Човек с щастлив нрав е източник, център на определени процеси в Девачан; лицемерният човек има ефекта на умножаване на есенциите и веществата, свързани с лицемерието в човешкия характер. Така Духовната наука ни показва, че не живеем като изолирани същества, а че нашите мисли непрекъснато произвеждат форми, които хвърлят сенки в света на Девачан и

го пропитват с всякакви вещества и есенции. Четирите области на Девачан – „Континенталната“, „Океанската“, „Атмосферната“ и областта на първоначалните „Вдъхновения“ – са повлияни през цялото време от мислите, чувствата и усещанията на човешките същества. По-висшите области на Девачан, в които се появява Акашовата хроника, са повлияни от *делата* . Това, което се случва във външния свят, влияе върху най-висшата област на Девачан – „света на Разума“.
По този начин ще разберем как при слизането си в ново въплъщение човешкото същество възстановява астралното си тяло и го прикрепя към себе си. Всичките му мисли, чувства и преживявания са станали неразделна част от астралния свят, оставяйки там много следи. Ако мислите му са съдържали много истина, тези следи се събират, за да образуват добро астрално тяло за него. Това, което е включил в долния деваканси свят като свой темперамент и т.н., събира новото етерно тяло и от най-високите области на Девачан, където се намира Акашовата хроника, миналите му дела играят своята роля в установяването на мястото, локализацията на физическото тяло. Това са силите, които довеждат човешкото същество до определено място. Ако човек е направил зло на някого, това е външен факт, който достига до най-високите области на Девачан; когато дойде време да влезе в ново физическо тяло, то действа като сили, които човекът е оставил след себе си, и го подтиква – под ръководството на висши Същества – към асоциациите и към мястото, където сега ще може да изпита последиците от миналите си дела във физическия свят.
Преживяванията във външния свят, които не ни влияят много силно вътрешно, действат върху нашето астрално тяло в следващото въплъщение, привличайки в него съответстващи чувства и характерен мисловен живот. Ако човек е прекарал живота си ползотворно, ако е бил много наблюдателен и е придобил широки знания, неговото астрално тяло в следващото въплъщение ще се роди със специални дарби в тези посоки. По този начин опитът и придобитите знания се изразяват в следващото въплъщение в астралното тяло. Вътрешният опит, всичко, което човек чувства по отношение на щастието, скръбта и т.н. - това се предава надолу към етерното тяло в следващото въплъщение и го изпълва с трайни наклонности. Етерното тяло на човек, който изпитва много щастие, ще има темперамент, предразположен към радост. Човек, който се опитва да извърши много добри дела, в резултат на предизвиканите чувства ще има решителен талант в следващия живот за добри дела; той също така ще притежава добре развита съвест и ще бъде човек с високи морални принципи.
Това, на което етерното тяло е носител в настоящия живот – постоянният характер, талантите и т.н. – се появява в следващия живот във физическото тяло. Например, човек, който е развил лоши наклонности и страсти в един живот, ще се роди в следващия с нездравословно физическо тяло. От друга страна, човек, който се радва на добро здраве, който има голяма издръжливост, е развил добри качества в

предишния живот. Човек, който е постоянно склонен към болести, е вложил в себе си лоши импулси. По този начин ние имаме силата да си създадем здраве или болест, доколкото те са присъщи на естествената конституция на физическото тяло. Всичко, което е необходимо, е елиминирането на лошите наклонности, защото тогава ние подготвяме здраво, енергично физическо тяло за следващия живот. Възможно е да се наблюдава във всички детайли как наклонностите, които са присъствали в един живот, действат в следващия върху физическото тяло. Човек, който е склонен да обича всичко около себе си, който е любящ към всички същества, който излива любов, ще има в следващото си въплъщение физическо тяло, което остава младо и свежо до късна възраст. Любовта към всички същества, култивирането на състрадание, поражда физическо тяло, което запазва младежката си енергия. Човек, който е изпълнен с антипатия към другите човешки същества, който критикува и мрънка за всичко, опитвайки се да се дистанцира от всичко, създава в резултат на тези наклонности физическо тяло, което старее и преждевременно се сбръчква. Така наклонностите и страстите от един живот се пренасят във физическия, телесен живот на следващите въплъщения.
Могат да се наблюдават и най-малките детайли и да се установи, че страстта към придобиване, импулсът, който кара човек да трупа вещи и се превръща в дълбоко вкоренена предразположеност в него, поражда в следващия живот склонност към инфекциозни заболявания във физическото тяло. Абсолютно потвърждение е възможно за случаи, при които изразената склонност към инфекциозни заболявания води до по-ранно, много силно чувство за придобиване, носител на което е етерното тяло. От друга страна, безкористното стремление, освободено от всякакво желание за лична изгода и желаещо единствено да работи за благополучието на цялото човечество - тази склонност в етерното тяло поражда в следващия живот силна съпротивителна сила срещу инфекциозните заболявания.
По този начин, познаването на връзката между физическия и астралния свят ни позволява да имаме ясно разбиране за света в неговия вътрешен процес на развитие; нещата често са свързани по съвсем различен начин от това, което хората обичат да си представят. Много хора осъждат болката и страданието, но от по-висша гледна точка това е напълно неоправдано, защото ако те бъдат преодолени и човекът е готов за ново въплъщение, страданието и болката са източници на мъдрост, благоразумие и всеобхватност на зрението. Дори в писания, произтичащи от съвременна, материалистична гледна точка, откриваме, че се казва, че в лицето на всеки мислител има нещо като „кристализирана болка“. Това, което този материалистично настроен автор казва тук, отдавна е известно на окултиста, защото най-голямата мъдрост на света се придобива чрез тихото понасяне на болката и страданието; това създава мъдрост в следващото въплъщение.
Никой, който потръпва от неприятността на болката, който не желае да понася болка, не може да създаде в себе си основите на мъдростта; всъщност, когато се

вгледаме по-дълбоко, не можем наистина да оплакваме болестите, защото, разглеждани от по-висша гледна точка, от гледна точка на Вечността, те придобиват съвсем различен аспект. Болестите, прекарани спокойно, често се проявяват в следващия живот като голяма физическа красота; голямата физическа красота у човека се придобива с цената на болести в предходния живот. Такава е връзката между увреждането на тялото от болест, особено от външни обстоятелства, и красотата. Следните думи на френския писател Фабр д'Оливе могат да се приложат към тази забележителна връзка: „Когато наблюдаваме живота на човешкото същество, той често ни се струва като образуването на перлата в черупката на стрида – перлата може да се появи само чрез болест." И така е всъщност и в човешкия живот: Красотата е кармично свързана с болестите и е техен резултат. Когато казах обаче, че човек, който развива осъдителни страсти, създава в себе си предразположеност към болести, трябва напълно да се осъзнае, че в този случай става въпрос за вродена склонност към болести. Съвсем друго е, ако човек се разболее, работейки в отровна атмосфера; това също може да е причина за заболяване, но не е свързано с вродената конституция на физическото тяло. Всичко, което е факт на физически план, всичко, което представлява дело, изразяващо се по такъв начин, че има определен ефект във физическия свят, от стъпка и движение на ръка до най-сложните процеси, например строежа на къща, идва при човешкото същество в по-късна инкарнация отвън като действителен физически ефект. Както виждате, ние живеем живота си отвътре навън. Това, което живее като радост, болка, щастие, скръб в астралното тяло, се появява отново в етерното тяло; трайните импулси и страсти, които са вкоренени в етерното тяло, се появяват във физическото тяло като конституционни тенденции; делата, които изискват посредничеството на физическото тяло, се появяват като външна съдба в следващото инкарнация. Това, което прави астралното тяло, става съдба на етерното тяло; това, което прави етерното тяло, става съдба на физическото тяло; и това, което прави физическото тяло, се връща отвън в следващото инкарнация като физическа реалност.

Ето тук е действителният момент, в който външната съдба се намесва в човешкия живот. Това действие на съдбата може да бъде отложено за дълго време, но неизбежно трябва да достигне до човешкото същество рано или късно. Ако животът на човек се проследи през различните въплъщения, винаги може да се види, че животът му в следващо въплъщение е подготвен от Същества, които работят върху неговото физическо въплъщение по такъв начин, че той е воден до определено място, за да може съдбата му да го застигне.

Ето отново пример от живота. В един вемски съд през Средновековието няколко съдии осъдили човек на смърт и сами изпълнили присъдата. Разследвани били по-ранни превъплъщения на съдиите и на мъртвеца и се установило, че всички те са били съвременници; затворникът, който бил екзекутиран, бил вождът на племе,

който заповядал смъртта на онези, които сега били вемски съдии. Делото от предишния физически живот създало връзката между личностите и силите се записали в Акашовата хроника. Когато човек отново се спусне до превъплъщение, тези сили го карат да се роди по същото време и на същото място като тези, с които е свързан по този начин, и те определят съдбата му. Акашовата хроника е истински източник на сила, в който е записано всичко, което трябва да бъде изкупено между едно човешко същество и друго. Някои хора могат да усетят тези процеси, но много, много малко са наистина осъзнати за тях.

Да предположим, че човек има професия, в която е привидно щастлив и доволен; по някаква причина е принуден да я напусне и тъй като не намира друга работа на същото място, е прогонен далеч - в друга страна, където трябва да се заеме с изцяло нова работа. Там той намира човек, с когото по някакъв начин е свързан. Какво се случва в такъв случай? Някога е живял с човека, когото сега е срещнал, и по някаква причина е останал в дълг към него. Това е записано в Хрониката на Акаша и силите са го довели до това място, за да може да се срещне с човека и да изплати дълга си.

Между раждането и смъртта човекът е постоянно в мрежа от тези сили на душата, които го обгръщат от всички страни; те са насочващите сили на живота му. Вие носите в себе си през цялото време действията на предишни животи; и през цялото време преживявате резултатите от предишни прераждания.

Следователно ще осъзнаете, че животът ви се ръководи от Сили, за които самите вие не сте наясно. Етерното тяло се управлява от форми, които самите вие преди това сте призовали към съществуване на астралния план; същества и сили във висшите области на Девакан, вписани от самите вас в Хрониката на Акаша, работят върху вашата съдба. Тези сили или същества не са непознати за окултиста; те имат свое място в редиците на подобни същества. Трябва да осъзнаете, че в астралното тяло и в етерното тяло, както и във физическото тяло, вие усещате действията на други същества; всичко, което правите неволно, всичко, към което сте подтикнати, се дължи на действието на други същества; то не се ражда от нищото. Различните членове на човешката природа през цялото време са действително пропити и изпълнени от други същества и много от упражненията, дадени от посветен учител, са с цел да прогонят тези същества, за да може човек да става все по-свободен. Съществата, които проникват в астралното тяло и го правят несвободно, са известни като „Демони“. Вашето астрално тяло е винаги проникнато от демони, а съществата, които самите вие генерирате чрез вашите истински или лъжливи мисли, са от такава природа, че постепенно се превръщат в демони. Има добри демони, генерирани от добри мисли; но лошите мисли, преди всичко тези, които са неистински, генерират демонични форми от най-страшния и ужасяващ вид и те преплитат астралното тяло - ако мога така да се изразя. Етерното тяло е проникнато и от същества, от които човек трябва да се освободи; тези същества се наричат „Призраци“, „призраци“. И

накрая, прониквайки във физическото тяло, има същества, известни като „Фантоми“. Освен тези три класа има и други същества, „Духовете“, които тласкат Егото насам-натам - самото Его също е Дух. Всъщност човешкото същество генерира такива същества, които след това определят неговата вътрешна и външна съдба, когато то се спуска към въплъщение. Тези същества работят в живота ви по такъв начин, че можете да усетите „демоните“, създадени от вашето астрално тяло, „призраците“ или „призраците“, създадени от вашето етерно тяло, и „фантомите“, създадени от вашето физическо тяло. Всички тези същества са свързани с вас и се обръщат към вас, когато дойде време за прераждане.

Ще си спомните, че религиозните документи изразяват тези истини. Когато Библията говори за прогонване на демони, това не е абстракция, а трябва да се приема буквално. Христос Исус изцелявал обладаните от демони; Той изгонил демоните от астралното тяло. Това е действителен процес и пасажът трябва да се приема буквално. Мъдрецът Сократ също говори за своя „Демон“, който действал в астралното му тяло. Това бил добър демон; такива същества не винаги са зли. Съществуват обаче ужасни и покварени демонични същества. Всички демони, родени от лъжа, действат по такъв начин, че да хвърлят човека назад в неговото развитие; и тъй като поради лъжите на видни личности в световната история непрекъснато се създават демони, които се превръщат в много могъщи същества, чуваме за „Духовете на пречката“, „Духовете на обструкцията“. В този смисъл Фауст казва на Мефистофел: „Ти си Бащата на всички пречки!“

Отделното човешко същество, както е част от човечеството като цяло, има ефект върху целия свят според това дали говори истината или лъже; защото съществата, създадени от истината или от лъжата, произвеждат съвсем различни ефекти. Представете си народ, съставен изцяло от лъжци, астралният план би бил населен единствено от съответните демони и тези демони биха могли да се изразяват в конституционна склонност към епидемии. Така съществува определен вид бацили, които са преносители на инфекциозни заболявания; тези същества са потомци на лъжите, разказвани от човешките същества; те не са нищо друго освен физически въплътени демони, породени от лъжи. Виждате следователно, че лъжите и неистините от по-ранни епохи се появяват в световната карма като определено множество същества. Пасаж от *„Фауст“* показва колко дълбока истина се съдържа в митовете и сагите. Там ще откриете връзка между паразитите и лъжите в ролята, която играят плъховете и мишките във връзка с Мефистофел, Духът на лъжата. Легендите често са запазили прекрасни индикации за връзката между духовния свят и физическия свят.

За да разберем Закона за Кармата, ще трябва да поговорим за много други неща. Самото Движение на Духовната Наука е резултат от интимното познаване на Закона за Кармата. Току-що чухте, че силите, които се намират в етерното тяло, действат върху физическото тяло в следващото въплъщение. По този начин

отношението на ума, склонността да се мисли по определени начини, действа върху физическото тяло. Духовното или материалистичното отношение на ума в никакъв случай не е без значение за следващото въплъщение. Човек, който има известни познания за висшите светове – той трябва само да вярва в тяхното съществуване – има в следващия си живот добре центрирано физическо тяло и спокойна нервна система, тяло, което контролира добре, включително и самите нерви. От друга страна, човек, който не вярва в нищо друго освен в това, което може да се намери в света на сетивата, предава този вид мислене на физическото си тяло и в следващото въплъщение има тяло, предразположено към нервни заболявания, крехко, нервно тяло, в което няма непоколебим център на волята. Материалистът се разпръсква в чисти детайли; Духът свързва, защото Духът е Единство!
Склонността или предразположението се проявява, в случая на индивида, чрез съдбата в следващото му въплъщение, но продължава през поколенията, така че синовете и внуците на материалистични бащи трябва да плащат за това чрез лошо устроени нервни системи и нервни разстройства. „Епоха“ на нервите е резултат от материалистичното отношение на миналия век. И като противодействие, Великите Учители на човечеството са осъзнали необходимостта да се позволи притокът на духовни начини на мислене.
Материализмът е намерил своето място и в религията. Има хора, които „вярват“ в духовните светове, но нямат воля да придобият истинско познание за тях. Може ли да се каже, че такива хора не са материалисти? Именно материализмът в религията кара хората да искат мистерията на Шестия ден на Сътворението – както Библията описва еволюцията на световете – да бъде разкрита пред очите им; именно материализмът говори за Христос Исус като за „историческа личност“ и игнорира Мистерията на Голгота. Материализмът в естествените науки е преди всичко следствие от материализма в религията и не би съществувал, ако религиозният живот не беше наситен с материализъм. Хората, които са били твърде мързеливи да задълбочат религиозния си живот – именно те са въвели материализма в науката. И разстройството на нервите, причинено от този материализъм, се проявява както сред расовите групи и сред цели народи, така и в отделния човек.
Ако потокът от духовност не е достатъчно мощен, за да повлияе и на мързеливите и безгрижни хора, кармичните последици от нервното разстройство ще придобиват все по-голямо влияние върху човечеството и както през Средновековието е имало епидемии от проказа, така и в бъдеще материалистичното мислене ще доведе до тежки нервни заболявания; ще има епидемии от лудост, които ще обземат цели народи.
Проникването в тази област на Закона за кармата разкрива, че Духовната наука никога не трябва да бъде въпрос на борба, а лечебна сила за човечеството. Колкото по-духовни стават хората, толкова повече ще бъдат премахнати проблемите, свързани със заболявания на нервната система и разстройства в живота на душата.

7. Техниката на кармата

За да разберете по-добре Закона за Кармата, както действа в човешкия живот, ще говоря за това, което се случва непосредствено след смъртта на човешкото същество. Чухме за споменната картина, която се появява, когато човек се освободи от физическото тяло и живее за кратко време в етерното и астралното тяло, преди да премине през Елементалния свят. За да ви помогна да разберете вътрешното действие на кармата, нека опиша едно странно чувство, което възниква по време на преживяването на тази велика картина. Това е чувството за разширяване, за израстване извън самия себе си. Това чувство става все по-силно и по-силно, докато човекът живее в етерното си тяло. Той има странно преживяване във връзка с тази картина. В началото той вижда картини от миналия си живот като в панорама. След това настъпва момент, не след дълго след смъртта и продължаващ часове, дори дни, според природата на индивидуалността, в който той чувства: Аз съм самият всички тези картини. Той чувства как етерното му тяло расте и се разширява, сякаш обхваща цялата сфера на Земята, чак до Слънцето.

След това, когато етерното тяло е напуснато, възниква друго много забележително чувство. Наистина е трудно да се опише това чувство с думи, извлечени от физическия свят. Това е чувство за разширяване в широкото космическо пространство, но сякаш човек не е всъщност на всяко място. Преживяването може да бъде описано само приблизително. Индивидът се чувства сякаш с една част от същността си е в Мюнхен, с друга част в Майнц, с трета в Базел и с друга далеч извън земната сфера, може би на Луната. Той се чувства сякаш е разчленен, сякаш не е свързан с пространствата между тях. Това е особеният начин да се преживее себе си като астрално същество, разпръснато в пространството, пренесено в различни центрове, но не запълващо областите между тях. Това преживяване продължава през цялото Камалока, през който период човек преживява живота си назад към раждането си. Той преживява всичко, което принадлежи на живота му, и тези преживявания след това стават част от останалата част от живота му в Камалока. Важно е да се знае това, за да се разбере как действа законът за кармата. Индивидът в началото се чувства сякаш е в човека, с когото е бил свързан за последен път, а след това, ретрогресивно, във всички хора и други същества, с които е бил свързан през живота си.

Да предположим например, че веднъж сте пребили човек в Майнц. След смъртта ви, когато му дойде времето, изпитвате побоя, който сте му причинили, заедно с придружаващата го болка. Ако този човек все още е в Майнц, част от вашето астрално тяло след смъртта ви се чувства сякаш е в Майнц и преживява събитието там. Ако човекът, когото сте пребили, е починал междувременно, вие се чувствате на мястото в Камалока, където той е сега. Разбира се, вие сте били свързани не само с едно, но и с много човешки същества, които са разпръснати по Земята в

Камалока. Вие сте навсякъде и това поражда чувството за разчленяване на телесната природа в Камалока. По този начин е възможно да изпитате, във всички тези други, връзките, които сте имали с тях, и по този начин да изградите трайна връзка с всеки, с когото сте влезли в контакт. Вие имате връзка с този човек, когото сте пребили, защото сте живели с него в Камалока. По-късно преминавате в Девачан и след това, на свой ред, обратно през Камалока. Сега, по време на процеса на изграждане, вашето астрално тяло отново намира връзките, които го свързват с човека, с когото сте били свързани. И тъй като има много такива връзки, виждате, че сте свързани чрез един вид връзка с всичко, с което сте били свързани. Събитието, наблюдавано чрез окултно зрение, за което ви разказах в последната лекция, предлага ясно обяснение тук. Петима вемски съдии през Средновековието осъдили един човек на смърт и сами изпълнили присъдата. В предишния си живот този човек бил един вид Вожд и заповядал смъртта на петимата. След това Вождът починал и отишъл в Камалока. През този период той бил пренесен в останалите на мястото, където се намирали сега, и бил принуден сам да преживее това, което те са почувствали, когато са били убити. Това е отправната точка на силите на привличане, които събират човешките същества, когато се завръщат на Земята, за да може законът на Кармата да бъде изпълнен.
Такава е техниката на кармата, начинът, по който тя работи. От това виждате, че има форми на съществуване, родствени връзки, които започват още на астралния план. На физическия план има непрекъснатост на субстанцията; на астралния план обаче могат да се преживеят свързани, но отделени части от телесната природа. Сякаш усещате главата си, след това нищо между главата и сърцето, след това сърцето, след това краката, без нищо между сърцето и краката. Една част от вас може да е в Америка, напълно отделена от, но все пак принадлежаща на вашето астрално същество; друга част може да е на Луната, а трета на още една планета; не е необходимо да има видима астрална връзка между тези части на вашето същество.
Този поглед върху закона за кармата ясно показва, че това, което възниква в един човешки жизнен цикъл, е резултат от много причини, които се крият в минали животи. Как законът за кармата може да се съгласува с наследствеността? Казват, че има много противоречия между наследствеността и този закон. Хората са склонни да казват за един надарен човек, че той трябва да е потомък на надарено семейство, че трябва да е наследил талантите си от своите предци. Когато наблюдаваме физическите процеси от окултна гледна точка, знаем, че не е така. В известен смисъл обаче можем да говорим за процеси на физическа наследственост и ще вземем пример.
В рамките на 250 години в семейство Бах са родени двадесет и девет музиканти, сред които и великият Бах. Добрият музикант се нуждае не само от вътрешна музикална дарба, но и от добре оформено физическо ухо, специална форма на ухо.

Лаиците не могат да възприемат разликите тук; необходимо е да се вгледат много дълбоко, с окултни сили. Въпреки че разликите са много малки, е необходима определена вътрешна форма на органа на слуха, ако човек иска да стане музикант, и тези форми се предават по наследство, те наподобяват тези, които са били налице при бащата, дядото и т.н.
Да предположим, че на астралния план има индивид, който е придобил големи музикални способности преди стотици или хиляди години; той е готов за прераждане и търси физическо тяло. Ако не може да намери физическо тяло с подходящи уши, не може да бъде музикант. Той трябва да търси семейство, което да му осигури музикален слух; без него музикалните му таланти не биха могли да се проявят, защото и най-великият виртуоз не може да направи нищо, освен ако няма инструмент.
Математическият талант също се нуждае от нещо съвсем специфично. Определена конструкция на мозъка не е, както много хора мислят, необходима за математиците. Мисленето, логиката, са едни и същи при математика, както и при другите. Тук е необходимо специално развитие на трите полукръгли канала в ухото, които се намират в трите посоки на пространството. Специалното развитие на тези канали определя математическия талант - тук се крие дарбата за математика. Това е физически орган и формата му трябва да се предава по наследство. Ще се помни, че осем първокласни математици са родени в семейство Бернули.
Човек с високи морални принципи се нуждае и от родители, които да му предадат физическо тяло, подходящо за функционирането на неговите морални дарби. И той има тези родители, а не други, защото е този особен вид индивидуалност. Самата индивидуалност търси своите родители, макар и под ръководството на висши Същества. От гледна точка на майчината любов, много хора възразяват срещу този факт. Те се страхуват, че биха могли да загубят нещо, ако детето не наследи определени качества от майката. Истинското познание обаче задълбочава майчината любов, защото разкрива, че тази любов е налице преди раждането, дори преди зачеването, като сила, която е насочвала детето към майката. Детето обича майката още преди раждането, а майчината любов е реципрочната сила. Следователно, духовно погледнато, майчината любов се простира до времето преди раждането; тя е вкоренена във взаимни чувства на любов.
Често се представя, че човешкото същество е подчинено на неотменимия закон на кармата, в който нищо не може да се промени. Нека вземем сравнение от ежедневието, за да обясним действието на този закон. Търговецът прави записи на дебити и кредити в счетоводните си книги; взети заедно, тези записи му показват състоянието на бизнеса му. Финансовото състояние на бизнеса му е подчинено на неумолимия закон, управляващ изчисляването на дебит и кредит. Ако извършва нови транзакции, той може да прави допълнителни записи и би бил глупак, ако не желае да се захване с друг бизнес, защото балансът е бил съставен веднъж. По

отношение на кармата, всичко добро, разумно и истинско, което е направено от човек, стои на кредитната страна; злите или глупави дела стоят на дебитната страна. Във всеки момент той е свободен да прави нови записи в кармичната книга на живота. Никога не бива да се представя, че животът е под влиянието на неизменен закон на съдбата; свободата не е нарушена от закона на кармата. Следователно, при изучаването на закона на кармата, бъдещето трябва да се има предвид толкова силно, колкото и миналото. Носейки в себе си последиците от минали дела, ние сме роби на миналото, но *господари на бъдещето* . Ако искаме да имаме благоприятно бъдеще, трябва да направим колкото се може повече добри записи в книгата на живота.

Велика и мощна мисъл е да знаем, че нищо, което правим, не е напразно, че всичко има своя ефект в бъдещето. Законът за кармата е обратното на депресията; той ни изпълва с прекрасна надежда и знанието за него е най-ценният дар на Духовната наука. Той носи щастие, доколкото отваря перспектива към бъдещето. Той ни задължава да бъдем активни заради самия него; в него няма нищо, което да ни натъжава, нищо, което би могло да придаде на света песимистичен цвят; той дава криле на волята ни да сътрудничим в еволюцията на Земята. Такива са чувствата, в които трябва да се превърне знанието за закона за кармата.

Когато едно човешко същество страда, хората понякога казват: „Той заслужава страданието си и трябва да носи кармата си; ако му помогна, се намесвам в кармата му.“ Това са глупости. Неговата бедност, неговото нещастие са причинени от предишния му живот, но ако му помогна, в книгата на живота му ще бъдат направени нови записи; моята помощ го извежда напред. Би било глупаво да кажем на търговец, който може да бъде спасен от бедствие с 1000 или 10 000 марки: „Не, защото това би променило баланса ти.“ Именно тази възможност за промяна на баланса би трябвало да ни подтикне да помогнем на човек. Аз му помагам, защото знам, че нищо не е без кармичното си действие. Това знание би трябвало да ни подтикне към целенасочени действия.

Много хора оспорват закона за кармата от гледна точка на християнството. Теолозите твърдят, че християнството не може да признае този закон, защото е несъвместим с принципа на заместващата смърт. Има дори някои теософи, които казват, че законът за кармата противоречи на принципа на Изкуплението, че не могат да признаят помощта, оказана на мнозина от един човек. И двамата грешат, защото никой от двамата не е разбрал закона за кармата.

Да предположим, че някой човек е в беда. Вие самите сте в по-щастливо положение и можете да му помогнете. Чрез вашата помощ вие правите нов запис в книгата на живота му. По-влиятелен човек може да помогне на двама и да повлияе на кармата и на двамата. Човек, който е още по-могъщ, може да помогне на десет или сто души, а най-могъщият може да помогне на безброй човешки същества. Това по никакъв начин не противоречи на принципа на кармичните връзки. Именно поради

абсолютната надеждност на закона за кармата, ние знаем, че тази помощ наистина влияе върху съдбата на човешкото същество.
Човечеството наистина се нуждаеше от помощ, когато Христос беше изпратен на този план. Смъртта на кръста на Изкупителя, на единственото централно Същество, беше помощта, която се намеси в кармата на безброй хора. Няма разлика между християнския езотеризъм и духовната наука, когато и двете са правилно разбрани. Съществува дълбоко съгласие между законите на двете и ние по никакъв начин не сме задължени да изоставим принципа на Изкуплението.
Ние проникваме още по-дълбоко в закона за кармата, когато изучаваме еволюцията на човечеството, както и еволюцията на Земята. Разгледахме някои факти, които ни помагат да разберем този закон за кармата, и ще го разберем още по-добре, когато преминем към еволюцията на самото човечество, не само през земния период, но и през другите планетарни въплъщения на Земята. Ще открием някои допълнителни подробности за този закон, когато се върнем назад във векове в далечното минало и получим и указания за далечното бъдеще. Като въведение ще разгледаме един факт от голямо значение.
От казаното осъзнахме, че външното, физическо тяло на човека – частта от него, която виждаме с физически очи – е изградено от висшите членове на неговото същество; Егото, астралното тяло, етерното тяло и всички членове до Атма, най-висшият от тях, работят върху физическото тяло. Различните части на тялото, такива каквито съществуват в човешкото същество днес, не са с еднаква, а с различна стойност в неговата природа. Дори повърхностното мислене ще ни накара да осъзнаем, че физическото тяло е най-съвършената част от нашата природа. Вземете например част от бедрената кост. Това не е просто компактна, солидна кост, а е изпълнена с изкуство, изградена сякаш от пресичащи се греди. Всеки, който изучава тази кост не само с интелекта, но и с чувството, ще се удиви на мъдростта, която при създаването си не е използвала повече материал, отколкото е необходимо, за да поддържа горната част на тялото с възможно най-малкото количество сила. Никое инженерно изкуство, приложено към изграждането на мост, не е равно на мъдростта, която е създала такава кост!
Ако изследваме човешкото сърце, но не само с окото на анатома или физиолога, ще открием тук израз на възвишена мъдрост. Не си въобразявайте, че астралното тяло на човека днес е толкова напреднало в развитието си, колкото физическото сърце. Сърцето е изградено с изкуство и мъдрост; астралното тяло, със своите желания, подтиква човешкото същество да излива в себе си определена сърдечна отрова в продължение на много десетилетия, но сърцето ѝ устоява в продължение на много десетилетия. Едва на бъдещ етап от еволюцията астралното тяло ще достигне етапа на развитие на физическото тяло днес и тогава то ще бъде на много, много по-високо ниво от физическото тяло. Днес физическото тяло е най-съвършено;

етерното тяло е по-малко съвършено, астралното тяло е още по-малко съвършено, а Егото е „бебето“ сред телата.
Физическото тяло, каквото е днес, е най-старият член на човешкото същество; върху него е била извършвана работа от най-дълъг период от време и едва когато е достигнало определен етап от еволюцията, е било проникнато от етерното тяло. След като тези две тела са работили заедно известно време, е било добавено астралното тяло и накрая „Азът“, който в бъдеще ще достигне несъзнавани висоти на развитие.
Точно както човешкото същество има многократни превъплъщения, така и Земята е преминала през превъплъщения и ще премине през още в бъдеще. Превъплъщението се случва в целия Космос. Нашата Земя в сегашния си вид е превъплъщение на по-ранни планетарни тела, от които е имало три.
Преди нашата Земя да стане Земя, тя е била това, което окултизмът, а не астрономията, нарича Луната. Сегашната Луна е сякаш тяло от шлаки, което е било изхвърлено като безполезно. Ако можехме да смесим Земята и Луната, заедно с всичките им вещества и всички техни същества, щяхме да имаме „окултната Луна“ – предшественикът на Земята.
Днешната Земя е остатъкът от Старата Луна, останал след изхвърлянето на шлаката, точно както днешната Луна е изхвърлен остатък от въплъщението на Земята в Старата Луна, така и Слънцето на небесата е тяло, произлязло от още по-ранно състояние на Земята. Преди Земята да е Луна, тя е била, както казваме в окултизма, Слънце, и това Слънце е било съставено от всички вещества и същества, които днес образуват Слънцето, Луната и Земята. Това Слънце се е освободило от веществата и съществата, които образуват днешната Земя и Луна, които то, като висше небесно тяло, не е могло да задържи и по този начин се е превърнало в неподвижна звезда. Окултистите знаят, че неподвижната звезда не е задължително винаги да е била неподвижна звезда. Слънцето е станало неподвижна звезда едва след като е било планета.
Слънцето, което виждаме днес, някога е било съединено със Земята и е поело със себе си много същества, които са били на по-висок етап на развитие от съществата на Земята; точно както с Луната, която виждаме, са отишли вътрешните части и следователно Луната е тяло от изхвърлени шлаки. Луната е планета, която е дегенерирала; Слънцето е тяло, което се е възнесло.
Слънчевото съществуване е предшествано от Сатурновото съществуване. Така съществуват нашите последователни превъплъщения на Земята: Сатурн, Слънце, Луна, Земя. Когато предшественикът на човешкото същество се е развивал на Сатурн, единственият му принцип е бил този на физическото тяло; етерното тяло е било добавено на Слънцето, астралното тяло на Луната и „Аз“-ът на Земята.
Лекцията, озаглавена „Кръвта е много специална течност“, ще ви покаже колко тясно е свързан „Азът“ с кръвта. Тази кръв не е била в човешкото тяло преди

въплъщението на Егото, така че тази червена човешка кръв е свързана с еволюцията на Земята като такава. Тя изобщо не би могла да се образува, ако Земята, в своя еволюционен път, не се беше събрала с друга планета, а именно с Марс. Преди този контакт на Земята с Марс, Земята нямаше желязо; нямаше желязо в кръвта; кръвта, от която човешкото същество зависи днес, не съществуваше. През първата половина на земното съществуване влиянието на планетата Марс е управляващият фактор, а влиянието на планетата Меркурий - през втората половина. Марс е дал желязо на Земята и влиянието на Меркурий се проявява върху Земята по такъв начин, че прави човешката душа все по-свободна, все по-независима. Следователно в окултизма говорим за половината на Земната еволюция, свързана с Марс, и за половината на Меркурий. Докато другите имена описват цяла планета, Земната еволюция се нарича „Марс-Меркурий“. Използваните в тази връзка имена не обозначават планетите, които познаваме днес, а влиянията, действащи през първата и втората половина на земната еволюция.
В бъдеще Земята ще се въплъти като ново планетарно тяло, известно като Юпитер. Човешкото астрално тяло тогава ще се е развило до етап, в който вече няма да се изправя срещу физическото тяло като враг, както е днес, но все още няма да е достигнало най-висшия си етап. Етерното тяло на Юпитер ще е достигнало етапа, на който се намира физическото тяло сега, защото тогава ще има зад гърба си три планетарни еволюции, както физическото тяло има днес.
Върху планетарното тяло, следващо Юпитер, астралното тяло ще се е развило до нивото на днешното физическо тяло; то ще има зад гърба си еволюциите на Луната, Земята и Юпитер и ще е достигнало еволюцията на Венера. Последното планетарно въплъщение ще бъде това на Вулкан, когато „Аз-ът“, Егото, ще достигне най-висшата степен на своето развитие. Бъдещите въплъщения на Земята по този начин ще бъдат: Юпитер, Венера и Вулкан. Тези обозначения се срещат и в имената на дните от седмицата.
Имало е време, когато имената на нещата и фактите около нас в живота ни са били давани от Посветените. Днес хората нямат вътрешно усещане за това как имената наистина принадлежат на нещата. Имената, дадени на дните от седмицата, са били предназначени да напомнят на човешките същества за тяхното развитие през еволюционните етапи на Земята.
Събота (Sonnabend) е ден на Сатурн; неделя (Sonntag) = ден на Неделя; понеделник (Montag) = ден на Луната. След това Марс и Меркурий, двете състояния на нашата Земя. Денят на Марс (Dienstag) = вторник, на старонемски Ziu—Dinstag; на френски Mardi, на италиански Martedi. Сряда (Mittwoch) е ден на Меркурий, на италиански Mercoledi, на френски Mercredi; Меркурий е същото като Вотан; Тацит говори за деня на Вотан, на английски Wednesday. След това идва денят на Юпитер; Юпитер е германското Donar, откъдето идва Donnerstag, на френски Jeudi, на италиански

Giovedi. След това денят на Венера; Венера е германското Freia; Freitag, на френски Vendredi и на италиански Venerdi.
Така в имената на последователните дни от седмицата имаме напомняния за развитието на Земята през различните ѝ превъплъщения.

8. Човешкото съзнание в седемте планетарни условия

Сега ще разгледаме поредицата от превъплъщения, през които е преминала нашата планета, и ще осъзнаем, че това са били превъплъщения, тоест условия на нашата Земя, когато тя някога е била Сатурн, Слънце, Луна. Трябва да сме напълно наясно, че тези превъплъщения са били необходими за развитието на всяко живо същество, особено на човека, и че собствената еволюция на човека е тясно свързана със Земята. Ще разберем обаче по правилния начин какво се е случило тогава, само ако осъзнаем как днешният човек – ние самите – се е променил по отношение на определени характеристики в хода на еволюцията. И първо ще разгледаме промените, които са настъпили в условията на съзнание на човека. Всичко в света е еволюирало, дори нашето съзнание. Съзнанието, което човек има днес, не винаги е притежавал, то само постепенно се е превърнало в това, което е сега.

Наричаме нашето настоящо съзнание обективно съзнание или будно дневно съзнание. Всички го познавате като това, което имате от сутрин, когато се събудите, до вечер, когато заспите. Нека изясним неговата природа. То се състои в това, че човек насочва сетивата си към външния свят и възприема обекти - и затова го наричаме обективно съзнание. Човек гледа в обкръжението си и вижда с очите си определени обекти в пространството, които са ограничени от цветове. Той слуша с ухото си и възприема, че в пространството има обекти, които произвеждат тон, който резонира. С чувството си за допир той усеща предмети, намира ги топли и студени, помирисва, вкусва предмети. Това, което възприема по този начин със сетивата си, той размишлява върху него; той използва разума си, за да разбере тези различни обекти, и именно от тези факти на сетивното възприятие и тяхното разбиране в ума е възникнало настоящото будно дневно съзнание. Човекът не винаги е имал това съзнание, то първо е трябвало да се развие и той не винаги ще го има такова, каквото е, а ще се издигне до по-високи нива.

Сега, със средствата, предоставени от окултната наука, можем да изследваме седем състояния на съзнанието, от които нашето настоящо съзнание е средното: можем да изследваме три предходни и три следващи. Мнозина ще се чудят защо стоим толкова добре в центъра. Това идва от факта, че други етапи, предхождащи първия, са извън нашето полезрение, други следват седмия, които отново са извън нашето полезрение. Виждаме точно толкова далеч зад себе си, колкото виждаме и пред себе си; ако направим една крачка назад, би трябвало да видим едно повече зад себе си и едно по-малко пред себе си - точно както когато отидете в полето, можете да видите толкова далеч наляво, колкото и надясно.

Тези седем състояния на съзнанието са следните: Първоначално едно много притъпено, дълбоко състояние на съзнанието, което човечеството едва познава днес. Само хора със специална медиумистична склонност могат все още да имат това съзнание днес, което някога на Сатурн е било притежавано от всички хора.

Медиумистите могат да достигнат такова съзнание, което е познато на съвременния психолог. Всички други състояния на съзнанието са притъпени в тях и те изглеждат практически безжизнени. Но след това, ако по памет или дори в това състояние скицират или описват това, което са преживели, те изваждат наяве доста необикновени преживявания, които не се случват около нас. Те правят всякакви рисунки, които, макар и гротескни и изкривени, все пак съответстват на това, което в теософията наричаме космически условия. Те често са напълно неверни, но въпреки това имат нещо, по което можем да разпознаем, че такива хора по време на това понижено състояние имат притъпено, но *универсално* съзнание; те виждат космически тела и следователно техните скици са от такъв характер.
Съзнание, което е подобно притъпено, но в компенсация представлява универсално знание в нашия космос, някога е било притежавано от човека при първото въплъщение на нашата Земя и се нарича „дълбоко трансово съзнание“. В обкръжението ни има същества, които все още имат такова съзнание – минералите. Ако можехте да говорите с тях, те щяха да ви кажат какво се случва в Сатурн – но това съзнание е напълно притъпено и безчувствено.
Второто състояние на съзнанието, което познаваме, или по-скоро не познаваме, тъй като тогава спим, е това на обикновения сън. Това състояние не е толкова всеобхватно, но въпреки че все още е много скучно, то е ясно в сравнение с първото. Това „сънно съзнание“ някога е било постоянното състояние на всички човешки същества, когато Земята е била „Слънце“; по това време човешкият прародител е бил в непрекъснат сън. Дори днес това състояние на съзнание все още съществува; растенията го имат, те са същества, които спят непрекъснато и ако можеха да говорят, щяха да ни кажат как стоят нещата на Слънцето, защото имат слънчево съзнание.
Третото състояние, което е все още смътно и скучно по отношение на нашето дневно съзнание, е това на „образното съзнание“ и за него имаме ясна представа, тъй като преживяваме ехо от него в изпълнения със сънища сън, макар че то е само спомен за това, което на Луната е било съзнанието на всички човешки същества. Ще бъде добре да започнем от съня, за да получим представа за лунното съзнание.
В съня-живота наистина откриваме нещо объркващо, хаотично, но при по-внимателно наблюдение това объркване въпреки това показва вътрешен закон. Сънят е забележителен символизъм. В лекциите си често съм посочвал следните примери, всички взети от живота. Сънувате, че тичате след дървесна жаба, за да я хванете, усещате мекото, гладко тяло; събуждате се и държите ъгъла на чаршафа в ръка. Ако бяхте използвали будното си съзнание, щяхте да видите как ръката ви държи завивката. Сънят-съзнанието ви дава символ на външния акт, то формира символ от това, което нашето дневно съзнание вижда като факт.
Друг пример: студент сънува, че стои на вратата в лекционната зала. Там е грубо блъснат и от това произтича предизвикателство. Той преживява всяка подробност,

докато, придружен от секунданта си и лекаря, не отива на дуела и не се случва първият изстрел. В този момент той се събужда и вижда, че е преобърнал стола до леглото си. В будно съзнание той просто би чул падането; сънят символизира това прозаично събитие чрез драмата на дуела. И виждате също, че условията на времето са съвсем променени, защото цялата драма проблясна през ума му в единствения миг, в който столът падна. Цялата подготовка се случи в един момент, сънят е обърнал времето, не се съобразява с обстоятелствата на обикновения свят, той е творец във времето.

Не само външни събития могат да бъдат символизирани по този начин, но и вътрешни процеси в тялото. Човек сънува, че е във вентилационна дупка на изба, около него пълзят отвратителни паяци; събужда се и чувства главоболие; черепът е приел символа на дупката на избата, болката, тази на отвратителните паяци! Сънят на съвременния човек *символизира* събития, които са едновременно външни и вътрешни. Но не е било така, когато това трето състояние на съзнанието е било това на лунното човечество. По онова време човекът е живял изцяло в такива картини, каквито има в съвременния сън, но те са изразявали реалности. Те са означавали точно такава реалност, каквато днес синият цвят означава реалност, само че по онова време цветът е витал свободно в пространството, не е почивал върху предметите. В това предишно съзнание човекът не би могъл да излезе на улицата, както днес, да види човек в далечината, да го погледне, да се приближи до него; защото форми на същества с цветна повърхност не биха могли да бъдат възприети по онова време от човека, съвсем отделно от факта, че тогава не е можел да ходи, както прави днес. Но нека предположим, че един човек на Луната е срещнал друг, тогава пред него би се издигнала свободно витаеща картина на форма и цвят. Да кажем, грозна, тогава човекът би се отбил, за да не я срещне; или красива, тогава би се приближил до нея. Грозната цветна картина би му показала, че другият изпитва несимпатично чувство към него, красивият, че другият го харесва.

Да предположим, че на Луната е имало сол; когато солта стои на масата днес, вие я виждате такава, каквато е в пространството, като обект, зърнеста, с определен цвят. По онова време не би било така. На Луната не бихте могли да видите солта. Но от мястото, където би била солта, би се появила картина на цвят и форма, носеща се свободно; и тази картина би ви показала, че солта е нещо полезно. Така цялото съзнание е било изпълнено с картини, с носещи се цветове и форми. В океан от такива форми и цветни картини е живял човекът; но картините на цвят и форма са обозначавали какво се случва около него, преди всичко неща от душевен характер и тези, които са влияели на душевната природа - какво е било полезно за нея или вредно. По този начин човекът се е ориентирал правилно по отношение на нещата около него.

Когато Луната премина в Земното въплъщение, това съзнание се промени в нашето дневно съзнание и в съня, какъвто го имаме сега, е останал само остатък от него -

рудимент, както има рудименти на други неща. Знаете например, че има определени мускули близо до ухото, които днес изглеждат безцелни. Преди те са имали своето значение; те са служели за движение на ушите по желание; днес има много малко хора, които могат да правят това.
Така че в човека се откриват условия, които са останали като последен остатък от предишно значение. Въпреки че тези образи вече нямат значение, по онова време те са означавали външния свят. Дори днес все още имате това съзнание сред всички онези животни - обърнете внимание на това - които не могат да издават звуци от вътрешното си същество. Всъщност в окултизма има много по-вярно разделение на животните, отколкото във външната природонаука, а именно на такива, които могат да издават звуци отвътре, и такива, които са неми. Вярно е, че можете да откриете сред някои по-нисши същества способността да произвеждат звуци, но това се случва по механичен начин, чрез триене и т.н., а не от вътрешното им същество. Дори жабите не създават звуци по този начин. Само висшите животни, които са възникнали по времето, когато човекът е можел да изразява страданието и радостта си с тонове, само те, заедно с човека, са придобили силата да изразяват болката и удоволствието си чрез звуци и викове. Всички животни, които не издават звуци отвътре, все още имат такова образно съзнание. Не е факт, че по-нисшите животни виждат образите в такива очертания, както ние. Ако някое по-нисше животно, например ракът, възприеме картина, която прави отчетливо неприятно впечатление, то се отдръпва, не вижда обектите, а вижда вредното в отблъскваща картина. Четвъртото състояние на съзнанието е това, което всички хора сега притежават. Картините, които човекът преди възприемаше като цветни картини, носещи се свободно в пространството, се обгръщат, така да се каже, около предметите. Може да се каже, че са поставени върху тях, образуват повърхността и сякаш са върху предметите, докато преди са изглеждали сякаш се носят свободно. Вследствие на това те са се превърнали в израз на формата; това, което човекът по-рано е имал в себе си, е излязло навън и се е закрепило върху предметите и чрез това той е стигнал до сегашното си будно дневно съзнание.
Сега ще разгледаме нещо друго. Вече казахме, че физическото тяло на човека е било подготвено на Сатурн; на Слънцето е било добавено етерното или Жизненото тяло, което е проникнало в него и е работило върху него. То е взело това, което физическото тяло вече е станало само по себе си, и е работило върху него допълнително. На Луната е било добавено астралното тяло; това още повече е променило формата на тялото. На Сатурн физическото тяло е било много просто, на Слънцето е било много по-сложно, защото тогава етерното тяло е работило върху него и го е направило по-съвършено. На Луната е било добавено астралното тяло, а на Земята - Егото, което го е довело до още по-голяма завършеност. По времето, когато физическото тяло е съществувало на Сатурн, когато все още нямало етерно тяло, което да го е проникнало, всички органи, които то съдържа днес, все още не са

били вътре, защото му е липсвала кръв и нерви, нито пък е имало жлези. По онова време човекът е имал само органите – и то само в зачатъци – които днес са най-съвършени и са имали време да достигнат сегашното си съвършенство, а именно, чудесно устроените сетивни органи.
Чудесната конструкция на човешкото око, чудният апарат на човешкото ухо, всичко това е достигнало своето съвършенство едва днес, защото е образувано от общата субстанция на Сатурн, а етерното тяло, астралното тяло и егото са работили върху него. Същото важи и за ларинкса; той вече е бил заложен на Сатурн, но човекът все още не е можел да говори. На Луната той е започнал да издава нечленоразделни тонове и викове, но само чрез описаната непрекъсната дейност ларинксът се е превърнал в усъвършенствания апарат, който е на Земята днес. На Слънцето, където е било заложено етерното тяло, сетивните органи са били допълнително развити и са били добавени всички онези органи, които са предимно органи на секреция и живот, които изпълняват функции на хранене и растеж. Те са били заложени за първи път по време на слънчевия етап на съществуване. След това астралното тяло е работило по-нататък по време на лунното съществуване, егото по време на земното съществуване и по този начин жлезите, органите на растеж и т.н. са узрели до сегашното си съвършенство. След това на Луната нервната система е възникнала чрез включването на астралното тяло. Принципът обаче, който позволи на човешкото същество да развие обективно съзнание и същевременно му даде силата да изразява удоволствието и болката си отвътре – егото – това е формирало в човека неговата кръв.
Така цялата вселена е строителят на сетивните органи. Така всички жлези, органи за размножаване и хранене са били образувани от жизненото тяло; така астралното тяло е строителят на нервната система, а егото - вграждащият кръвта. Съществува феномен, описан като „хлороза“ - анемия или зелена болест. При него кръвта достига състояние, в което не може да поддържа будното съзнание; такива хора често изпадат в смътно съзнание, подобно на това на Луната.
Сега нека разгледаме трите състояния на съзнанието, които тепърва предстоят. Човек може да се запита как е възможно вече да се знае нещо за тях. Това може да се постигне чрез Посвещение. Посветеният може да има тези състояния на съзнание дори днес в очакване. Следващото, известно на посветения, е така нареченото психическо, *[По-късно наречено от д-р Щайнер *Въображение* .] съзнание, в което човек има и двете заедно, образното съзнание и будното дневно съзнание. С това психическо съзнание виждате човек в очертания и форми, както при дневното будно съзнание. Но едновременно с това виждате и това, което живее в душата му, изтичащо като цветни облаци и картини в това, което наричаме „Аура“. Нито пък обикаляте света в сънливо състояние като Лунния човек, а в пълен самоконтрол, като съвременен човек с будно съзнание. На планетата, която замества нашата

Земя, цялото човечество ще има *това психическо или душевно съзнание* , юпитерското съзнание.
След това съществува и шесто състояние на съзнанието, което човекът един ден също ще притежава. То ще обедини днешното съзнание, психическото съзнание, познато само на посветения, и освен това всичко, което човекът днес спи. Човекът ще се вгледа дълбоко, дълбоко в природата на съществата, когато живее в това съзнание, *съзнанието на Вдъхновението* . Той не само ще възприема в картини и форми на цветове, но и ще чува съществото на другия да издава звуци и тонове. Всяка човешка индивидуалност ще има определена нота и цялото ще звучи заедно в симфония. Това ще бъде съзнанието на човека, когато нашата планета премине в състоянието на Венера. Там той ще изпита сферичната хармония, която Гьоте описва в своя Пролог към Фауст:
Слънчевото кълбо пее, подражавайки на
Средните братски сфери, своя древен кръг;
Неговият път, предопределен чрез Сътворението,
Той завършва със стъпка на гръмотевичен звук.
(Превод на Баярд Тейлър)
Когато Земята беше Слънце, човекът е осъзнавал по смътен начин това звънене и кънтене, а на Венера той отново ще го чуе да звъни и кънти „auf alter Weise“ (както в миналото). Именно на тази фраза Гьоте е запазил образа.
Седмото състояние на съзнанието е *Духовното съзнание** [оттогава наричано *Интуиция*], най-висшето, когато човек има универсално съзнание, когато ще вижда не само това, което се случва на неговата собствена планета, но и в целия космос около него. Това е съзнанието, което човешкото същество е имало на Сатурн, един вид универсално съзнание, макар и тогава доста смътно и приглушено. Това той ще има в допълнение към всички други състояния на съзнание, когато достигне Вулкан.
Това са седемте състояния на човешкото съзнание, през които човекът трябва да премине в своето пътуване през космоса. И всяко въплъщение на Земята създава условията, чрез които такива състояния на съзнанието са възможни. Само защото нервната система е била заложена на Луната и е била доразвита до днешния мозък, е било възможно съвременното будно дневно съзнание. Трябва да бъдат създадени органи, чрез които по-висшите състояния на съзнанието могат да имат и физическа основа на преживяване, тъй като посветеният вече преживява тези състояния духовно.
Това, че човешкото същество може да премине през седем такива планетарни състояния, е смисълът на еволюцията. Всеки планетарен етап е свързан с развитието на едно от седемте състояния на човешкото съзнание и чрез това, което се случва на всяка планета, се усъвършенстват физическите органи за такова състояние на съзнание. На Юпитер ще имате по-силно развит орган, психически орган; на Венера

ще има орган, чрез който човекът ще може да развие физически съзнанието, притежавано от посветения днес на Деваханския план. А на Вулкан ще преобладава Духовното съзнание, което посветеният притежава днес, когато е във Висшия Девахан, Света на Разума.
Утре ще разгледаме тези планети поотделно, защото, както нашата Земя по-рано, например в Атлантската и Лемурийската епоха, е имала различен вид от днешния, и както по-късно тя отново ще изглежда различно, така и Луната, Слънцето и Сатурн са преминали през различни състояния, а Юпитер и Венера ще преминат през още други.
Днес научихме широкия, всеобхватен цикъл на планетите, утре ще се занимаем с промените, настъпили под влиянието на тези планети, докато те са били театър на човешката еволюция.

9. Планетарна еволюция I

Най-лесно ще разберем развитието на човечеството през трите въплъщения - Сатурн, Слънце и Луна, предшестващи Земята, ако добавим още един поглед върху човека в съня, в съня. Когато човекът спи, виждащият вижда астралното тяло с обгърнатото от него его, сякаш носещо се над физическото тяло. Тогава астралното тяло е извън физическото и етерното тяло, но остава свързано с тях. То изпраща нишки, така да се каже, или по-скоро течения, в универсалното космическо тяло и изглежда частично вградено в него. Така в спящия човек имаме физическото, етерното и астралното тяло, но последното изпраща пипала към голямата астрална вселена.

Ако си представим това състояние като трайно, ако тук, на физическия план, имаше само човешки същества, чието физическо тяло беше проникнато с етерното тяло, докато над тях се носеше астрална душа с егото, тогава бихме имали състоянието, в което човечеството е съществувало на Луната. Само че на Луната астралното тяло не беше силно отделено от физическото тяло; то потъваше във физическото тяло също толкова силно, колкото се разширяваше в космоса. Но ако си представим състояние на сън, в което никога не идва сън, тогава ще имаме състоянието, в което човечеството е съществувало на Слънцето. И ако сега си представим, че човешкото същество е умряло, че дори етерното му тяло е извън него, съединено с астралното тяло и егото, но въпреки това връзката не е напълно разрушена, така че това, което е отвън, вградено в целия заобикалящ космос, изпраща своите лъчи и действа върху физическата субстанция – тогава ще имаме състоянието, в което човечеството е съществувало на Сатурн. Долу, на космическия глобус на Сатурн, имаше само това, което имаме в нашето чисто физическо тяло; беше обградено, така да се каже, от етерна астрална атмосфера, в която бяха вградени еготата.

Човешките същества вече реално съществуваха на Сатурн, но в едно притъпено, притъпено съзнание. Тези души имаха задачата да поддържат в активно и подвижно състояние нещо, което им принадлежеше долу. Те работеха отгоре върху физическото си тяло, подобно на охлюв, който оформя черупката си; те действаха отвън, точно като инструмент, върху телесните органи. Ще опишем как изглеждаше това, върху което душите горе работеха; трябва да дадем малко описание на този физически Сатурн, на Сатурн като цяло.

Вече казах, че частта от физическото тяло, разработена тогава, е била основата на сетивните органи. Душите отвън са работили върху повърхността на Сатурн, върху това, което е живяло в човека като зачатъци на сетивата. Те всъщност са били в космическото пространство около Сатурн, отдолу са били техните работилници, там са разработвали типовете за очи и уши и за другите сетивни органи.

Какво беше основното качество на тази Сатурнова маса? Трудно е да се характеризира, защото едва ли имаме подходяща дума в езика си; думите ни са

доста материалистични, те са пригодени само за физическия план. Има обаче една дума, която може да изрази деликатната работа, която се извършваше там. Можем да я обозначим с израза: Отражение. Сатурновият глобус във всичките си части имаше свойството да отразява всичко, което достигаше до него отвън, като светлина, тон, аромат, вкус; всичко се връщаше обратно; човек го възприемаше в космическото пространство като отражение в огледалото на Сатурн. Можем да го сравним само с ефекта от това да погледнем в окото на ближния си, когато нашият собствен образ гледа от него към нас. Така всички човешки души осъзнаваха себе си, но не само като цветна картина, те възприемаха себе си във вкус, в аромат, в определено усещане за топлина. Сатурн беше отразяваща планета. Човешките същества, живеещи в атмосферата, хвърляха своята същност и битие в нея и от възникналите тогава образи започнаха да се оформят зачатъците на сетивните органи, защото те бяха образи, които работеха творчески. Представете си, че стоите пред огледало, от което се изправяте пред собствената си фигура и че тази фигура започва да твори, не е мъртва форма, както в нашето съвременно безжизнено огледало. Ето ви творческата дейност на Сатурн, ето ви начина, по който човешките същества са живели на Сатурн и са извършвали работата си.
Това се случваше долу на глобуса на Сатурн; горе душите бяха в дълбокото трансово съзнание, за което говорих вчера. Те не знаеха нищо за това огледално отражение, само го причиняваха. В това тъпо трансово съзнание те имаха в себе си цялото космическо Всичко и по този начин цялото космическо Всичко се отразяваше от тяхното същество. Самите те обаче бяха вградени в основна субстанция от духовен характер, не бяха независими, а бяха само част от духовността, обграждаща Сатурн. Следователно те не можеха да имат духовно възприятие, висши духове, възприемани чрез тях, те бяха органи на възприятието за други духове.
Цял брой висши духове са се намирали в обкръжението на Сатурн; всички онези, които християнският езотеризъм е нарекъл Божествени Посланици, Ангели, Архангели, Първични Сили, Сили на Откровението. Всички те са се съдържали в атмосферата на Сатурн. Точно както ръката принадлежи на организма, така и душите принадлежат на тези Същества и точно както ръката има самостоятелно съзнание, толкова малко са имали те по това време свое собствено съзнание. Те са действали от съзнанието на висши Същества, съзнанието на един висш свят; по този начин са оформили формите на своите сетивни органи, които след това са станали творчески, и са оформили и субстанцията на Сатурн. Не бива да мислите за тази субстанция на Сатурн като толкова плътна, колкото сегашната човешка плът. Най-плътното състояние, което тя можеше да постигне, не беше толкова плътно, колкото нашия настоящ физически въздух. Сатурн стана физически, но достигна само плътността на огъня, на топлината, топлината, в която нашата съвременна физика вече не допуска съществуването на никаква материя. Топлината обаче за окултиста

е по-фина субстанция от газа - тя има характеристиката на непрекъснато разширяване. И тъй като Сатурн се състоеше от това вещество, той имаше силата да се разпространява отвътре навън, да излъчва всичко, да отразява. Такова тяло излъчва всичко; то няма нужда да го държи всичко в себе си.
Сатурн не беше еднородна субстанция, а с такъв състав, че човек би могъл да възприеме диференциация, конфигурация. По-късно органите се закръглиха в клетъчноподобни топки, само че клетките бяха малки, а тези големи - сякаш вземете черница или къпина. Тогава все още не бихте могли да виждате на Сатурн, защото процесът на отразяване хвърляше обратно цялата светлина, идваща отвън. В тази сатурнова маса всичко беше тъмно, едва към края на еволюцията ѝ тя беше донякъде осветена. В заобикалящата Сатурн атмосфера присъстваха редица същества; не само вие самите бяхте активни чрез сетивните си органи. Защото душата на човека все още не беше толкова развита, че да може да работи самостоятелно, вие работехте заедно с други духовни същества, така да се каже, под тяхно ръководство.
Някои същества са работили на Сатурн също толкова независимо, колкото и съвременният човек; тогава те са били на човешко ниво. Те не са могли да бъдат оформени като съвременния човек, защото топлината е била единствената субстанция на Сатурн. По отношение на своята интелигентност, на своето его-съзнание обаче, те са били на нивото на днешния човек, макар че не са могли да образуват физическо тяло, мозък. Нека ги разгледаме малко по-отблизо.
Съвременният човек се състои от четири члена: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Его, и, преобразени в Егото, Дух-Себе, Жизнено-Дух и Дух-Човек (Манас, Будхи, Атма). Най-нисшият, макар и по рода си най-съвършеният член на планетата Земя, е физическото тяло. Следващият по-висок е етерното тяло, след това астралното тяло и Егото. Съществуват и същества, които нямат физическо тяло, чийто най-нисък член е етерното тяло. Те нямат нужда от физическо тяло, за да се занимават с нашия сетивен свят; в замяна те имат член, който е по-висок от нашия седми. Други имат астралното тяло като най-нисък член и в компенсация девети, а други, които имат нашето его като най-нисък член, имат в компенсация десети член.
Когато разглеждаме съществата, които имат егото като най-нисък член, трябва да кажем, че те се състоят от: Его, Дух-Себе, Жизнено-Дух и Дух-Човек. След това идват осмият, деветият и десетият член, това, което християнският езотеризъм нарича Божествена Троица: Свети Дух, Син или Слово и Отец. В теософската литература е свикнато да ги наричаме трите Логоса.
Тези същества, чийто най-нисък член е егото, са тези, които са от особено значение за нас в еволюцията на Сатурн. Те са били на етапа, на който се намира човечеството днес. Те са могли да упражняват егото си при съвсем различни условия, които описах. Те са били човешките същества на Сатурн и предците на нашето сегашно човечество. Те са облъчили повърхността на Сатурн със своето его,

със своята външна природа, те са били имплантиращите его във физическата телесност, която се е формирала върху повърхността на Сатурн. По този начин те са се погрижили физическото тяло да бъде подготвено по такъв начин, че по-късно да може да стане носител на егото. Само такова физическо тяло, каквото имате днес, с крака, ръце и глава и вградените в него сетивни органи, би могло да бъде носител на егото на четвъртия етап, Земята. За тази цел ядрото му е трябвало вече да е имплантирано на Сатурн. Тези его-същества на Сатурн се наричат още Духове на Егоизма.

Егоизмът има двоен характер; той е отличен и желателен или отвратителен и зъл. Ако по това време на Сатурн и на следващите планети същностната природа на егоизма не беше внушавана отново и отново, човекът никога нямаше да се превърне в независимо същество, което може да си каже „аз“. В телесната ви природа от времето на Сатурн е вложен сборът от сили, които ви открояват като независимо същество, откъсвайки ви от всички останали същества. За тази цел е трябвало да действат Духовете на Егоизма, Асурите. Сред тях могат да се намерят два вида, с изключение на леки отклонения. Единият вид е развил егоизма по благороден, самостоятелен начин и се е издигнал все по-високо и по-високо в усъвършенстването на чувството за свобода: това е законната независимост на егоизма. Тези духове са водили човечеството през всички последователни планети; те са станали възпитатели на хората към независимост.

Сега на всяка планета има и Духове, които са изостанали в еволюцията, те са останали неподвижни и не желаят да се развиват. В това ще разпознаете един закон: Ако най-изявените паднат и извършат „големия грях“ да не напредват с еволюцията, тогава те стават най-лошите от всички. Благородното чувство за свобода се е обърнало в злоба, в своята противоположност. Това са Духовете на изкушението и те трябва да бъдат взети сериозно предвид; те водят до злата страна на егоизма, дори днес те все още са в нашата среда, тези зли Духове на Сатурн. Всичко лошо черпи силата си от тези Духове.

Когато всяка планета завърши своята еволюция и стане отново духовна, тя, така да се каже, вече не съществува. Тя преминава в състояние на сън, за да се появи отново. Така беше и със Сатурн. Следващото му въплъщение е Слънцето, Слънце, което бихте получили, ако смесите като в котел всичко, което е на слънцето, луната и земята, заедно с всички земни и духовни същества. Слънчевата еволюция се отличава с факта, че етерното тяло е привлякло в подготвеното физическо тяло отдолу. Слънцето има по-плътна субстанция от Сатурн, тя трябва да се сравни с плътността на настоящия въздух. Човешката физическа субстанция, вашето собствено тяло, което сте образували за себе си, може да се види на Слънцето проникнато от етерното тяло. Вие самите принадлежахте на тяло от въздух, както на Сатурн на тяло от топлина. Вашето етерно тяло вече беше долу, но вашето астрално тяло с вашето его беше обгърнато от голямото общо астрално тяло на Слънцето. И

там вие работехте надолу във физическото и етерното тяло, точно както днес, в съня си, когато астралното ви тяло е отвън, то работи върху физическото и етерното тяло. По това време вие разработвахте първите зачатъци на всичко, което днес са органи на растеж, метаболизъм и размножаване. Вие трансформирахте елементите на сетивните органи от Сатурн, някои от които запазиха своя характер, докато други се трансформираха в жлези и органи на растеж.
Всички органи на растеж и размножаване са сетивни органи, поети от етерното тяло и трансформирани. Когато сравните тялото на Слънцето със Сатурн, ще откриете известна разлика. Сатурн беше твърд като отразяваща повърхност, той излъчваше обратно всичко, което получаваше от вкус, мирис и всички сетивни възприятия. Това не беше така при Слънцето. Докато Сатурн излъчваше обратно всичко директно, без да го завладява, Слънцето се пропиваше с него и след това го излъчваше обратно; бидейки способно да прави това благодарение на етерното си тяло. Неговото тяло, проникнато от етерно тяло, правеше това, което растението прави днес със слънчевата светлина. Растението поема слънчевата светлина, пропива се с нея и след това я връща обратно. Ако се постави на някое тъмно място, то губи цвета си и вехне. Нямаше да има зелена оцветяваща материя без светлина. Така беше и с вашето собствено тяло на Слънцето, то се пропи със светлина и с други съставки, и както растението връща светлината, след като е изтеглило сила от нея, така и Слънцето някога е връщало светлината обратно, след като я е преработило навътре. Но то не само се е пропило със светлината, но и с вкус, аромат, топлина, всичко, и го е излъчило отново навън.
Следователно и вашето собствено тяло е било на етапа на растението на Слънцето. То не е имало вида на растение в съвременния смисъл, защото то е било образувано едва на Земята. Това, което носите в себе си като жлези, органи за растеж и размножаване, е било на Слънцето, както планините и скалите са на Земята днес. Вие сте работили върху тях, както днес човек се грижи и обработва малка градина. Слънцето е излъчвало обратно съставките на космическото пространство, то е блестело в най-прекрасните цветове, ехтял е прекрасен тон, от него се е излъчвал изискан аромат. Древното Слънце е било прекрасно същество в космическото пространство. Така по онова време на Слънцето хората са работили върху собствената си субстанция, както някои същества, например коралите, работят отвън върху своята структура. Това се е случвало под ръководството на висши същества, защото е имало висши същества в слънчевата атмосфера.
Трябва да се заемем с една специална категория, която тогава е била на нивото, достигнато от хората днес. На Сатурн имаме Духовете на Егоизма, които са внушили чувството за свобода и самостоятелност и са били на човешкото ниво. На Слънцето са били други същества, които са имали за най-нисък член не Егото, а астралното тяло. Те са притежавали астрално тяло, Его, Дух-Себе, Дух-Живот и Дух-Човек и осмия член, наречен в християнския езотеризъм „Свети Дух“, и накрая деветия член,

Синът, „Словото“ в смисъла на Евангелието от Йоан. Те все още не са имали десетия член и вместо него са имали по-нисш член, астралното тяло. Това са били Духовете, които са били активни на Слънцето, те са ръководили цялата астрална дейност. Те се различават от съвременния човек по това, че човекът диша въздух, тъй като въздухът е в земната среда; тези Духове обаче са дишали топлина или огън. Самото Слънце е било един вид въздушно същество, заобиколено от веществото, което преди това е образувало Сатурнов огън, топлина. Частта, която се е уплътнила, е образувала газообразното Слънце, а това, което не се е уплътнило, е било бушуващо море от огън. Тези същества са можели да живеят на Слънцето и да вдишват и издишват топлина, огън; затова са били наричани Духове на Огъня. Те са стояли на човешко ниво на Слънцето и са работили в служба на човечеството. Наричат ги Слънчеви Духове или Огнени Духове. По това време човекът е бил на етапа на сънливо съзнание, Слънчево-Огнените Духове вече са имали его съзнание. Оттогава и те са се развили по-нататък и са се издигнали до по-високи степени на съзнание. В християнския езотеризъм ги наричат Архангели. И най-високо еволюираният Дух, Който е бил на Слънцето като Огнен Дух, Който днес все още е активен на Земята, с много високо еволюирано съзнание, този Слънце или Огнен Дух е *Христос*. По същия начин най-еволюираният Сатурнов Дух е Бог *Отец* . Християнският езотеризъм знае, че в тялото от плът и кръв на Христос-Исус е бил въплътен именно такъв Слънчево-Огнен Дух, и дори най-висшият, Регентът на Слънчевите Духове. За да може да дойде на Земята, Той е трябвало да използва физическо тяло, Той е трябвало да живее при същите земни условия като човека, за да може да се прояви тук.
Така на Слънцето се занимаваме със Слънчево тяло, така да се каже, тяло на планетата Слънце с Его-Духове, които са Огнени Духове, и с Регент на Слънцето, най-високо развитият, Христос. Докато Земята беше Слънце, този Дух беше централният Дух на Слънцето; когато Земята беше Луна, Той беше по-високо развит, но остана с Луната; когато Земята беше Земя, Той беше много високо развит и остана със Земята. По този начин Той образува най-висшия планетарен Дух на Земята. Земята днес е Неговото Тяло, както по онова време беше Слънцето. Следователно, трябва да приемете буквално думите на Свети Йоан: „Който яде хляба ми, Ме тъпче.“ Защото Земята е Тялото Христово. И когато хората, които ядат хляб, взет от тялото на земята, ходят по земята, тогава те тъпчат Тялото Христово. Приемете тези думи съвсем буквално, както трябва да се приемат всички религиозни документи. Само първо трябва да се знае истинското значение на буквите и след това да се търси духът.
Още нещо. Не всички същества в тази слънчева маса стигнаха до етапа на еволюция, за който ви говорих. Много от тях останаха на етапа на сатурновото съществуване. Те не можеха да приемат в себе си това, което се стичаше от космическото пространство, и да го изпращат обратно, след като го получиха; те

трябваше да го изпращат обратно директно, не можеха да се проникнат с него. Следователно тези същества се появиха на Слънцето като един вид тъмна смес, като нещо, което не можеше да излъчва собствена светлина. Тъй като бяха затворени в слънчевата маса, заобиколени от маса, излъчваща собствена светлина, те работеха като тъмни места. Следователно трябва да правим разлика между онези места на Слънцето, които излъчваха в космическото пространство това, което бяха получили, и тези, които не можеха да излъчват нищо. Така те работеха като тъмни клинове в слънчевата маса, те не бяха научили нищо в допълнение към това, което имаха на Сатурн. Точно както в човешкото тяло не намирате жлези и органи на растеж навсякъде, а тялото е осеяно с мъртви части, които са били включени, така и Слънцето беше осеяно с тези тъмни клинове.

Нашето сегашно слънце е потомък на тялото Земя-Слънце; то е изхвърлило Луната и Земята и е запазило най-развитата част. Това, което е присъствало в предишното слънчево тяло като останки от Сатурн, все още може да се намери в сегашното слънце, като така наречените слънчеви петна. Те са последните остатъци от Сатурн, които остават в блестящата слънчева маса като тъмни части. Нашата окултна мъдрост разкрива скритите духовни източници на физическите факти. Физическата наука обосновава физическите причини за слънчевите петна чрез своята астрономия и астрофизика; духовните причини обаче се крият в този остатък, останал от Сатурн.

Сега питаме какви царства е имало на Сатурн? Само едно царство, последните следи от което се съдържат в сегашния минерал. Когато говорим за преминаването на човека през минералното царство, не бива да мислим за сегашния минерал. Последните потомци на минерала на Сатурн трябва да се видят много по-скоро в очите, ушите и другите ви сетивни органи. Това са най-физическите, най-минералните части от вас. Апаратът на окото е като физически инструмент и дори остава непроменен известно време след смъртта.

Единното царство на Сатурн се е развило на Слънцето до един вид растително съществуване. Собственото тяло на човека се изправя пред нас там, растящо като растение. Това, което е останало като царство на Сатурн, е един вид минерално царство на Слънцето, което е имало формата на закърнели сетивни органи, които не са могли да достигнат целта си. Но всички тези същества на Слънцето, тези развиващи се човешки тела, все още нямат нервна система в себе си. Тя е била включена за първи път на Луната от астралното тяло. Растенията също нямат нервна система. Грешка е на физическата наука, когато им приписва такава.

Но астралните тела, особено тези, които произлизаха от Огнените Духове, изпращаха един вид поток в субстанцията, която беше долу, като физически и етерни тела. Тези светлинни потоци се разделяха в дървовидни форми. Последните им следи се намират в уплътнена форма като органа, който наричаме слънчев сплит. Това датира от древното вливане на Слънцето, уплътнено до субстанция и

оттам и името слънчев сплит. Трябва да си представите телата, които сте имали на Слънцето, сякаш течения отгоре се вливат във вас, течения, преплетени като разклонено дърво. Така Слънцето е представено в безбройните преплетения, които са вашият слънчев сплит. Тези клони са били представяни в германската митология като Световен пепел, което обаче означава много повече от това.
След това Слънцето премина в състояние на сън и се трансформира в това, което в окултната наука наричаме Луна. В това отношение имаме работа с още едно трето въплъщение на Земята, което отново ще ни представи един насочващ Централен Дух. Като най-висш Регент на Сатурн, Его Духът ни се явява като Бог Отец, най-висшият Бог на Слънцето, Богът Слънце, като Христос, така и Регентът на Лунния етап на Земята ще ни се яви като Светия Дух с Неговите Воинства, които в християнския езотеризъм се наричат Посланици на Божеството, Ангелите.
Завършихме два Дня на Сътворението, които на езотеричен език се наричат: Dies Saturni, Dies Solis. Към тях трябва да добавим: Dies Lunae (Лунният ден). Съществуването на насочващо Божество на Сатурн, Слънце и Луна винаги е било известно.
Думите Dies = Ден и Deus = Бог имат един и същ произход, така че Dies може да се преведе като Ден или Божество. Може също така да се каже за Dies Solis Слънце-Ден или Слънце-Бог и да се има предвид и двете Христовият Дух.

10. Планетарна еволюция II

Вчера говорихме за различните въплъщения на нашата Планета, за въплъщенията на Сатурн и Слънце и само накратко ще припомним, че човекът на планетата Слънце, предшественикът на нашата Земя, е бил развит до степен да има физическо тяло и етерно тяло, че следователно се е издигнал до един вид растително съществуване. Казах ви също колко различно е било това растително съществуване от това, което познавате в заобикалящия ни растителен свят днес. Ще видим, че растенията, каквито ви заобикалят днес, са възникнали едва на нашата планета Земя. До известна степен описахме и как тези човешки предци на Слънцето, доколкото са имали етерно тяло, са довели до израз във физическото тяло главно онези органи, които днес познаваме като жлезисти органи на растеж, размножаване и хранене. Всичко това можеше да се види на Слънцето, както на нашата Земя виждаме скали, камъни и растения. Освен това е имало царство, което можем да наречем изостанало царство на Сатурн, което е съдържало елементите на по-късния минерал. Няма съмнение, че минералът, какъвто го познаваме днес, е присъствал на Слънцето, но е имало тела, които не са придобили способността да приемат етерно тяло и следователно в известен смисъл са останали на минералния етап, през който човекът е преминал преди на Сатурн. Следователно трябва да говорим за две царства, образувани на Слънцето. В теософските писания хората са свикнали да казват, че човекът е преминал през минералното, растителното и животинското царство. Виждате ли, това е неточен начин на говорене, минералното царство на Сатурн е било образувано по съвсем различен начин. В неговите образувания са били предобразувани първите зародиши, най-ранните признаци на нашите сетивни органи. Нито пък е имало растително царство на Слънцето като сегашното, но всичко, което живее в човека днес като органи на растеж, е било от растителна природа, т.е. всички жлезисти органи; те са били растителни, защото са били пропити от етерно тяло.

Сега трябва да си представим, че това слънчево съществуване е преминало през един вид сънно състояние, помрачение, период на латентност. Не бива обаче да мислите, че преминаването на една планета през сънно състояние означава един вид бездействие, състояние на нищо. То е също толкова неактивно, колкото и Деваканското състояние на човека. Човешкото Деваканско състояние не е неактивно; напротив, видяхме, че човекът съществува там в непрекъсната дейност и сътрудничи в развитието на нашата Земя по най-важния начин. Само за съвременното човешко съзнание то е един вид сънно състояние; за друго съзнание обаче то се явява като много по-активно, по-реално състояние. Всички тези преходни периоди означават преминаване през небесни, по-висши условия, в които се извършват важни неща за планетите. Теософският израз за тях е „Пралая“.

Сега ще си представим, че Слънцето е преминало през такова състояние и че от него се е развил третият етап на нашата Земя, наричан в окултизма Луната. Ако бяхме могли да наблюдаваме този процес, щеше да ни бъде показано горе-долу следното: Щяхме да видим как в течение на милиони години съществуването на Слънцето се променя и изчезва, а след още милиони години отново светва след състояние на здрач. Това е началото на Лунния цикъл.
Когато Слънцето за първи път светна отново, не можеше да се говори за разделение между Слънце и Луна, те все още бяха заедно, както в периода на Слънцето. И след това настъпи това, което се нарича повторение на по-ранните условия; това, което се беше случило на Сатурн и Слънцето, беше повторено на определен по-висок етап. Тогава настъпи забележителна промяна в състоянието на това новопоявило се Слънце. Луната се събра в кълбовидна маса отделно от Слънцето; две планети, или по-скоро неподвижна звезда и планета, възникнаха от старата слънчева система, образуваха се по-голямо и по-малко тяло: Слънце и Луна. Луната, за която сега говорим, съдържаше не само това, което съдържа днешната Луна, но и всички различни вещества и същества, съдържащи се в днешните Земя и Луна. Ако смесите всичко това заедно, ще получите Луната, за която говорим и която по това време се беше отделила от Слънцето.
Слънцето стана неподвижна звезда, защото извлече най-добрите вещества заедно с духовните същества. Докато беше планетарно Слънце, то все още съдържаше всичко това в себе си. Но тъй като сега се отказа от всичко, което е възпрепятствало съществата в тяхното по-висше развитие, на независима планета, то стана неподвижна звезда. И сега имаме пред себе си космическата сцена на по-високо еволюирало тяло като неподвижна звезда и движеща се около нея в пространството планета с по-малка стойност - Луната - съдържаща в себе си сегашната Луна и сегашната Земя.
Това движение на Луната около Слънцето е било съвсем различно от движението на нашата сегашна Земя. Ако разгледате това, можете да различите две движения. Първо, Земята се върти около Слънцето, и второ, около себе си. Чрез последното движение, което се случва приблизително 365 пъти в годината, възникват, както знаете, денят и нощта, а чрез първото - четирите сезона. Това обаче не е било така на Старата Луна. Тази Луна е била в известен смисъл по-учтиво тяло към своето Слънце, отколкото нашата Земя, защото винаги се е движела около Слънцето по такъв начин, че да му показва една и съща страна, никога не му е обръщала гръб. Докато е обикаляла веднъж около Слънцето, тя се е завъртала само веднъж около себе си. Такъв различен вид движение обаче е оказал голямо влияние върху съществата, които са се развивали на планетата.
Сега ще ви опиша самата планета Луна. Тук трябва да кажа, първо, че човешкото същество отново е било малко по-напреднало, отколкото на Слънцето или Сатурн. То е стигнало дотам, че се е състояло не само от физическо тяло и етерно тяло, но

вече е имало и астрално тяло. Следователно сега имаме човешко същество, образувано от физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, но все още без его. Последицата е, че лунните човешки същества са напреднали до третото състояние на съзнание, което описахме, образното съзнание, последният остатък от което имаме в съновидното-образно съзнание на човека днес. Благодарение на включването на астралното тяло в другите тела, в тях са настъпили промени, и особено във физическото тяло. Видяхме, че на Слънцето жлезистите органи са били най-силно развитата част от физическото тяло и че определени места са били проникнати от течения, които по-късно са се втвърдили до сегашния слънчев сплит. Чрез действието на астралното тяло върху физическото тяло на Луната са възникнали първите зачатъци на нервната система; Нервите са се прикрепили по начин, подобен на този, който имате днес с нервите на гръбначния стълб.
Сега помислете за едно нещо; човекът все още нямаше независимост. Его, само трите други тела бяха независими. Това човешко его се намираше в атмосферата около Луната, точно както преди етерното тяло беше на Сатурн, а астралното тяло на Слънцето, и оттам това его, вградено в божествения си произход, работеше върху физическото тяло. Ако си спомним, че по това време егото все още работеше като спътник на божествени същества, че то все още не се беше еманципирало, не се беше отделило от тази божествена духовна същност, тогава виждаме, че егото по пътя си към Земята е претърпяло по някакъв начин един вид упадък и по определен начин и напредък. Напредък, доколкото егото е станало независимо, обаче упадък, тъй като сега е изложено на всякакви съмнения, грешки, нечестие и зло.
Егото е действало от божествено-духовната субстанция. Ако днес едно его действа надолу от астралния план върху физическото тяло, то е групова душа на животните. Егото е действало по онова време в трите тела отвън, както тези групови души днес работят в животните. То обаче е могло да създава по-висши тела от тези на сегашното животинско царство, тъй като е действало от божествената субстанция. На Луната е имало живи същества, които по външен вид и по цялата си природа са стояли по-високо от най-висшите маймуни днес, но не толкова високо, колкото сегашния човек. Имало е междинно царство между сегашния човек и животинското царство. След това е имало още две царства, и двете от които са останали. Едното от тях не е било способно да приеме астралното тяло след слънчевото съществуване и следователно е останало на етапа, в който жлезистите органи са били на Слънцето. Това второ царство на Луната е стояло между сегашните животни и сегашните растения; то е било вид растително-животно. Днес на Земята не съществува пряко подобно същество, можем да разпознаем само рудименти от него. Съществувало е и трето царство, което е запазило състоянието на Сатурн, дори на Слънцето; то е стояло между минералното и растителното. Така на Луната имаме три царства: растително-минерално, животинско-растително и човеко-животно.

Минералите, по които ходим днес, не са съществували на Луната; все още нямаше това, което наричаме скали, обработваема земя, хумус. Най-ниското царство се намираше между растението и минерала. Цялото вещество на Луната се състоеше от това царство. Лунната повърхност донякъде наподобяваше торфена почва, върху която също имаше растения, образуващи един вид месеста растителна маса. Лунните същества се движеха върху растително-минерална маса с подобна на месеста консистенция. Това беше състоянието на Луната през определени периоди от нейното развитие - може да се сравни и с варена маруля. Нямаше скали в днешния смисъл, най-близкото приближение бяха определени образувания, срещащи се тук-там, които можете да сравните с израстъците, образувани от дървесината или кората на някои дървета. Лунните планини се състоеха от такова лигнифициране, такива дървени маси от лигнифицирана растителна пулпа. Беше като вид изсъхнало старо растение. Това беше най-ранното начало на минералното царство и върху него процъфтяваха тези растителни животни; те не можеха да правят самостоятелни движения, бяха неподвижни към земята, както са коралите днес.

В нашите митове и саги, в които се крие дълбока мъдрост, дадена от посветените, е запазен спомен за това, и най-вече в легендата за смъртта на Балдур. Германският бог на слънцето или бог на светлината веднъж сънувал сън, в който му била предсказана приближаващата му смърт. Това натъжило боговете, Асените, които го обичали; те обмисляли начини да го спасят. Майката на боговете, Фрига, положила тържествена клетва на всички същества на земята, че никой от тях никога няма да убие Балдур; всички се заклели и затова изглеждало невъзможно Балдур някога да стане жертва на смърт. Веднъж боговете играли и по време на играта хвърляли всякакви възможни неща по Балдур, без да го наранят, знаейки, че е неуязвим. Локи, богът на тъмнината, противникът на Асените, обаче обмислял как да убие Балдур. Тогава чул от Фрига, че тя е накарала всички същества да се закълнат да не го убиват. Съвсем отвън обаче имало едно растение, имел, което било незасегнато, това му разкрила тя; не му била дала клетва. Хитрият Локи взел имела, донесъл го на слепия бог Хьодур и той, без да знае какво прави, убил Балдур с него. Така злият сън се изпълнил чрез имела. Той винаги е играл специална роля в народните обичаи, нещо зловещо, призрачно се е изразявало чрез него. Това, което се е учело за имела в старите мистерии на Тротените и Друидите, се е предавало на народа като легенда и обичай.

Фактите са следните: На Луната е имало минерално-растителна пулпа и върху нея са процъфтявали растително-животните на Луната. Някои са еволюирали по-нататък и са достигнали по-високо ниво на Земята; други обаче са останали на лунния етап и с възникването на Земята са могли да приемат само закърняла форма, те са трябвало да запазят навиците си на Луната. На Земята са могли да живеят само като

гъбещи, паразити, върху растителна основа. Така имелът живее по други дървета, тъй като е остатък от старите растително-животни на Луната.
Балдур е бил израз на това, което еволюира по-нататък, на това, което носи светлина на Земята; Локи, напротив, представителят на тъмните сили, изостаналите сили, мрази това, което е прогресирало, което е продължило да се развива; следователно Локи е противник на Балдур. Никое от създанията на Земята не е могло да предприеме нищо срещу Балдур, бога, който е дал светлина на Земята, защото те са били негови равни, те са претърпели еволюция. Само същество, все още на лунна фаза и чувстващо се единно с древния бог на тъмнината, е било способно да убие бога на светлината. Имелът е също така определено лечебно средство, както и отровите като цяло. Така откриваме дълбоки факти за космическата мъдрост в стария фолклор и обичаи.
Сега си припомняме съществата на Сатурн, които имаха Аза като най-външно тяло, и си спомняме, че на Слънцето е имало такива, които са имали астралното тяло като външна обвивка. На Луната е имало същества, чиято външна обвивка е било етерното тяло. Те са се състояли от етерно тяло, астрално тяло, Аз, Дух-Себе, Жизнено-дух и Дух-човек и от още един член, осмият, за който все още не можем да говорим в случая с човека, Светият Дух. Можехме да ги видим само като фантомоподобни същества в етерното им тяло; по това време те са имали същата степен на еволюция, каквато притежава човекът днес. Християнският езотеризъм ги нарича Ангели. Те са същества, които днес стоят непосредствено над човека, тъй като са еволюирали до степента на Светия Дух; наричат ги още Духове на Сумрака или Лунни Питри.
Духовете на Аза на Сатурн имаха за свой Водач Същество, което човекът нарича Бог-Отец. Духовете на Огъня на Слънцето имаха за свой Водач Христос или, в смисъла на Евангелието от Йоан, Логос. На Луната Водачът беше същият Дух, който е известен в християнството като Свети Дух. Съществата, които бяха преминали през човешкия етап на Луната, нямаха нужда да слизат чак до физическото тяло тук на Земята.
Планетарните образувания ставаха все по-плътни и по-плътни. Старият Сатурн в най-плътното си състояние имаше само топлинна консистенция. Слънцето в най-плътното си състояние се състоеше от това, което виждаме днес в газове, във въздух. Разбира се, трябва да си представите тези вещества като малко по-плътни от сегашното топлинно вещество и газовете. А в лунния стадий газообразните вещества на Слънцето се бяха сгъстили дотолкова, че образуваха онази кашеста, гъста, течна, течаща маса, от която се състоеха всички същества на Луната, дори най-висшите, животно-човеците. Ще имате горе-долу това вещество, ако си представите белтъка на кокоше яйце, донякъде сгъстен, и в това вещество на човешкото същество беше вградена нервната система.

Луната е била обградена от един вид атмосфера, образувана съвсем различно от тази на Земята. Разбираме нейния характер, ако си спомним за един пасаж от *„Фауст“* на Гьоте ; там той иска да призове духовете, иска да създаде огнен въздух – въздух, в който се разтварят воднисти, подобни на мъгла вещества, които след това биха позволили на духовните същества да се влеят в него. Този въздух, пропит с водни вещества (наричан е Огнен въздух или Огнена мъгла), е бил дишан от съществата на Луната. Те нямали бели дробове, дори най-висшите същества дишали чрез нещо подобно на хриле, както правят днешните риби.
Този огнен въздух, наричан „Руах“ в еврейската традиция, всъщност може да се прояви по определен начин. „Руах“ е изгубен за съвременния човек, но старите алхимици са могли да създадат необходимите условия за него и са могли да привлекат елементарни същества на служба чрез него. Следователно тази огнена мъгла е била нещо напълно познато в старите алхимични времена и колкото по-назад се отдалечаваме, толкова повече сила е имал човекът да я произвежда. Нашите предци на Луната са дишали огнена мъгла. Тя е еволюирала по-нататък, диференцирала се е в нашия настоящ въздух и във всичко, което е възникнало на Земята под влиянието на огъня.
Димоподобната, подобна на пара лунна атмосфера, която притежаваше известна степен на топлина, беше проникната, в определени моменти повече, в други по-малко, от течения, които висяха от въздуха подобно на въжета и потъваха в човешките тела и ги прониквaха. Човешкото тяло на Луната висеше на един вид нишка, която се простираше в атмосферата, както днес детето в майчиното тяло виси на пъпната връв. Тя беше като космическа пъпна връв и от огнената мъгла в телата влизаха вещества, сравними с това, което самият човек създава днес с кръвта. „Аз“-ът обаче беше извън човека и изпращаше през тези нишки в телата нещо подобно на кръв, и това вещество се стичаше в тях и извън тях. Същества никога не са влизали в контакт с лунната повърхност, те са се реели и кръжали около нея, сякаш са течали и плавали. Лунните хора-животни се движеха, както днешните водни животни се движат във вода. Работа на ангелите, Духовете на Сумрака, беше да позволят на тези кръвни сокове да се влеят в човешките същества.
Тези много различни условия имаха и друго последствие. На Луната се е зародила един вид кръвоносна система. От космоса е вливала и излизала субстанция, наподобяваща кръв, както сега въздухът вливаше и излизаше от тялото, и за тези лунни хора е възникнала и способност, която се появява само с кръвта. Това е било първото звучене на вътрешни тонове за преживявания на душата. Едва когато същества притежават астрално тяло, възниква това усещане и те са могли да го изразят в тонове, и то по забележителен начин. Те не са били определено оформени звуци, не са могли да извикат от болка, не е имало независимост от даването на воля на звука, от викането, но това се е случвало едновременно с

определени преживявания. В определени сезони на Луната е протичало това, което може да се нарече развитие на импулсите за разпространение, и вътрешните преживявания на същества по това време са можели да се изразят в звук; в противен случай те са били безмълвни. При определено положение на Луната спрямо Слънцето, в определен сезон, Старата Луна е издавала звук в космоса. Същества на нея са извиквали своята зародишна сила в космоса. Запазени са останки от това в виковете на някои животни, например на елена. Викът е по-скоро утайка на общи процеси, а не на индивидуални преживявания, които са волево изразени. Космическо събитие намираше своя израз.
Трябва да приемаме всичко това само като приблизително описание, защото сме обвързани с думи, измислени за неща, които възникват едва в нашия земен период. Първо би трябвало да изобретим език, ако искаме да изразим това, което се вижда от окото на Виждащия. Въпреки това тези описания са важни, защото те са първият начин да се стигне до истината. Само чрез картини, чрез въображение, ние намираме пътя към зрението. Не бива да създаваме абстрактни понятия, механични схеми, нито да чертаем диаграми на вибрации, а да позволяваме на картините да възникнат в нас; това е прекият път, първият етап на познанието. Защото, както сигурно е, че човекът е присъствал по това време със своите сили, толкова е вярно, че ако си представи нещата, това ще го насочи към условията, в които е съществувал тогава.
След като всички същества на Луната преминаха през своята еволюция и можеха да се издигнат до по-високи етапи, дойде времето, когато Луната и Слънцето отново се обединиха, върнаха се в едно тяло и така влязоха в Пралая. И след като преминаха заедно през това спящо състояние, изгря ново съществуване, най-ранното провъзгласяване на нашето земно съществуване. След това последва кратко повторение на първите три състояния на по-високо ниво. Първо сатурновото съществуване, след това Слънцето, а накрая Луната отново се отдели и обиколи около другото тяло. Но тази Луна все още имаше Земята в себе си.
След това идва още една изключително важна промяна. Всичко, което е Земя, е изхвърлило от себе си сегашната Луна. Това означава, че най-лошите вещества и същества, негодните за употреба, се съдържат в сегашната Луна. Всичко, което е било течаща водна субстанция в Старата Луна, е замръзнало на сегашната Луна (това може да се докаже с физически средства); и това, което е било способно да се развива по-нататък, е останало като Земя. По-висше развитие се осъществява на Земята чрез разделянето на Старото Слънце на тези три тела: Слънце, Луна и Земя. Това разделяне се е случило преди милиони години, в старото лемурийско време. И от тези древни лунни същества, които са били описани като растително-минерални, растително-животни и животно-човеци, са възникнали сегашният минерал, сегашното растение, сегашното животно и човекът, който е станал способен да приеме в себе си Егото, което преди е витаело около него и е било съединено с

Божеството. Съединението на Аза с човешкото същество се е случило след разделянето на Слънцето, Луната и Земята и от този момент нататък човекът е способен да развие червената кръв в себе си и да се издигне до нивото, което е достигнал днес.

11. Еволюция на човечеството на Земята I

В нашите изследвания стигнахме до точката, в която Земята е преминала през така наречения си лунен стадий. Видяхме също, че след лунния стадий на Земята е последвало един вид сънно състояние на цялата система. Разбира се, трябва да се осъзнае, че всички същества, които обитават планетата, споделят с нея това преходно, междинно състояние. През това време те преминават през преживявания, различни от тези на действителното външно състояние на еволюцията. Ще се опитаме да изясним как съществата са претърпели различни неща в този преход между лунния стадий на Земята и действителната Земна еволюция.

Видяхме, че на Луната са живели три вида същества, физически предци, така да се каже, на нашите настоящи Природни царства. Съществувал е един вид растително-минерален, животински-растителен и човеко-животински; самият човек на тази Стара Луна е бил в състояние на все още неразвито его-съзнание. Досега човекът не е достигнал до „аз“, обитаващ в тяло. Сега, през този преходен период, нещо много важно се е случило в духовната част на човека - ако мога така да се изразя.

Ако си съставим вярна картина на сферата на Старата Луна, бихме могли да я опишем като същество, което само по себе си притежавало някакъв вид живот, донякъде подобен на дърво, върху което съществуват всякакви живи същества. Самата Луна е била вид хомогенен растителен минерал. Нейните скали всъщност са били само втвърдяване на растително-минералната маса, а нейните животински растения са израснали от масата, докато това, което можем да наречем хора-животни, е кръжало около Луната. В същото време трябва да сме наясно, че Его-съзнанието все още е живяло горе-долу в атмосферата на Луната в Огнената мъгла, че то все още е било част, член на едно висше същество, в което са съществували всички егота, които днес се намират в тела, отделени едно от друго от кожата. Така че все още не е имало човешки същества, които да се движат както днес, снабдени със его-съзнание. От друга страна обаче, нещо друго е било много по-пълно развито, отколкото на Земята.

Знаете, че това, което се нарича Народна душа, Расова душа, днес се е превърнало в донякъде абстрактна идея. Мнозина мислят днес, че индивидуалната душа на човека, която живее в тялото му, е действителната реалност. И ако някой говори за немски, френски, руски национални души, хората гледат на това като на абстракция, като на всеобхватна концепция, обхващаща характеристиките, които притежават отделните членове на тези народи. За окултиста това изобщо не е така. Това, което човек нарича Народна душа, както немска, френска, руска Народна душа, за него е абсолютно независима същност. Само че в нашето настоящо земно съществуване Народната душа е чисто духовно същество, възприемаемо само от този, който може да се издигне до астралния план; там не бихте могли да го

отречете, защото там тя присъства като действително живо същество. Там бихте срещнали Народната душа, както на физическия план срещате приятелите си.
На Луната още по-малко би ви хрумнало да отричате тази Групова душа, защото по онова време тя е имала още по-реално съществуване. Това е била Народната душа, Расовата душа, която е насочвала кръвта надолу в телата, в онези същества, които са кръжали около Луната. Съдбата на нашата епоха е да отрича съществуването на такива същества, които притежават действителен живот на астралния план и не са осезаеми тук, на физическия план. И ние сме в самия връх на тази материалистична еволюция, която предпочита да отрича такива същества като Народни души и Расови души.
Наскоро, наред с други неща, се появи една много характерна книга, която привлече доста публичност. Това е книга, която е била хвалена и с право смятана за истински израз на нашето абстрактно обективно мислене, тъй като е написана като от душата на съвременния човек. Такава книга е трябвало да бъде написана рано или късно. Тя отрича всичко, което не може да се види с око или да се усети с ръце. Това е скандална книга от гледна точка на окултиста, но забележителна книга от гледна точка на съвременните методи на мислене! Имам предвид „ *Критика на езика“* на Маутнер . В неговата книга е направено чисто почистване на всичко, което не може да се схване с ръка. Нашата епоха е трябвало да създаде такава книга като вид необходимост. Това не е замислено като критика, а само за да се посочи контрастът между окултния начин на мислене и настоящето. В нея можете да намерите точно обратното на всички окултни методи на мислене, тя е най-удивителният продукт на едно умиращо културно течение на днешния ден и от тази гледна точка е доста отлична.
Ще разберете, че на тази Стара Луна е преобладавало по-общо съзнание, отколкото тук, на Земята. На Земята човек се чувства като индивид, на Луната това не е било така. На Луната е била активна Груповата душа, която след това се е появила на Земята в такава отслабена форма като Народна душа; следователно целият Лунен свят е имал общо съзнание във висока степен. Това общо съзнание на Луната се е чувствало като женско. И сега знаете, че Луната е била облъчена от Слънцето и Слънцето е било преживявано като мъжко. Това е запазено например в стария египетски мит, Луната като женска - Изида; Слънцето Озирис, мъжко. Его-съзнание, обаче, затворено в човешкото тяло, е липсвало напълно. То се е съдържало в лунната атмосфера.
По време на междинното състояние от Луната до Земята, различни същества действаха от атмосферата на Луната и подготвиха човешкото етерно тяло и човешкото астрално тяло да притежават его-съзнание. А какво се случи, когато Слънцето отново заблестя, в което все още се съдържаха Луната и Земята? В средата на това новосъбудено слънчево кълбо бяха съществата, които днес формират вашите души, и по време на междинния етап те бяха включили его-

съзнанието в астралното и етерното тяло. Физическото тяло все още не го притежаваше и то се появи първоначално като човек-животно, както беше на Луната. Така тези две части вече не бяха в хармония. На Луната те все още бяха хармонизирани. Това, което сега се беше спуснало в астралното и етерното тяло, вече не беше в пълна хармония с това, което съществуваше долу като физическо, и последствието от това беше, че преди да може да възникне хармония, по-ранните състояния на Сатурн, Слънце и Луна трябваше да бъдат пресъздадени. Така имаме три пресъздавания, преди да може да се появи нашата действителна Земя.
В началото, Сатурновото съществуване се появи с физическите тела на животинските хора, но в известно отношение вече не толкова просто, колкото беше на Сатурн. По това време сетивните органи съществуваха като рудиментарни зародиши; сега освен това присъстваха жлезистите и нервните органи, но те не бяха способни да възприемат това, което беше по-горе. Трябваше да се направи кратко преразглеждане на Сатурновото съществуване. Духовете на Аза и Независимостта трябваше да работят още веднъж върху физическите тела, за да им вложат силата да поемат Аза. По същия начин трябваше да се премине през Слънчевото състояние, така че тези физически тела по отношение на органите, образувани на Слънцето, да бъдат способни да приемат Аз. И по същия начин се повтори Лунното състояние, за да се подготви нервната система за него.
Така първо имаше един вид повторение на етапа на Сатурн. В него същества, които по-рано бяха животински хора, сега се скитаха по Земята като автомати или вид машина. След това започна времето, когато това повтарящо се състояние на Сатурн премина в състоянието на Слънцето; там тези човешки тела бяха като спящи растения. След това настъпи повторението на състоянието на Луната, където Слънцето вече се беше освободило. Всичко остана, което по-рано вече се беше отделило като Луна. Тогава отново целият лунен цикъл се повтори, с изключение на това, че сега в същества беше имплантирана способността да приемат Аз.
Това повторение на Лунния цикъл беше за Земята, ако може така да се каже, зъл период от нейната еволюция, защото, погледнато духовно, егото е било имплантирано в човешкото тяло, състоящо се от физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, но без пречистващата сила на мисълта. По времето, когато Слънцето вече се е оттеглило и Земята все още не е изхвърлила Луната, човекът е бил в състояние, в което астралното му тяло е било носител на най-диви похоти, защото всяка лоша сила е била имплантирана в него и не е имало противовес. След отделянето на Слънцето е имало кълбо, в което, ако искаме да го изразим днес, човешките същества са били все още изцяло групови души, но от най-чувствен порядък с най-лоши инстинкти.
По време на това преминаване през истински ад и под влиянието на отминалите чисти слънчеви сили (не само на физическото слънце, но и на слънчевите същества, които се бяха оттеглили към Слънцето), преразказващата се Луна постепенно узря

дотолкова, че можеше да изхвърли ужасните инстинкти и сили и да задържи на Земята всичко, което е способно да се развива. С напускането на настоящата Луна всички тези чувствени сили си отидоха; следователно в настоящата Луна имате останките, в нейното духовно значение, на всички зли влияния, които по това време са присъствали в човешкия свят; и следователно и Луната се разглежда като имаща вредно влияние. По този начин всичко, способно на еволюция, е останало на Земята след разделянето на Слънцето и Луната.

Нека първо разгледаме самите животно-човеци. Те постепенно узряха достатъчно, за да може Егото да бъде включено. Така сега имаме скитащото се по Земята човешко същество, което се състоеше от четири члена (физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и его). Сега за първи път предишното плуващо, носещо се положение се променя и човекът започва постепенно да достига до изправено положение. Гръбнакът му, гръбначният му нерв, стана вертикален, за разлика от напълно хоризонталното положение, което имаше по време на Лунния период, и с това издигане в изправено положение вървеше успоредно с разширяването на масата на гръбначния мозък в мозъка; и още едно развитие вървеше паралелно с него. За носещото се, плуващо движение, което човекът имаше както по време на Лунния период, така и по време на повторението на Лунния период, когато силите на Огнената мъгла все още присъстваха в околната среда, той се нуждаеше от един вид плувен мехур и това всъщност беше част от състава на човека, както е при рибите днес. Но сега Огнената мъгла (нарекохме я „Руах“) се утаи. Това се случи доста постепенно и бавно. Въздухът, разбира се, все още беше изпълнен с гъсти пари, но най-лошото се утаи и с това започна времето, когато от човек, дишащ с хриле, се превърна в човек, дишащ с бели дробове. Плувният мехур се трансформира в бели дробове. Чрез това човек стана способен да приема в себе си висшите духовни същества, а именно първите зачатъци на това, което стои над Его-Духа-Аз или Манаса.

Тази метаморфоза на плувния мехур в белите дробове е изразена в Библията с прекрасните монументални думи: „И Бог вдъхна в ноздрите му дихание на живот и човекът стана жива душа.“ Тук е изразено какво се е случило в човешкото същество в продължение на милиони години. И всички същества, които сме се научили да познаваме, растителните животни, както и животно-човеците на Луната и техните потомци по време на Лунния период на Земята, всички те все още нямаха червена кръв. Това, което притежаваха, наподобяваше кръвта на днешните по-нисши същества, която все още не е червена. Кръвоподобна субстанция течеше в тях и излизаше отгоре. За да могат да съдържат червената кръв в себе си, беше необходимо нещо друго. Ще разберем това, когато знаем, че до изхвърлянето на Луната в еволюцията на нашата планета желязото не е играло никаква роля. Дотогава на нашата планета не е имало желязо, то го е получило, когато планетата

Марс е преминала през нашата Земя и, така да се каже, е оставила желязо след себе си. Следователно влиянието на желязото в червената кръв произлиза от Марс. Легендата е запазила това добре, като приписва на Марс качествата, които желязото е внесло в кръвта - силни и войнствени сили. Така влиянието, което е дошло тогава с промяната в дихателния процес, е било подкрепено от въвеждането на желязо в нашата еволюция. Това е било от изключителна важност в нашата земна еволюция. Под тези влияния човешкият организъм е бил усъвършенстван до степен да започне да пречиства и усъвършенства телата, които е получил по-рано на Сатурн, Слънце и Луна. Той е започнал да работи първо, разбира се, върху тялото, което е получил последно, астралното тяло, и това пречистване на астралното тяло представлява нашата настояща цивилизация.
Ако можехте да наблюдавате това човешко същество, все още в процес на трансформация на белите дробове и правене на първите стъпки към развитието на червената кръв, щяхте да го намерите много различен от сегашната човешка форма. Той беше толкова различен, че човек наистина се колебае да опише човека от този период, защото това би изглеждало гротескно за днешния материалистически мислител. Той имаше горе-долу развитието на амфибия, влечуго, което току-що започваше да диша с белите дробове и от предишното плаващо движение се учеше малко по малко да се издига и да се поддържа на земята. Когато казваме, че човекът в Лемурийската епоха е имал начин на развитие, който се е редувал между подскок, едва ли може да се нарече стъпка, и след това полет във въздуха, ние имаме най-близкия подход до някакъв спомен за това в старите сауриани. Не е останало нищо, което да бъде открито от геолога като втвърдявания или вкаменелости, защото тялото е било доста меко, все още не е съдържало никаква костна структура.
И как изглеждаше Земята, след като се освободи от Луната? Преди е била обгърната от огнени мъгли, като в кипящ, димящ съд, а след това постепенно гъстите водни пари се оттеглиха. Земята сега беше покрита с много тънка втвърдена кора, под която се простираше бълбукащо, кипящо море от огън, останки от огнената мъгла на предишната атмосфера. След това постепенно се появиха малки островчета, първите зачатъци на нашето сегашно минерално царство. Докато на Луната все още съществуваше растително-минерално царство, сега се появиха най-ранните основи на нашите съвременни скали и камъни в резултат на втвърдяването и минерализирането на тази маса. Още по-рано животинско-растителното царство се беше развило горе-долу до нашето сегашно растително царство. А същества на Луната, които бяха животно-човеци, се бяха разделили на две групи, едната от които беше в крак с еволюцията и прие човешка форма. Но имаше и такива, които не бяха напреднали с еволюцията; това са сегашните висши животни, те бяха изостанали на по-ранно ниво и тъй като не можеха да участват в напредъка, те отстъпваха все повече и повече. Всички наши днешни бозайници са останки от

лунните животно-човеци, които са останали. Затова никога не бива да си представяте, че човекът някога е бил такова животно, както тези, които съществуват днес на Земята. Телата на тези животни по онова време не са били способни да приемат Аза, Егото; те са останали с груповата природа на Луната. Последните, които почти са постигнали допълнителния принцип на Земята, но въпреки това по-късно са се оказали твърде слаби, за да бъдат носител на индивидуална душа, са маймуните, днешният вид маймуни. Те обаче също никога не са били действителни предци на човечеството, а същества, които са дегенерирали.
Така в старата Лемурийска епоха Земята е била вид огнена маса, в която съвременният минерал е бил до голяма степен разтворен и течен, както е желязото в чугунена леярна, и от това са се развили първите минерални островни маси. Върху тях са се скитали, полуподскачайки, полуреейки, предците на човека. Духът-Аз се е стремял малко по малко да завладее това човешко същество.
И така, трябва да си представим древния огнен период на Земята като време, в което все още се е усещал последен отзвук от силите на Луната, които след това постепенно са изчезнали. Те са се проявявали в господството, което човешката воля е притежавала над веществата и силите на природата. На Луната, разбира се, човекът е бил все още напълно единен с природата и груповата душа е оформяла условията на човешкото съществуване. Сега това вече не е било така, но все още е имало магическа връзка между човешката воля и силите на огъня. Ако човекът е имал мек характер, тогава чрез волята е въздействал успокояващо върху естествения елемент на огъня и по този начин е можело да се отложи повече земя. Страстният човек, от друга страна, е работил с волята си магически по такъв начин, че огнените маси са ставали свирепи и бурни и са разкъсвали тънката земна кора. Сега отново цялата дива, страстна сила, която е била свойствена на човека на Луната и по време на повторението на лунния период на Земята, избухва в нововъзникналите индивидуални човешки души. Страстите са имали такъв ефект върху огнените маси, че те са ставали неуправляеми; Голяма част от земята, на която са живели лемурийците, е била унищожена и само малък брой от жителите на Лемурия са били запазени и са могли да продължат човешката раса.
Всички вие живеехте в онези времена; вашите души са точно тези, които се спасиха от бушуващата огнена маса на Лемурия. Частта от човечеството, която беше спасена, мигрира в земята, която познаваме като Атлантида, и основната част от която се простираше между днешна Европа и Америка; оттам човешката раса се умножи и разпространи. Постепенно земната атмосфера се беше променила толкова много, че всяка следа от стария „Руах“ беше изчезнала и въздухът беше наситен само с гъсти маси от пари. Германската легенда е запазила спомена за това в Нивелхайм или Небелхайм, земя, която беше постоянно пропита от подобни тежки облаци мъгла (Небелмист).

И така, какво е действало отвън по време на Лемурийската епоха? Първоначално, в периода на Сатурн, това са били същества, които наричаме Духове на Егоизма, на чувството за независимост. По време на Слънцето, това са били Архангелите, Огнените Духове; по време на Луната - същества, които са били, така да се каже, добрите духове на Лунното време, за които християнското наименование е Ангел и които в теософията се наричат „Духове на Здрача“. Определихме изтъкнатия Водач на тези духове като „Светия Дух“ или „Светия Дух“, Регента на Огнените Духове като „Христос“, а този на Сатурн като „Бог Отец“. Така последният, Който е действал със Своите войнства, е бил Духът, наричан в християнството „Светият Дух“, Регентът на Лунната еволюция, Духът, който все още е присъствал по време на повторението на Лунния период на Земята. Това е бил същият Дух, който е образувал човека отвън и който сега е изпратил лъч от собствената си същност, така да се каже, в човешкото същество. В началото на Лемурийската епоха трябва да разграничим два вида духове: духовете, които подготвят нисшата телесна природа, които имплантират его-съзнанието, които оформят човешките обвивки, и онзи Дух, който самият е привлякъл човека в момента, когато човешкото същество се е научило да диша физически.

Ако смятате, че всичко, което на Сатурн е образувало един вид огнена маса, обградена от по-фина атмосфера, е било газообразно на Слънцето, а след това на Луната е било обградено от тези маси огнена мъгла, тогава трябва да разглеждате еволюционния процес на Земята като процес на пречистване, както еволюцията на самото човечество е процес на пречистване. Това, което днес наричаме въздух, само постепенно се е освободило от всичко, което го е изпълвало като вид пара и дим. Трябва да сме наясно, че това, което се е отделило от атмосферата, са веществата, от които са се изградили всички тела. Въздухът е най-чистото от това, което е останало, той е най-добрата телесна среда за водещите Духове на Луната, които в християнската терминология наричаме „Ангел“. Следователно в пречистения въздух, във въздуха, който е бил рафиниран, хората са усетили телесната природа на новия водещ Дух на Земята, Духа, Който сега е бил Водач, Йехова. В раздвижването на вятъра хората са преживели това, което е водило и направлявало Земята. И така те са живели до атлантската епоха, на континента, който образува днешното корито на Атлантическия океан, усещайки във вдишването, което са поемали, телесната природа на Божеството.

Това магическо влияние, което човешките същества са имали върху Огнения океан, върху процесите на Земята, постепенно изчезва, но в ранната Атлантида остава друга връзка. Човекът все още притежава известна магическа сила над растежа на растенията. Ако вдигнеше ръката си, която по това време е имала съвсем различна форма, над растението, той е можел да го доведе до бърз растеж чрез въздействието на волята си. Той е бил в тясна връзка със същността на Природата. Целият живот на атланта е бил в съответствие с Природата.

Това, което днес се нарича силата на синтеза, интелигентността, логическото мислене, все още не е съществувало. От друга страна, човекът е развил други неща във висока степен, например спомен за чудното развитие, за което днес не можем да си съставим и най-малка представа. Човекът не е можел да изчисли дори, че 2 x 2 = 4, но го е знаел от паметта си; всеки път си е спомнял предишното преживяване. Друг спомен, останал от времето на Атлантида, е, че макар човек вече да не е чувствал Народната душа директно в себе си, както на Луната, той е изпитвал влиянието на старите Народни души, Расовите души. Това влияние е било толкова силно, че в онези времена е било напълно невъзможно някой, който принадлежи към една Раса или Народна душа, някога да се обедини с някой, който принадлежи към друга раса. Съществувала е дълбока антипатия между народите на различните Народни души, любовта е съществувала само между принадлежащите към една и съща раса. Можем да кажем, че общата кръв, която по-рано в Лунния период е била излята от Народната душа, е била основата на това родство. И хората си спомняха не само по някакъв смътен начин, но и съвсем ясно преживяванията на своите предци, те се чувстваха членове на веригата от предци, точно както чувствате ръката си като член на вашия организъм. Това чувство за родство беше част от еволюцията, доколкото в този преходен период, който разглеждахме и който се случи, когато Слънцето се оттегли и Луната беше изгонена, се случи друго важно събитие. То е свързано с всичко, което се случваше на Земята, като един вид процес на втвърдяване. Появи се минералното царство и едновременно с това подобно втвърдяване се случи във вътрешността на човешката природа. Нещо по-твърдо се оформи постепенно от меката маса и се втвърди първо до хрущял, а след това до кост. И едва когато се оформи тази костна структура, човекът започна да ходи.
С вмъкването на скелета паралелно протича и друг процес. Вследствие на напредъка на човешката еволюция, водещ до изхвърлянето на Луната и запазването само на това, което е било способно да се развие, в съществата, обитаващи Земята, възникват две различни сили. Слънцето и Луната сега са отвън и техните влияния въздействат върху Земята отвън. От това смесване на слънчевите и лунните сили, които преди са били в тялото на Земята, но сега са се вливали отвън, се появява сексуалният живот. Защото всички сили, свързани със секса, попадат под влиянието на Слънцето и Луната.
Все още обединените Слънце, Луна и Земя от древността, поради своята дейност, можеха да бъдат разглеждани като с женска природа и това беше оплодено, така да се каже, от силите на самото Слънце. Слънцето се е възприемало като мъжко, Луната като женско. Сега Луната се е отделила, силите на двете се смесили. Най-общо казано, можем да опишем всички същества, възникнали до напускането на Луната, като същества с женска природа, защото всички оплодяващи сили са дошли отвън, от слънчевата сила. Само върху Земя, която е изхвърлила Луната, така че Слънцето да свети върху съвсем различно космическо тяло, предишната

недиференцирана женска природа е могла да се раздели на мъжка и женска. С процеса на втвърдяване, образуване на кости, следователно е станала диференциацията на половете. И с това е била дадена възможността за усъвършенстване на Егото по правилния начин.

12. Еволюция на човечеството на Земята II

Процесът, който ви описах като разделяне на половете, беше от такова естество, че двата пола трябва да се разглеждат като все още обединени в животинското-човекоподобно същество на Луната, а също и в неговите потомци в Лунното пресъздаване на Земята. Тогава наистина се е случило един вид разцепване на човешкото тяло. Това разцепване е станало чрез уплътняване; едва след като е било отделено минерално царство, каквото е днес, е могло да възникне сегашното човешко тяло, представляващо един пол. Земята и човешкото тяло първо е трябвало да се втвърдят до минералната природа, каквато я познаваме. В меките човешки тела на Луната и от по-ранните периоди на Земята човешките същества са били двуполови, мъжко-женски.

Сега трябва да си припомним факта, че човекът в известен смисъл е запазил остатък от древния двойствен пол, доколкото при сегашния мъж физическото тяло е мъжко, етерното тяло - женско, а при жената е обърнато; защото физическото женско тяло има мъжко етерно тяло. Тези факти откриват интересна представа за душевния живот на половете; способността за жертвоготовност в служба на любовта, проявявана от жената, е свързана с мъжествеността на етерното тяло, докато амбицията на мъжа се обяснява, когато осъзнаем женската природа на неговото етерно тяло.

Вече казах, че разделянето на човешките полове е възникнало от смесването на силите, изпратени ни от слънцето и луната. Сега трябва да ви е ясно, че при мъжа по-силното влияние върху етерното тяло произтича от луната, а по-силното влияние върху физическото тяло - от слънцето. При жената е обратното - физическото тяло е повлияно от силите на луната, а етерното тяло - от тези на слънцето.

Непрекъснатата промяна на минералните вещества в сегашното човешко тяло не можеше да се осъществи, докато минералният свят не се оформи; преди това е имало съвсем различна форма на хранене. По време на Слънчевия период на Земята всички растения са били пропити с млечни сокове. Храненето на човека тогава всъщност се е осъществявало чрез попиване на млечните сокове от растенията, както днес детето получава храната си от майката. Растенията, които все още съдържат млечни сокове, са последните остатъци от онова време, когато всички растения са осигурявали тези сокове в изобилие. Едва по-късно храненето е приело сегашната си форма.

За да разберем значението на разделянето на половете, трябва да сме наясно, че на Луната и по време на нейното повторение на Земята всички същества са си приличали много. Точно както кравата има същия външен вид като своите „дъщери“, както всички останали крави, тъй като груповата душа стои зад тях, така и хората едва ли са могли да бъдат разграничени от своите предци и това е продължило до

дълго време в Атлантската епоха. Откъде произтича фактът, че човешките същества вече не си приличат?
Това произлиза от възхода на двата пола. От първоначалната двойствена полова природа тенденцията в женското същество да създава сходство в потомството; при мъжкото влияние действаше различно, то имаше тенденция да предизвиква разнообразие, индивидуализация и с вливането на мъжката сила в женското, все повече се създаваше различие. Така именно чрез мъжкото влияние се появи силата за развиване на индивидуалност.
Древният двоен пол е имал и още една особеност. Ако бяхте попитали някой от старите обитатели на Луната за неговите преживявания, той би ги описал като идентични с тези на най-ранните му предци; всичко е живяло през поколенията. Постепенното възход на съзнание, което се простира само от раждането до смъртта, е възникнало чрез индивидуализирането на човешката раса и едновременно с това е възникнала възможността за раждане и смърт, каквито ги познаваме днес. За тези древни лунни същества с тяхното плаващо, плуващо движение, те са били окачени от средата, с която са били свързани чрез „струните“, провеждащи кръвта. Така, ако едно същество е умряло, това не е било смърт на душата, а само умиране на вид крайник, докато съзнанието е оставало отгоре. Беше сякаш ръката ви, например, е изсъхнала върху тялото ви и на нейно място е пораснала нова ръка. Така тези човешки същества със своето смътно съзнание са преживявали умирането само като постепенно увяхване на телата си. Тези тела са изсъхвали и непрекъснато са се появявали нови; съзнанието обаче е било запазено чрез съзнанието на груповата душа, така че наистина е съществувало един вид безсмъртие.
Тогава възникнала настоящата кръв, която била създадена в самото човешко тяло, и това вървяло ръка за ръка с възникването на двата пола. И с това възникнала необходимостта от забележителен процес. Кръвта създава непрекъснат конфликт между живота и смъртта и съществото, което образува червена кръв в себе си, става сцена на вечна борба, защото червената кръв непрекъснато се консумира и се превръща в синя кръв, в субстанция на смъртта. Заедно с индивидуалната трансформация на кръвта у човека възникнало това помрачение на съзнанието отвъд раждането и смъртта. Сега, за първи път, с просветляването на настоящото съзнание, човекът загубил древното смътно усещано безсмъртие, така че невъзможността да се погледне отвъд раждането и смъртта е тясно свързана с разделението на половете. И нещо друго също е свързано с това.
Когато човекът все още притежаваше груповата душа, съществуването продължаваше от поколение на поколение, без раждане и смърт да бъде прекъсвано. Тогава се появи това прекъсване и с него възможността за прераждане. Преди това синът беше само пряко продължение на бащата, бащата на дядото, съзнанието не се прекъсваше. Сега дойде време, когато отвъд раждането и смъртта имаше мрак и пребиваването в Камалока и Девачан за първи път стана възможно.

Този обмен, това пребиваване във висши светове, можеше да се осъществи едва след индивидуализацията, след изгонването на Слънцето и Луната. Едва тогава се появи това, което днес наричаме въплъщение, и едновременно с това междинно състояние, което отново един ден ще приключи.
Така стигнахме до периода, в който видяхме как по-ранният двуполов организъм, представляващ вид групова душа, се разделя на мъжки и женски, така че подобното се възпроизвежда чрез женското, а различното и различното - чрез мъжкото. Виждаме в нашата човечност женското като принцип, който все още запазва старите условия на народа и расата, а мъжкото - като това, което непрекъснато пробива тези условия, разделя ги и по този начин индивидуализира човечеството. В човешкото същество действително действа древен женски принцип като групова душа и нов мъжки принцип като индивидуализиращ елемент. Ще се случи така, че всички връзки на раса и семеен произход ще престанат да съществуват, хората ще стават все по-различни един от друг, взаимовръзката вече няма да зависи от общата кръв, а от това, което свързва душата с душата. Това е ходът на човешката еволюция.
В първите атлантски раси все още е съществувала силна връзка на единство и първите подраси са се групирали според цвета си. Този елемент на групова душа все още имаме в расите с различен цвят на кожата. Тези различия все повече ще изчезват, когато индивидуализиращият елемент вземе превес. Ще дойде време, когато вече няма да има раси с различен цвят на кожата; разликата между расите ще е изчезнала, но от друга страна, ще има най-големи различия между индивидите. Колкото по-назад в древността, толкова повече се сблъскваме с нахлуването на расовия елемент; истинският индивидуализиращ принцип започва като цяло едва в по-късните атлантски времена. Сред по-ранните атланти членовете на една раса действително са изпитвали дълбока антипатия към членовете на друга раса; общата кръв е пораждала чувство на свързаност, на любов; смятало се е за противоречащо на морала да се жени за член от друг род.
Ако, като ясновидец, пожелаете да изследвате връзката между етерното тяло и физическото тяло при древните атланти, бихте направили забележително откритие. Докато при съвременния човек етерната глава е практически покрита от физическата част на главата и само леко стърчи отвъд нея, при древния атлант етерната глава се е издавала далеч отвъд физическата глава; по-специално тя се е издавала силно в областта на челото. Сега трябва да помислим за точка във физическия мозък на мястото между веждите, само около сантиметър по-ниско, и за втора точка в етерната глава, която би съответствала на това. При атланта тези две точки все още са били далеч една от друга и еволюцията се е състояла именно във факта, че те непрекъснато са се приближавали една към друга. В петия атлантски период точката на етерната глава се е приближила към физическия мозък и поради съединяването на тези две точки там се е развило това, което притежаваме днес:

смятане, броене, способност за преценка, силата за формиране на идеи като цяло, интелигентност. Преди атлантите са имали само изключително развита памет, но все още нямали логически интелект. Тук имаме отправната точка за съзнанието на „егото“. Самостоятелна независимост не е съществувала у атланта преди тези две точки да съвпаднат, от друга страна, той е можел да живее в много по-интимен контакт с природата. Неговите жилища са били изградени от това, което е било дадено от природата; той е оформял камъните и ги е свързвал с растящите дървета. Неговите жилища са били оформени от живата природа, всъщност са били преобразени природни обекти. Той е живял в малки племена, които все още са били запазени чрез кръвно родство, докато мощна власт е била упражнявана от най-силния, който е бил вождът. Всичко е зависело от властта, която обаче е била упражнявана по начин, специфичен за онези времена.
Когато човекът навлезе в Атлантската епоха, той все още не можеше да изрече членоразделна реч; това се разви едва през този период. Вождът не би могъл да дава заповеди с реч, но от друга страна, тези хора имаха способността да разбират езика на природата. Съвременният човек няма представа за това, той трябва да го научи отново. Представете си например извор, който отразява вашия образ към вас. Като окултист в душата ви се появява особено чувство. Казвате: Моят образ се притиска към мен от този извор, за мен това е последен знак за това как на стария Сатурн всичко се е отразявало в пространството. Споменът за Сатурн възниква у окултиста, когато той вижда отражението си в извора. И в ехото, което произнесеният звук връща, възниква споменът за това как на Сатурн всичко, което е отекнало в космическото пространство, се е върнало като ехо. Или виждате Фата Моргана - мираж във въздуха, в който въздухът сякаш е поел каквито и да е картини, отпечатани в него, и след това ги отразява отново. Като окултист, вие виждате тук спомен от слънчевия период, когато газообразното Слънце е поемало всичко, което е идвало при него от космическото пространство, е го обработвало и след това го е оставяло да се връща обратно, придавайки му едновременно със собствената му слънчева природа. На планетата Слънце бихте видели как нещата са били подготвени като Фата Моргана, като вид мираж в газовете на слънчевото състояние. Така, без да е магьосник, човек се научава да схваща света от много аспекти и това е важно средство за развитие към по-висши светове. В древността човекът е разбирал природата във висока степен.
Има голяма разлика между това да живееш в атмосфера като сегашната и каквато е била в Атлантида. Въздухът тогава е бил наситен с огромни парни маси; слънцето и луната са били обградени от гигантски дъгов ореол. Имало е време, когато мъгливите маси са били толкова гъсти, че никое око не е можело да види звездите, когато слънцето и луната са били все още в тъмнина. Само постепенно те са станали видими за човека. Това появяване на слънцето, луната и звездите е великолепно

описано в летописите за Сътворението. Това, което е описано там, наистина се е случило и много повече освен това.
Разбирането за заобикалящата природа все още е било много живо присъстващо у атланта. Всичко, което звучи в ромона на пролетта, в бурята на ветровете, и е неартикулиран звук за вас днес, е било чуто от атланта като реч, която той е разбирал. По онова време не е имало заповеди, но Духът е пронизвал пропития с пари въздух и е говорил на човека. Библията изразява това с думите: „И Духът Божий се носеше по повърхността на водите“. Човекът е чувал Духа от околните предмети; от слънцето, луната и звездите Духът му е говорил и вие намирате в тези думи – в Библията – ясен израз за това, което се е случвало в човешката среда.
След това идва времето, в което една особено напреднала част от човешката раса, която е живяла в регион, който днес е на дъното на океана в съседство с днешна Ирландия, за първи път е преживяла това окончателно единение с етерното тяло и по този начин е повишила интелигентността си. Тази част от човечеството започва да пътува на изток под ръководството на най-напредналия водач, докато постепенно огромни количества вода са потапяли континента Атлантида. Напредналата част от тези народи се е насочила право към Азия и там е основала центъра на цивилизацията, която наричаме следатлантска култура. От този център се е разпространила цивилизацията; тя е произлязла от групите хора, които по-късно са се преместили по-на изток. Там, в Централна Азия, те са основали в Индия първата цивилизация, която все още е имала отзвук от културата, постигната в Атлантида. Древният индиец все още не е имал такова съзнание, каквото имаме днес, но способността за него се е появила, когато тези две точки на мозъка, за които говорих, са съвпаднали. Преди това съединение у атланта все още е живяло образно съзнание, чрез което той е виждал духовни същества. В ромона на фонтана той не само е чувал ясен език, но и Ундината, която има своето въплъщение във водата, се е издигала за него от извора: във въздушните течения той е виждал Силфи; в трепкащия огън е виждал Саламандрите. Всичко това той е видял и от него са възникнали митовете и легендите, които са запазени с най-голяма чистота в частите на Европа, където са останали останки от онези атланти, които не са достигнали Индия. Германските саги и митове са останки от това, което все още са виждали старите атланти в изпарените маси. Реките, например Рейн, са живели в съзнанието на тези стари атланти, сякаш мъдростта, която е била в мъглите на древен Нивелхайм, е била хвърлена във водите им. Тази мъдрост им се е струвала в реките, тя е живяла в тях като рейнските вълшебници или подобни същества.
И така, тук, в тези региони на Европа, са живели ехото на атлантската култура, но в Индия е възникнал друг, който все още е показвал спомени за този образен свят. Самият този свят е потънал от погледа, но копнежът по разкритото в него е живял у индиеца. Ако атлантът е чул гласа на мъдростта на природата, за индиеца е останал копнежът за единство с природата и по този начин характерът на тази стара

индийска култура се проявява в желанието да се върне във времето, където всичко това е било естествено притежание на човека. Древният индиец е бил мечтател. Разбира се, това, което наричаме реалност, се е простирало около него, но светът на сетивата е бил „Мая“ в неговите очи. Това, което старият атлант все още е виждал като витаещи духове, е било това, което индиецът е търсил в копнежа си за духовното съдържание на света, за Брахма. И този вид връщане към старото, подобно на сън, съзнание на атланта е запазено в ориенталското обучение, за да се върне това ранно съзнание.
По-на север се намират мидийците и персите, първоначалната персийска цивилизация. Докато индийската култура рязко се отдръпва от реалността, персиецът осъзнава, че трябва да се съобразява с нея. За първи път човекът се появява като работник, който знае, че не просто трябва да се стреми към знание с духовните си сили, а че трябва да ги използва за оформяне на земята. Отначало земята го посрещна като един вид враждебен елемент, който той трябва да преодолее, и това противопоставяне се изрази в Ормузд и Ариман, доброто и злото божество, и конфликта между тях. Хората все повече желаеха да позволят на духовния свят да се влее в земния свят, но все още не можеха да разпознаят никакъв закон, никакви природни закони във външния свят. Старата индийска култура всъщност имаше познания за висши светове, но не на основата на естествена наука, тъй като всичко на Земята се смяташе за Мая; персиецът се научи да познава природата чисто като поле на труда.
След това стигаме до халдейския, вавилонския и египетския народ. Там човекът се е научил да разпознава закон в самата природа. Когато е поглеждал към звездите, той е търсил зад тях не само боговете, но е изследвал законите на звездите и оттам е възникнала онази чудна наука, която откриваме сред халдейците. Египетският жрец не е гледал на физическото като на противоположна сила, а е вграждал духовното, което е намирал в геометрията, в своята почва, в своята земя; външната природа е била разпознавана като закономерна. Външното звездно познание е било вътрешно обединено в халдейско-вавилонско-египетската мъдрост със знанието на боговете, които одушевяват звездите. Това е бил третият етап от културната еволюция.
Едва в четвъртия етап на следатлантската еволюция човекът достига до степен да включи в цивилизацията това, което самият той преживява като духовно. Такъв е случаят в гръко-латинската епоха. Тук, в произведението на изкуството, в отлятата материя, човекът отпечатва собствения си дух в субстанцията, независимо дали в скулптурата или в драмата. И тук откриваме първите наченки на човешкото градоустройство. Тези градове се различавали от тези в Египет в предгръцката епоха. Там, в Египет, жреците са гледали към звездите и са търсели техните закони, а това, което се е случвало на небесата, са възпроизвеждали в това, което са строили. Така техните кули показват седеметажното развитие, което човекът за

първи път е открил в небесните тела; така и пирамидите показват определени космически размери. Преходът от жреческа мъдрост към истинската човешка мъдрост е чудесно изразен в ранната римска история от седемте римски царе. Кои са тези седем царе?
Спомняме си, че първоначалната история на Рим води началото си от древна Троя. Троя представлява последен резултат от древните жречески общности, които са организирали държави по законите на звездите. Сега идва преходът към четвъртия етап на културата. Древната жреческа мъдрост е заменена от човешката хитрост, представена от хитрия Одисей. Още по-ясно това е показано в картина, която може да бъде правилно разбрана само по този начин и която представя как жреческата мъдрост трябва да отстъпи място пред човешката сила на преценка. Змията винаги може да се приема като символ на човешката мъдрост, а групата на Лаокоон изобразява свалянето на жреческата мъдрост на древна Троя чрез човешка хитрост и човешка мъдрост, символизирана в змиите.
След това, от ръководещите власти, работещи през хилядолетия, са били очертани събитията, които е трябвало да се случат и в съответствие с които историята трябва да следва своя ход. Тези, които са стояли в основата на Рим, вече са предопределили седмоделната римска култура, както е записана в Сибиловите книги. Помислете: в имената на седемте римски царе ще откриете спомени за седемте принципа. Това стига дотам, че петият римски цар, етруският, идва отвън; той представлява принципа на Манас, Дух-Себе, който свързва трите по-нисши с трите по-висши. Седемте римски царе представляват седемте принципа на човешката природа, в тях са вписани духовни връзки. Републиканският Рим не е нищо друго освен човешката мъдрост, която е заменила древната жреческа мъдрост. Така четвъртата епоха е израснала в рамките на третата. Човекът е изпратил това, което е имал в душата си, във великите произведения на изкуството, в драмата и юриспруденцията. Преди цялата справедливост е произлизала от звездите. Римляните са станали нация от законодатели, защото там хората са създавали справедливост, „jus“, според собствените си изисквания.
Ние самите живеем в петия период. Как смисълът на цялостната еволюция се изразява в него? Старият авторитет е изчезнал, човекът става все по-зависим от собствената си вътрешна природа, външните му действия носят все по-голям отпечатък на характера му. Расовите връзки губят своята сила, човекът става все по-индивидуализиран. Това е ядрото на религията, която казва: „Който не остави баща и майка, брат и сестра, не може да бъде мой ученик.“ Това означава, че всяка любов, основана единствено на естествени връзки, трябва да приключи, човешките същества трябва да застанат един пред друг и душата да намери душа.
Нашата задача е да спуснем още по-надолу към физическия план това, което е извирало от душата в гръко-латинската епоха. По този начин човекът се превръща в същество, което потъва все по-дълбоко и по-дълбоко в материалността. Ако гъркът в

своите произведения на изкуството е създал идеализиран образ на своя душевен живот и го е излял в човешката форма, ако римлянинът в своята юриспруденция е създал нещо, което още повече означава лични нужди, тогава нашата епоха кулминира в машините, които са единствено материалистичен израз на чисто личните човешки нужди. Човечеството потъва все по-ниско и по-ниско от небето и този пети период е слязъл най-дълбоко, е най-ангажиран с материята. Ако гъркът в своите творения е издигнал човека над човека в своите образи (защото Зевс представлява човека, издигнат над себе си), ако в римската юриспруденция все още е останало нещо от човека, което надхвърля самия него (защото римлянинът е ценял повече това да бъде римски гражданин, отколкото това да бъде личност и индивид), тогава в нашата епоха намирате хора, които използват духа за задоволяване на материалните си нужди. За каква цел служат всички машини, параходи, железници, всички сложни изобретения? Древният халдеец е бил свикнал да задоволява нуждата си от храна по най-простия начин; днес огромна мъдрост, кристализирана човешка мъдрост, се изразходва за утоляване на глада и жаждата. Не бива да се заблуждаваме за това. Мъдростта, която се използва по този начин, е слязла по-ниско от себе си, право в материята.

Всичко, което човекът по-рано е изтеглил от духовните сфери, е трябвало да слезе по-долу, за да може отново да се издигне нагоре – и с това нашата епоха е получила своята мисия. Ако в човека от по-ранна епоха е текла кръв, която го е свързвала с неговото племе, днес любовта, която все още е текла в предишната кръв, показва все по-голямо разцепление; любов от духовен вид трябва да заеме нейното място и тогава можем да се издигнем отново до духовните сфери. Има основателна причина да сме слезли от духовните висоти, защото човекът трябва да премине през това спускане, за да намери пътя нагоре към духовността със собствените си сили. Мисията на Духовната наука е да покаже на човечеството този път нагоре.

Проследихме хода на човечеството до времето, в което се намираме; сега трябва да покажем как то ще се развива по-нататък и как този, който преминава през посвещение, може дори днес да изпревари определен етап от човечеството по пътя си на знание и мъдрост.

13. Бъдещето на човека

Сега нашата задача е да поговорим малко за напредъка на човешката еволюция в бъдеще и за това, което наричаме посвещение. Именно чрез посвещението днешният човек преминава предварително през етапи от живота, през които иначе човечеството би преминало само в бъдеще.

Ако се заемем с първия проблем, може да ви се стори дръзко да се опитвате да говорите за бъдещето или дори, че е невъзможно да разберете каквото и да било за бъдещето на човека. Въпреки това, ако помислите малко по въпроса, ще откриете, че мнението, че човек може да знае нещо за бъдещето, в крайна сметка не е чак толкова неоснователно. Трябва само да сравните тези неща с това, което обикновеният изследовател, например естествоизпитателят, може да знае по отношение на бъдещите събития. Той може да ви каже със сигурност, че ако смеси кислород, водород и сяра при определени условия, винаги се получава сярна киселина. Човек може да каже точно какво се случва, когато прехваща лъчите с огледало. Всъщност това отива още по-далеч по отношение на нещата от външния живот; човек може да предсказва затъмнения на слънцето и луната за неопределено дълги периоди от време.

Как е възможно да се направи това? Защото, и доколкото [човек знае], той познава законите на физическия живот. Сега, ако някой знае духовните закони на живота, от тези закони той може също да каже какво трябва да се случи в бъдеще. Тук обаче обикновено възниква въпрос, който тежи силно в съзнанието на хората. Толкова е лесно да си представим, че е противоречие на свободата, на собствените волеви действия на човека, ако може да се знае предварително какво ще се случи. Това също е погрешна идея. Когато комбинирате сяра, водород и кислород при определени условия, възниква сярна киселина; това се определя от законите на комбинацията. *Дали ще го направите* обаче зависи от вашата воля; и така е и в духовния ход на човешката еволюция. Това, което ще се случи, ще бъде направено от човека в пълна свобода на волята и колкото по-високо се развива човек, толкова по-свободен ще бъде. Нито пък трябва да се мисли, че вече е решено какво ще прави човек в бъдеще, *защото* може да го види предварително. Повечето хора обаче нямат правилно разбиране за този проблем и всъщност той представлява много големи трудности. От древни времена философите са се измъчвали с въпроса за човешката свобода и закона за предопределените явления. На практика всичко, което е написано в тази област, е изключително незадоволително, защото като правило хората не могат да разграничат предвиждането от това да бъдат предопределени. Да виждаш предварително всъщност не се различава от това да гледаш към някоя далечна точка в пространството. Ако погледнете в пространството към далечна точка, да речем ъгъла на улицата там, и видите човек, който дава стотинка на друг, вие ли сте предизвикали това действие? Дали е причинено от

факта, че го виждате? Не, вие виждате само, че той го прави и това не оказва натиск върху действието му. В известен смисъл е така във времето, само че хората не могат да го схванат. Да предположим, че се прераждате след няколко хиляди години, след което правите нещо по собствена свободна воля; това е същото като примера с дара на стотинката. При определени обстоятелства виждащият вижда какво се случва в бъдещето и това бъдещо действие е също толкова малко определено от настоящия момент, *колкото* дарът на стотинката от момента на *пространството* . Хората често казват, че ако човек види, че нещо ще се случи, тогава то всъщност е предопределено. Но тогава човек бърка настоящето с бъдещето. Всъщност, това не би било предвиждане за бъдещето, ако то вече беше предопределено; вие не виждате нещо, което вече е там, а нещо, което първо трябва да се случи; трябва да схванете с точност концепцията за виждане в бъдещето. Тя трябва да се упражнява и практикува в търпелива медитация, само тогава човек може да разбере тези неща правилно.

След тези уводни думи ще поговорим за някои неща, които могат да се кажат за еволюцията на човечеството в бъдеще. Стигнахме до точката, в която човечеството е потънало най-дълбоко в материята, където хората се обръщат към отчитане на своите духовни сили в конструирането и производството на инструменти и машини, които обслужват личния живот. С това е свързано и непрекъснато нарастващо уплътняване както на човечеството, така и на земята като цяло. Видяхме, че минералното царство, както го наричаме, най-плътната част на земята, е възникнало едва в определен момент от нашата еволюция. Едва тогава човекът е влязъл в сегашното си земно развитие; и разделението на половете и други явления са вървели ръка за ръка с него. По онова време, когато човешкото същество все още не е било влязло в това физическо развитие, което съдържа минерално царство, то също е било с много по-фина, по-мека природа. Само за да дадем някаква представа за това, нека отбележим как е ставало възпроизвеждането на човешката раса в онези древни времена, преди да съществуват двата пола. По това време човешкото същество, което все още беше с двоен пол и с по-тънка, по-фина телесност, създаде от себе си друго същество. Това не се случи както днес, а донякъде както при спиритуалистични сеанси етерното тяло на някое друго същество произлиза от медиума. Това ви дава горе-долу картина на тази материализация от самия себе си, начина на човешкото размножаване в древността. Беше като външен натиск от човешки същества, които бяха узрели да продължат собственото си развитие.

Така виждате, че с уплътняването на човека в космоса е свързано спускане в света на материята. И с него е свързана друга сила, която никога не би могла да се развие без него: егоизмът. Егоизмът има добра и лоша страна. Той е основата на човешката независимост и свобода, но в обратния си аспект е и основата на всичко лошо и зло. Но човекът е трябвало да премине през тази сила на егоизма, ако е искал да се

научи да върши добро по собствена воля. Чрез силите, които са го водили преди това, той винаги е бил подтикван към доброто; трябвало е обаче да е възможно да върви по свой собствен път. Точно както е слязъл, сега трябва да се издигне отново до духовността; и както спускането е свързано с преобладаването на егоизма, така и изкачването зависи от безкористността на хората, от чувството им на съчувствие един към друг, ставайки все по-силни и по-силни. Човечеството е еволюирало през различни епохи, първо през староиндийската, след това персийската, египетско-халдейско-вавилонската, гръко-латинската до настоящата, Петата епоха. И това ще бъде заменено от шесто. И докато човешката еволюция работи в тази посока, тя едновременно с това работи и за преодоляване на принципа, който е бил най-силен от времето, когато етерното тяло се е съединило с точката в мозъка, за която ви говорих вчера. Това беше времето на падението в най-дълбок егоизъм.
Човекът също е бил егоистичен в по-ранната си еволюция, но тогава по различен начин. Егоизмът, който прониква толкова дълбоко в душата, както в днешната ни епоха, е неразделен от преобладаващия материализъм; духовната епоха ще означава преодоляване на този егоизъм. Следователно християнството и всички движения, пропити с истински религиозен живот, са работили съзнателно за разрушаване на всички стари кръвни връзки. Християнството е направило радикално изявление с думите: „Който не изостави баща си, майка си, жена си, дете си, брат си, сестра си, не може да бъде мой ученик.“ Това показва не по-малко от това, че на мястото на древните кръвни връзки трябва да влезе духовната връзка между душа и душа, между едно човешко същество и друго. Единственият въпрос сега е - какви са начините и средствата, чрез които човечеството може да постигне духовност, тоест преодоляване на материализма, и същевременно да достигне това, което може да се нарече връзка на братство, израз на всеобщата човешка любов. Човек може да си представи, че всеобщата човешка любов трябва само да бъде подчертана достатъчно силно и че тогава тя трябва да се осъществи или че трябва да се основават съюзи, които се стремят към целта на всеобщата човешка любов. Окултизмът никога не е на това мнение. Напротив! Колкото повече човек говори за всеобща братска любов и човечност, опиянявайки се в известен смисъл от тях, толкова по-егоистичен става. Защото точно както има похот на сетивата, така има и похот на душата; и всъщност е изтънчено сладострастие да се каже: „Ще ставам морално все по-висок и по-висок.“ Това, разбира се, не е мисъл, която създава обикновения конвенционален егоизъм, но води до фина форма на егоизъм.
Не чрез наблягане на „Любовта“, „Съчувствието“ те се генерират в хода на човешката еволюция. Човечеството ще бъде доведено до тази връзка на братство далеч по-скоро чрез нещо друго, а именно чрез самото духовно знание. Няма друг начин за постигане на всеобщо човешко братство освен разпространението на окултното знание по света. Човек може да говори вечно за Любовта и Братството на Човечеството, може да основава хиляди Съюзи; те няма да доведат до желаната

цел, колкото и добронамерени да са. Въпросът е да се използват правилните средства, да се знае как да се основава тази връзка на братство. Само онези, чийто живот е основан на всеобщата окултна истина, валидна за всички хора, се намират заедно в една единствена истина. Както слънцето обединява растенията, които се стремят към него и които все пак остават индивидуално отделни, така и истината, към която всички се стремят, трябва да бъде единна, тогава всички хора се намират заедно. Но хората трябва да работят енергично за истината, защото само тогава могат да живеят заедно в хармония.

Може да се възрази: със сигурност всички се стремят към истината, но има различни гледни точки и затова възникват спорове и разногласия. Това означава познание за истината, което не е достатъчно задълбочено. Не бива да се твърди, че може да има различни гледни точки, първо трябва да се изпита, че истината е единна и неделима. Тя не зависи от всеобщото мнение, тя е истина сама по себе си. Или бихте ли поставили на гласуване дали трите ъгъла на триъгълника са равни на 180 градуса? Независимо дали милиони хора признават това, или нито един, когато сте го разпознали, то е истина за вас. Няма демокрация по отношение на истината. А тези, които все още не са в хармония, не са проникнали достатъчно дълбоко в истината - оттам произтичат всички спорове за истината. Може да се каже: „Да, но някой твърди това, а друг - онова по окултните въпроси!“ В истинския окултизъм това не е така. Същото е и в окултните неща, както и в материалните неща, и там някой твърди това, а друг - онова, но тогава едното от тях е невярно. Същото е и в истинския окултизъм; само че хората често имат лошия навик да съдят окултните въпроси, преди да са били разбрани.

Целта на Шестата епоха на човечеството ще бъде да популяризира окултната истина в най-широки кръгове; това е мисията на тази епоха. И обществото, което е единно по дух, има задачата да носи тази окултна истина навсякъде – право в живота – и да я прилага на практика. Именно това липсва в нашата епоха. Вижте само как търси нашата епоха и как никой не може да намери правилното решение. Има безброй проблеми, образователният проблем, феминисткото движение, медицината, социалният проблем, хранителният въпрос. И хората се занимават с тези проблеми, пишат се безкрайни статии и всеки говори от своя гледна точка, без да е готов да изучава това, което е в центъра – окултната истина. Не става въпрос за това да имаш някакво абстрактно знание за истините на духовната наука, а за това да ги приложиш директно към живота, да изучиш социалния проблем, образователния проблем, всъщност целия спектър на човешкия живот, от гледна точка на истинската окултна мъдрост. „Но тогава“, може да се каже, „човек би трябвало да познава най-висшата мъдрост“. Това произтича от грешката да се мисли, че човек винаги трябва да разбира какво използва в живота. Но това не е необходимо; Разбирането на най-висшите принципи често идва много по-късно от тяхното приложение. Ако човечеството беше искало да чака по въпроса за

храносмилането, докато законите на храносмилането бъдат разбрани, тогава еволюцията на човечеството нямаше да бъде възможна. Така и не е нужно човек да е наясно с всички духовни закони, за да позволи на духовната наука да се влее в ежедневието. Точно по този начин розенкройцерският метод се занимава с духовното - по-малко абстракции, а вместо това изучаване на проблемите на ежедневието. Мислите ли, че детето знае всички граматически правила на речта, когато се е научило да говори? Първо се учи да говори, а след това учи граматика. Така че трябва да подчертаем стойността, която има за човек, с помощта на духовни учения, да атакува това, което се намира непосредствено около него, преди да се заеме с това, което може да се намери във висшите светове, с информация относно астралния план и Девачан. Това е единственият начин да разберем какво съществува в нашата среда и къде ние самите трябва да играем своята роля. И ще открием, че нашата задача е да обединим чрез обединяващите връзки на духовната мъдрост онези части от човечеството, които са били откъснати от старите връзки на кръв и раса.
И тогава, доколкото еволюираме от петата към шестата и след това към седмата епоха, древната връзка между раса и кръв ще се губи все повече. Човечеството става по-свободно от физически връзки, за да формира групи от аспект на духа. В теософията беше лош навик да се говори за раси, сякаш те винаги ще останат. Понятието за раса губи смисъла си в непосредствено бъдеще. Да се твърди непрекъснато, че седем и отново седем раси винаги са се развивали в света, е спекулативно разширение на идея, която е валидна само за нашата епоха - гледайки назад и напред; това никога не е било казвано от ясновидско виждане, от окултизъм. Расите са възниквали, както възниква всичко останало; и както всичко отново изчезва, така ще изчезнат и расите. Тези, които винаги са говорили само за раси, ще трябва да свикнат да правят идеите си флуидни. Това е само удобен начин на говорене. Ако човек погледне само малко в бъдещето, идеите, които са се отнасяли за миналото и настоящето, вече не са валидни. Най-важното е хората да не смятат, че нещо, което някога са внесли в красива концепция, е истина за всички времена. Хората трябва да придобият навика да правят идеите флуидни, да осъзнават, че идеите се променят – това ще бъде напредък. Способността за преминаване от строго догматични идеи към подвижни трябва да се култивира у онези, които ще бъдат носителите на бъдещето. Защото точно както се менят времената, така трябва да се променят и нашите идеи, ако искаме да разберем времената.
Душите сега живеят в човешко тяло, което вие ясно възприемате със сетивата. По какъв начин е възникнало то? В по-ранни времена, когато душата е слязла, е било много различно, всъщност за нашия настоящ материален мироглед дори комично различно. Душата се е установила в него. По какъв начин човешкото същество еволюира до сегашната си форма? Защото самата душа е работила в тялото през

всичките си превъплъщения. Можете да си съставите представа как душата е работила върху тялото, ако вземете предвид каква възможност е останала на човека от нашата материалистична епоха да работи върху тялото си. Той може да работи сравнително, но много малко върху плътното си физическо тяло. Вижте как временно работите върху тялото и неговата физиономия. Нещо например ви причинява ужас, безпокойство; впечатлението за безпокойство и страх ви кара да пребледнеете. И физическият ви вид е засегнат по същия начин от руменината на срама. Това отново отминава, но виждате как е причинено. Нещо действа върху душата и ефектите се разпростират върху кръвта и оттам върху физическото тяло, променяйки самия външен вид. Ефектът може да бъде още по-интензивен. Знаете, че хората, които водят мисловен живот, имат голяма власт да създадат впечатление върху лицето си чрез интелектуалния си труд. Може да се наблюдава дали човек е живял живот, изпълнен с умствена дейност. Така че хората все още работят върху външния си израз, а човек с благородни чувства ги показва с достойни движения. Това са само много малки останки от това как човекът е работил върху себе си в продължение на милиони години.

Докато днес можеш само да донесеш кръвта до бузата и да я прогониш, в по-ранни времена човекът е бил изцяло под влиянието на образен свят, който е бил израз на духовен свят. Ефектът от това влияние е бил, че човекът е можел да работи много по-креативно върху тялото си. В същото време тялото е било и по-меко и податливо. Имало е време, когато не е можело просто да протегнеш ръка, когато не е можело само да посочиш с пръст, но и когато е можело да изпратиш волята си в ръката си и да я оформиш така, че да изпънеш пръстите като продължение. Имало е време, когато стъпалото все още не е било постоянно, но е можело да бъде удължено като продължение, когато човекът е имал нужда от това. Така чрез образите, които е получавал от околния свят, човекът е оформял собственото си тяло. Днес, в нашата материална епоха, това оформяне е невъобразимо бавно, но ще дойде време, когато ще протича по-бързо. В бъдеще човекът отново ще придобие по-голямо влияние върху физическата си телесност. Ще видим, когато разгледаме Посвещението, по какъв начин той придобива това влияние; макар че може да не го достигне в един живот, все пак ще може да направи много за следващото въплъщение.

Така самият човек ще създаде бъдещата форма на тялото си. Колкото повече човекът става все по-мек, колкото повече се отделя от твърдите части, толкова повече той се приближава към бъдещето си. Идва епоха, когато човекът ще живее над земния си дял, така да се каже, както в миналото. Това състояние, което е сравнимо с вашето сегашно състояние на сън, ще бъде заменено от друго, когато човекът ще може да извлича етерното си тяло от физическото си тяло по желание. Ще бъде сякаш по-плътната част на човека е тук, долу на земята, и човекът ще я използва отвън като инструмент. Човекът вече няма да носи тялото си и да живее в

него, а ще се носи над него, самото тяло ще е станало по-разредено и по-фино. Днес това изглежда фантастична идея, но човек може ясно да я осъзнае от духовните закони, точно както човек изчислява бъдещите затъмнения на слънцето и луната от законите на астрономията. Преди всичко човекът ще работи върху репродуктивната сила. Той ще я трансформира. Много хора не могат да си представят, че някога ще има различен генериращ процес. Но ще бъде така, процесът на генериране ще се промени. Генеративният процес и всичко, което е свързано с него, ще премине в бъдеще към друг орган. Органът, който вече се готви да стане бъдещ орган на генериране, е човешкият ларинкс. Днес той може само да поражда вибрации на въздуха, може само да предава на въздуха това, което се крие в словото, което излиза от него, така че вибрациите да съответстват на словото. По-късно не само словото ще се издига в ритъма си от ларинкса, но и ще бъде облъчено от човека, ще бъде проникнато от самата субстанция. Точно както днес словото се превръща само във въздушни вълни, така и в бъдеще вътрешното същество на човека, неговото собствено подобие, което днес е в неговото слово, ще излезе от ларинкса. Човешкото същество ще произлезе от човешкото същество, човекът ще *говори* човек. И това в бъдеще ще бъде раждането на ново човешко същество - че то ще бъде изговорено от друг.
Такива неща хвърлят определена светлина върху явленията в нашата среда, които никоя естествена наука не може да обясни. Тази трансформация на репродуктивната сила, която отново ще стане свободна от секс, поема функциите на по-ранното размножаване. Следователно в мъжкия организъм в пубертетна възраст се извършва трансформация и в ларинкса. Гласът става по-дълбок. Това ясно ви показва как тези две неща са взаимосвързани. По този начин окултизмът хвърля светлина отново и отново върху фактите от живота и осветява явления, за които материалистическата наука не може да ви даде обяснение.
И точно както органът на ларинкса ще се трансформира, така ще се трансформира и човешкото сърце. Това е органът, който е в тясна връзка с кръвообращението. Сега науката вярва, че сърцето е вид помпа; това е гротескно фантастична идея. Окултизмът никога не е правил толкова фантастично твърдение, както съвременният материализъм. Именно чувствата на душата пораждат движението на кръвта; душата движи кръвта, а сърцето се движи, защото е движено от кръвта. Така истината е точно обратната на това, което твърди материалистическата наука. Човекът днес обаче не може да управлява сърцето си както си иска; когато изпитва безпокойство, то бие по-бързо, тъй като чувството действа върху кръвта и това ускорява движението на сърцето. Но това, което човекът днес страда неволно, по-късно, на по-висок етап от еволюцията, ще бъде в негова собствена власт. По-късно той ще движи кръвта си по собствена воля и ще причинява движението на сърцето си, както днес движи мускулите на ръката си. Сърцето със своята особена структура е ключът, загадка за съвременната наука. То има диагонално набраздени влакна,

които иначе се срещат само във волевите мускули. Защо? Защото сърцето все още не е достигнало края на своята еволюция, а е орган на бъдещето; защото в бъдеще ще бъде волеви мускул. По този начин то вече показва зачатъците на това в своята структура.
Всичко, което се случва в душата, променя организма. И ако сега си представите човека, който е способен да създава свое подобие чрез изговорената дума, чието сърце се е превърнало в волеви мускул, който ще е променил и други органи, тогава ще имате представа за бъдещето на човешката раса в бъдещи планетарни превъплъщения на нашата земя. Човечеството ще напредва на нашата земя, доколкото е възможно, под влиянието на минерално царство. Това минерално царство, въпреки че е възникнало последно, ще бъде първото, което ще изчезне отново в сегашния си вид. Тогава човекът вече няма да изгражда тялото си от минерални вещества, както днес, бъдещото човешко тяло ще включва в себе си само вещества от растителна природа. Всичко, което действа в човека днес като минерал, ще изчезне. За да ви дам един привидно гротескен пример: човешката слюнка днес е минерален продукт, защото физическото тяло е взаимодействие на минерални процеси. Когато човекът приключи своята минерална еволюция, той вече няма да има минерална слюнка; тя ще бъде от растителна природа - човекът, така да се каже, ще плюе цветя. Жлезите вече няма да отделят минерално, а растителноподобно вещество. Минералното царство е прекратено с еволюционното завръщане на човечеството към растителноподобно съществуване.
Така човекът живее според Юпитер, доколкото изхвърля всичко минерално и преминава към творчеството на растението. И доколкото по-късно преминава към животинско сътворение – животните ще бъдат различни от днешните – когато сърцето му е напреднало толкова далеч, че може да се прояви като творец , тогава той ще твори в животинския свят, както днес твори в минералното царство, и тогава ще възникне състоянието на Венера. И когато той може да създаде себеподобния си чрез изразяване на собственото си подобие, тогава смисълът на еволюцията е завършен, тогава се изпълнява думата: „Нека създадем човека по наш образ и подобие.“
Само чрез наблюдение на този аспект – че тялото ще бъде оформено от душата – човекът наистина ще преобрази човешката раса. Само чрез мислене, обучено в окултния и духовен смисъл, ще се появи това, което е описано като трансформация на сърцето и ларинкса. Това, което човечеството мисли днес, това ще бъде и в бъдеще. Човечество, което мисли материалистично, ще създаде ужасяващи същества в бъдеще, а човечество, което мисли духовно, работи върху бъдещия организъм и го преобразява по такъв начин, че от него да произлязат красиви човешки тела.
Това, което материалистичният начин на мислене създава, все още не е завършено. Днес имаме два потока - голям материалистически, който изпълва земята, и малък

духовен поток, който е ограничен само до малко човешки същества.
Разграничавайте еволюцията на душата от еволюцията на расата. Не мислете, че ако расите преминат в гротескна форма, душата също прави същото. Всички материалистично мислещи души работят върху създаването на зли расови формации, а това, което се прави от духовно естество, води до създаването на добра раса. Точно както човечеството е създало това, което е регресирало в животните, растенията и минералите, така ще се отдели част и ще представлява злата част от човечеството. И в тялото, което междувременно ще е омекнало, вътрешната злоба на душата ще се изрази външно. Точно както по-старите условия, които са се деградирали до маймунския вид, ни се струват гротескни днес, така и материалистическите раси остават на позицията на злото и ще населяват земята като зли раси. Изцяло от човечеството ще зависи дали една душа ще остане в лошата раса или ще се издигне чрез духовна култура до добра раса.
Това са неща, които трябва да знаем, ако искаме да живеем в бъдещето с истинско знание. В противен случай ще вървим по света със завързани очи, защото в човечеството действат сили, които трябва да разпознаем и на които трябва да обърнем внимание. Човек би пренебрегнал дълга си към човечеството, ако не иска да се запознае със силите, които действат в посока на правилната еволюция или против нея. Знанието заради самото знание би било егоизъм. Този, който иска да знае, за да погледне във висшите светове, действа егоистично. Но този, който се опитва да пренесе това знание в пряката практика на ежедневието, допринася за напредъка на предстоящата еволюция на човечеството. Изключително важно е да се учим все повече и повече да прилагаме на практика това, което съществува като концепция за духовната наука.
И така, виждате ли, Духовното Движение има съвсем определена цел, а именно, да оформи предварително бъдещото човечество. И целта може да бъде постигната само чрез приемането на духовната мъдрост. Това е мисълта, която живее в ума на този, който възприема духовната наука като велика задача на човечеството. Той я мисли като неразделна от еволюцията и я разглежда не като обект на желание, а като задача и дълг, които са му възложени. И колкото повече осъзнаваме това, толкова по-бързо се приближаваме до бъдещата форма на човечеството в Шестата епоха. Както по онова време в древна Атлантида, в съседство със съвременна Ирландия, напредналите човешки същества са били привлечени на Изток, за да основат новите цивилизации, така и ние сега имаме задачата да работим за великия момент в Шестата епоха, когато човечеството ще предприеме голям духовен възход.
Трябва да се стремим да излезем отново от материализма, а обществата с духовна цел трябва да се заемат да ръководят човечеството, не от мотиви на арогантност и гордост, а като задача и дълг. Така че определена група хора трябва да се обединят, за да подготвят бъдещето. Но този съюз не трябва да се разбира географски. Всички

идеи за локалност тогава губят смисъла си, защото вече не става въпрос за расови отношения. Целта ще бъде хората по цялата земя да се намерят духовно, за да оформят бъдещето по положителен начин. Поради тази причина, преди 400 години, когато нашата епоха се потопи най-дълбоко в материята, Розенкройцерското братство наблегна на онази практическата духовна наука, която съдържа отговор на всички проблеми на ежедневието.
Ето възходящата еволюция, следваща низходящата. Точно както старото знание действа като разпадаща сила, както е показано в *„Критика на езика“* на Маутнер , така и духовният поток на мисълта търси обединяващата връзка на духовната мъдрост. Оттук възниква новата школа за посвещение, която е пряко свързана с воденето на човечеството в нов цикъл от време.
По този начин, с принципа на човешката еволюция е свързана концепцията за Посвещението.

14. Природата на посвещението

Днес все още не сме говорили за принципа на Посвещението, или езотеричното обучение. Ще говорим за двата метода на обучение, които вземат предвид обясненото тук относно човешката еволюция. Защото трябва да сме наясно, че по определен начин ние откриваме истината, като се връщаме към по-ранните етапи на човечеството.

Казва се, че жителите на древна Атлантида са могли да възприемат мъдрост във всичко, което ги е заобикаляло. Колкото по-назад в далечното минало се връщаме назад, толкова повече откриваме състояния на съзнанието, чрез които хората са били способни да възприемат творческите сили, които проникват в света, духовните същества, които ни заобикалят. Всичко, което ни заобикаля, е възникнало чрез тези творчески същества и да ги видим е наистина смисълът на „знание“.

Когато човечеството се е развило до сегашното ни ниво на съзнание (а това се е случило едва през нашата пета следатлантска епоха), в душата е останал копнеж да проникне отново в духовните сфери. Разказах ви как у древните индийски хора от самото начало е живял този дълбок копнеж да познаят истинския дух зад всичко, което ни заобикаля в света. Видяхме как са имали чувството, че всичко, което ги заобикаля, е сън, илюзия; как единствената им задача е била да се развият нагоре към древната мъдрост, която е действала творчески в ранните времена. Учениците на древните Риши са се стремели да извървят пътя, който ги е водил чрез Йога, за да погледнат нагоре в сферите, от които самите те са слезли. Те са се стремели далеч от Мая към тези духовни сфери горе.

Това е един от пътищата, които човек може да поеме. Най-новият път за постигане на мъдрост е пътят на розенкройцерите. Този път не насочва човека към миналото, а към бъдещето, към онези условия, през които той ще премине. Чрез определени методи ученикът се учи да развива в себе си мъдростта, която съществува в зародиш във всяко човешко същество. Това е пътят, даден от основателя на езотеричното течение на розенкройцерите, известен на външния свят като Кристиан Розенкройц. Това не е нехристиянски път, а по-скоро християнски път, адаптиран към съвременните условия, и се намира между действителния християнски път и пътя на йогата.

Този път е бил частично подготвен много преди времето на християнството. Той е приел специална форма чрез великия посветен Дионисий Ареопагит, който в езотеричното училище на Павел в Атина е поставил началото на обучението, от което са произлезли цялата по-късна езотерична мъдрост и обучение.

Това са двата пътя на езотеричното обучение, особено подходящи за Запада. Всичко, което е свързано с нашата култура и живота, който водим и трябва да водим, се издига, издига до принципа на посвещението чрез християнското и чрез розенкройцерското обучение. Чисто християнският път е донякъде труден за

съвременния човек, затова е въведен розенкройцерският път за онези, които трябва да живеят в днешната епоха. Ако някой поеме по стария, чисто християнски път сред съвременния живот, той трябва да може да се откъсне за известно време от външния свят, за да може по-късно отново да влезе в него, още по-интензивно. От друга страна, розенкройцерският път може да бъде следван от всички, независимо в каква професия или сфера на живота се намират.
Ще опишем чисто християнския път. Той е предписан като метод в най-дълбоката християнска книга, най-малко разбирана от представителите на християнската теология - Евангелието от Йоан, а като съдържание - в Апокалипсиса или Тайното откровение.
Евангелието от Йоан е чудотворна книга: човек трябва да го живее, не просто да го чете. Човек може да го живее, ако разбира, че неговите изказвания са предписания за вътрешния живот и че трябва да ги спазва по правилния начин. Християнският път изисква от своя ученик да смята Евангелието от Йоан за книга за медитация. Основно предположение, което до голяма степен липсва в розенкройцерското обучение, е, че човек притежава най-твърда вяра в личността на Христос Исус. Ученикът трябва поне да намери възможност да повярва, че най-възвишеното Същество, Водачът на Огнените Духове на Слънчевата еволюция, е бил физически въплътен като Исус от Назарет; че Христос Исус не е бил просто „Простият Човек от Назарет“, не е бил индивид като Сократ, Платон или Питагор. Човек трябва да види неговата фундаментална разлика от всички останали. Ако човек би се подложил на чисто християнско обучение, той трябва да е сигурен, че в него живее Богочовек с уникална природа, в противен случай той няма правилното основно чувство, което прониква в душата и я събужда. Следователно, човек трябва да има действителна вяра в първите думи от началото на Евангелието от Йоан: „В началото бе Логосът и Логосът беше у Бога, и Бог беше Логосът „до думите“. И Логосът стана плът и живя между нас.“ Така същият Дух, който беше владетел на Огнените Духове, който беше свързан с преобразяването на Земята, когото ние също наричаме Дух на Земята, действително е живял сред нас в дреха от плът, действително е бил във физическо тяло. Това трябва да се осъзнае! Ако човек не може да направи това, тогава е по-добре да предприеме друг метод на обучение. Този обаче, който е приел това основно условие и призовава пред душата си в медитация всяка сутрин в продължение на седмици и месеци евангелските думи до пасажа „пълен с благодат и истина“, и освен това по такъв начин, че не само ги разбира, но и живее в тях, ще ги преживее като пробуждаща сила в душата. Защото това не са обикновени думи, а пробуждащи сили, които извикват други сили в душата. Ученикът трябва само да има търпението да ги поднася непрекъснато, всеки ден пред душата си, тогава те се превръщат в силите, от които се нуждае християнското обучение, пробудени чрез пробуждането на съвсем определени чувства. Християнският път е по-скоро

вътрешен, докато в розенкройцерското обучение преживяванията се разпалват от външния свят.
Християнският път се следва чрез пробуждане на чувствата. Има седем етапа на чувство, които трябва да бъдат събудени. В допълнение има и други упражнения, които се дават лично само на ученика и са подходящи за неговия специфичен характер. Необходимо е обаче да се преживее 13-та глава от Евангелието на Йоан, така че да се преживее както сега ще опиша. Учителят казва на ученика: Трябва да развиеш съвсем определени чувства. Представете си следното: растението расте от почвата, но е от по-висок порядък от минералната почва, от която расте. Въпреки това растението се нуждае от нея, по-висшето не би могло да съществува без по-нисшето и ако растението можеше да мисли, то би трябвало да каже на земята: Вярно е, че съм по-висш от теб, но без теб не мога да живея. И то трябва да се наклони към земята с благодарност. По същия начин животното трябва да се отнася към растението, защото не би могло да съществува без растителния живот, и дори човекът трябва да се отнася към животното. И ако човекът се е издигнал по-високо, той трябва да си каже: Никога не бих могъл да стоя там, където стоя, без по-нисшето. Той трябва да се поклони с благодарност пред тях, защото те са направили възможно съществуването му. Никое създание в света не би могло да съществува без по-нисшото, към което трябва да изпитва благодарност. Така че дори Христос, най-висшият, не би могъл да съществува без дванадесетте, а чувството на неговата склонност към тях в знак на благодарност е силно изобразено в тази 13-та глава. Той, най-висшият от всички, измива краката на учениците си. Ако това се мисли в пълна будност като основно чувство в човешката душа, ако ученикът живее седмици и месеци в размисъл и съзерцание, които задълбочават това основно чувство - благодарността, с която висшето трябва да гледа надолу към по-нисшето, на което всъщност дължи съществуването си, тогава човек събужда първото основно чувство. Ученикът ще е навлязъл достатъчно дълбоко в преживяването, когато се появят определени симптоми, външен симптом и вътрешно видение. Външният симптом е, че човек усеща краката си да бъдат обляни с вода; във вътрешно видение човек вижда себе си като Христос, който мие краката на дванадесетте. Това е първият етап, този на Измиването *на краката* . Събитието в 13-та глава на Евангелието от Йоан не е само историческо събитие, то може да бъде преживяно от всички. То е външен симптоматичен израз на факта, че ученикът се е издигнал дотук в живота си на чувства, нито пък този знак не пропуска да се появи, когато е напреднал до тази точка в усъвършенстването на своя емоционален живот. Вторият етап, *Бичуването* , се преминава, ако човек се задълбочи в следното: Как би било с теб, ако страданията и ударите на живота те връхлитат отвсякъде? Трябва да се изправиш, трябва да се направиш силен, за да посрещнеш всички мъки, които животът предлага, и да ги понесеш. Това е второто основно чувство, което трябва да се изпита. Външното усещане за него е раздразнение по цялата повърхност на

тялото, а по-вътрешен израз е видение, в което човек вижда себе си бичуван, първоначално насън, а след това и във видение.
След това идва третото, което е *Увенчаването с тръни* . Тук човек трябва да живее седмица, месец с чувството: Как би било с теб, ако трябва не само да понасяш мъките и страданията на живота, но и ако дори най-святото, твоето духовно същество, бъде подложено на презрение и подигравки? И отново, не трябва да има оплакване, трябва да е ясно на ученика, че трябва да стои изправен въпреки всичко. Вътрешно развитата му сила трябва да го направи способен да стои изправен въпреки подигравките и презрението. Каквото и да заплашва да събори душата му, той трябва да стои изправен! Тогава във вътрешно астрално видение той вижда себе си с трънения венец и усеща външна болка в главата. Това е знак, че е напреднал достатъчно в живота си на чувства, за да може да преживее това преживяване.
Четвъртото е *Разпятието* . Тук ученикът отново трябва да развие съвсем определено чувство. Днес човек отъждествява тялото си с егото си. Този, който би преминал през християнското посвещение, трябва да свикне да носи тялото си през света, сякаш е чужд предмет, например маса. Тялото му трябва да му стане чуждо, той го носи през вратата като нещо външно, а не като себе си. Когато човек е напреднал достатъчно в това фундаментално чувство, му се разкрива това, което се нарича „Изпитание на кръвта“. Някои зачервявания на кожата се появяват на определени места по такъв начин, че той може да призове раните на Христос, по ръцете, краката и от дясната страна на гърдите. Когато ученикът чрез дълбочината на чувството си е способен да развие в себе си Изпитанието на кръвта, външния симптом, тогава се появява и вътрешното, астралното, в което той вижда себе си разпнат.
Петата е *Мистична смърт* . Ученикът се издига все по-високо до чувството: Аз принадлежа на целия свят; аз съм толкова малко независимо същество, колкото пръстът на ръката ми. Той се чувства вграден в целия свят, сякаш част от него. Тогава изпитва чувството, че всичко около него помрачава, сякаш черна тъмнина го обгръща, като пелена, която става плътна около него. През това време ученикът на християнското посвещение се научава да познава цялата скръб и цялата болка, цялото зло и нечестие, които се привързват към смъртния човек. Това е Слизането *в Ада* ; всеки трябва да го преживее. Тогава се случва нещо, сякаш завесата се разкъсва и ученикът вижда в духовните светове. Това се нарича Разкъсване *на завесата* .
Шестият етап е *Погребението и Възкресението* . Когато ученикът е напреднал дотук, той трябва да каже: Вече съм свикнал да гледам на тялото си като на нещо чуждо, но сега виждам всичко в света така близо до мен, както моето собствено тяло, което всъщност е взето само от тези вещества. Всеки цвят, всеки камък е толкова близо до мен, колкото и тялото ми. Тогава ученикът бива погребан в земната планета. Този

етап е съществено свързан с нов живот, с чувството за единение с най-дълбоката Душа на планетата, с душата на Христос, който казва: „Тези, които ядат хляба ми, ме тъпчат.“
Седмото, *Възнесението* , не може да бъде описано; човек трябва да има душа, която вече не е зависима от мисленето чрез инструмента на мозъка. За да бъде осъзнат онова, което ученикът преживява в това, което се нарича Възнесение, е необходимо да има душа, която може да *преживее* това чувство.
Това преминаване през състояния на смирение и дълбока преданост представлява природата на християнското посвещение и този, който сериозно го премине, преживява своето възкресение в духовните светове. Днес не е възможно за всички да поемат по този път и затова съществуването на друг метод, водещ към висшите светове, се е превърнало в необходимост. Това е розенкройцерският метод.
Тук отново трябва да се позова на седем етапа, които ще дадат представа за съдържанието на това обучение. Голяма част от него вече е описана в *„Луцифер-Гнозис“* .[1]Много може да се даде от учител на ученик само в рамките на училището, но все пак трябва да се формира представа какво осигурява обучението. То има седем етапа, макар и не последователни, въпрос е на собствената индивидуалност на ученика. Учителят предписва това, което му се струва подходящо за неговия ученик, а много друго е част, която не може да бъде оповестена публично.
Седемте етапа са следните:

1. Проучване
2. Въображаеми знания
3. Вдъхновено знание или четене на окултния ръкопис
4. Подготовка на философския камък
5. Съответствие между макрокосмоса и микрокосмоса
6. Живот в макрокосмоса
7. Божествено блаженство

Учението в розенкройцерския смисъл е способността да се потопи човек в съдържание на мисълта, което не е взето от физическата реалност, а от висшите светове. Това се нарича живот в чиста мисъл. Съвременните философи в по-голямата си част отричат това; те казват, че всяко мислене трябва да има известен след от сетивното възприятие. Това обаче не е така, защото никой например не може да види истински кръг; кръгът трябва да се види в ума; на черната дъска той е само съвкупност от малки частици тебешир. Човек може да достигне до истински кръг само ако остави настрана всички примери, всички действителни неща. По този начин мисленето в математиката е свръхсетивна дейност. Но човек трябва да се научи да мисли свръхсетивно и в други области. Посветените винаги са упражнявали този вид мислене по отношение на съществото на човека.
Розенкройцерската теософия е такова свръхсетивно знание и нейното изучаване, с

което сме заети сега, е първият етап от самото розенкройцерско обучение. Не изтъквам розенкройцерската теософия по някаква външна причина, а защото тя е първият етап от розенкройцерското посвещение.
Хората достатъчно често си мислят, че е излишно да се говори за принципите на човешкото същество, или за еволюцията на човечеството, или за различните планетарни еволюции, те предпочитат да придобият красиви чувства, не искат да изучават сериозно. Въпреки това, колкото и красиви чувства да придобие човек в душата си, е невъзможно да се издигне в духовните светове само с това. Розенкройцерската теософия не се опитва да събуди чувствата, а чрез изумителните факти на духовните светове да позволи на самите чувства да започнат да отекват. Розенкройцерът смята за вид нахалство да завладява хората с чувства. Той ги води по пътя на еволюцията на човечеството с вярата, че тогава чувствата ще възникнат сами. Той извиква пред тях планетата, пътуваща във вселенското пространство, знаейки, че когато душата преживее този факт, тя ще бъде силно обзета от чувства. Само празна фраза е да се каже, че човек трябва да се обърне директно към чувствата, това е просто мързел. Розенкройцерската теософия оставя фактите да говорят и ако тези мисли се влеят в чувствената природа и я надделеят, тогава това е правилният път. Само това, което човешкото същество чувства по собствена воля, може да го изпълни с блаженство или благословение. Розенкройцерът оставя фактите в космоса да говорят, защото това е най-безличният вид учение. Няма значение кой стои пред вас; не трябва да бъдете повлияни от личността, а от това, което той ви разказва за фактите на формирането на света. Така в розенкройцерското обучение това пряко уважение към учителя е заличено, той не го претендира, нито го изисква. Той иска да говори на ученика за това, което съществува, съвсем отделно от себе си.
Този, който иска да се стреми към висшите светове, трябва да свикне с начина на мислене, при който една мисъл произтича от друга. Такова мислене е развито в моите *„Философия на духовната дейност“* и *„Истина и наука“* . Тези книги не са написани по начин, по който човек може да вземе една мисъл и да я постави на друго място; много повече са написани, когато един организъм възниква, една мисъл израства от друга. Тези книги нямат нищо общо с този, който ги е написал; той се е отдал на това, което самите мисли са произвели в него, как са се свързали една с друга.
Следователно, за този, който желае да подходи елементарно, изучаването означава придобиване на определени познания за елементарните факти на самата духовна наука, докато за този, който желае да стигне по-далеч, това означава вътрешна медитация в мисловна структура, която позволява на една мисъл да израсне от друга, от самата себе си.
Вторият етап е *Въображаемото Познание* , знанието, което се обединява с това, което е дадено на ученика в етапа на обучение. Учението е основата, то трябва да

бъде усъвършенствано чрез индивидуално въображаемо познание. Ако помислите върху различни неща, които засегнах в последните лекции, ще откриете следи – например в ехото – от това, което се случваше ежедневно на Сатурн. Възможно е да гледаме на всичко около нас като на физиономия на вътрешен духовен елемент. Хората ходят по земята и тя е конгломерат от скали и камъни за тях, но хората трябва да се научат да разбират, че всичко, което ги заобикаля, е истинският физически израз на Духа на Земята. Точно както тялото е одушевено, така и планетата Земя е външният израз на обитаващ дух. Когато хората гледат на земята като на притежаваща тяло и душа, както човекът, само тогава те имат представа какво е имал предвид Гьоте, когато е казал: „Всички тленни неща са само привидност“. Когато видите сълзи да се стичат по човешкото лице, вие не изследвате чрез законите на физиката колко бързо или колко бавно се стичат сълзите; Те изразяват пред вас вътрешната тъга на душата, точно както усмихнатата буза е израз на вътрешната радост на душата. Ученикът трябва да се научи да вижда във всяко едно цвете на поляната, която пресича, външния израз на живо същество, израз на Духа, обитаващ Земята. Някои цветя изглеждат като сълзи, други са радостният израз на земния Дух. Всеки камък, всяко растение, всяко цвете, всичко е за него външен израз на вътрешния Земен Дух, неговата физиономия, която му говори. И всичко „тленно“ или преходно се превръща в „подобие“ на вечното, изразяващо се чрез него.

Подобни чувства е трябвало да бъдат постигнати от ученика на Граала и от розенкройцера. Учителят би казал: Вижте цветната чаша, която приема лъча на слънцето, слънцето извиква чистите продуктивни сили, които спят в растението и затова слънчевият лъч е наречен „свещено копие на любовта“. Вижте сега човека; той стои по-високо от растението, има същите органи в себе си, но всичко, което растението крие в себе си, съвършено чисто и целомъдрено, е в него пропито с похот и нечисто желание. Бъдещето на човешката еволюция се състои в това: човекът отново ще бъде целомъдрен и чист и ще изрича своя образ в света чрез друг орган, който ще бъде преобразеният орган на раждането. Целомъдрен и чист, без желание, без страст, ще бъде генеративният орган на човека; и както чашката на цвета се обръща нагоре към светото копие на любовта, тя ще се обърне към духовния лъч на мъдростта и оплодена от това ще роди свой собствен образ. Този орган ще бъде ларинксът. Ученикът на Граала беше показан: растението на долния си етап има тази чиста чаша, човекът я е загубил; той е деградирал до нечисти желания. От одухотворения слънчев лъч той трябва да позволи на тази чаша да се върне, в целомъдрие трябва да развие това, което формира Светия Граал на бъдещето.

Така ученикът се обръща към великия Идеал. Това, което се случва в бавната еволюция на цялата човешка раса, се преживява по-рано от посветения. Той ни показва еволюцията на човечеството в картини и тези картини действат съвсем

различно от абстрактните мисли, създадени от съвременната материалистическа епоха. Ако си представите еволюцията в такива възвишени и мощни картини като Граала, тогава ефектът е различен от този на обикновеното знание, което не е в състояние да упражни дълбоко влияние върху вашия организъм. Въображаемото знание действа надолу върху етерното тяло и оттам върху кръвта и това е средата, която действа формиращо върху организма. Човек ще става все по-способен да работи върху своя организъм чрез етерното си тяло. Всяко въображаемо знание, основано на истината, е едновременно лечебно и здравословно, то прави кръвта здрава в нейното кръвообращение. Най-добрият възпитател е въображаемото знание, стига човекът да е достатъчно силен и всеотдаен, за да може то да работи върху него.

Третият етап е *Четене на окултния текст* , тоест не само виждане на изолирани картини, но и оставяне на връзката между тези картини да действа върху нас. Това се превръща в това, което се нарича окултен текст. Човек започва да координира силовите линии, които протичат творчески през света, оформяйки ги в определени фигури и цветови форми чрез въображението. Човек се учи да открива вътрешна връзка, която се изразява в тези фигури и това действа като духовен тон, като сферична хармония, защото фигурите са основани на истински космически пропорции. Нашият текст е последен декадентски остатък от този древен окултен текст и е моделиран по него.

До четвъртото, *Подготовка на Философския камък,* се стига чрез упражнения на дихателния процес. Ако човек диша както е предписано от природата, той се нуждае от растителния свят за дишането си. Ако растението го нямаше, той не би могъл да живее, защото той му дава кислород и усвоява въглерода, който самият той издишва. Растението изгражда свой собствен организъм от него и връща кислород, като по този начин чрез растителния свят кислородът непрекъснато се обновява за човека. Човечеството не би могло да съществува само по себе си; елиминирайте растителния свят и човечеството за кратко време би изчезнало. Така виждате цикъла: вдишвате кислород, който растението издишва, издишвате въглерод, който растението вдишва и от който изгражда собствената си телесна природа. Така растението принадлежи на мен, то е инструментът, чрез който се поддържа животът ми. Можете да видите във въглищата как растението изгражда тялото си от въглерод, защото въглищата не са нищо друго освен мъртви останки от растения.

Розенкройцерското обучение води ученика през определено регулиран процес на дишане, за да формира органа, който може в него да осъществи трансформацията на въглерода в кислород. Това, което днес растението прави външно, по-късно, чрез бъдещ орган, който ученикът вече развива чрез обучението си, ще бъде осъществено в самия човек. Това бавно се подготвя. Чрез регулирания процес на дишане човекът ще носи в себе си инструмента за приготвяне на кислород; той ще е

станал подобен на растението, докато сега е от минерална природа. Той ще задържи въглерода в себе си и ще изгради тялото си от него и следователно тялото му по-късно ще стане по-растително, след което ще може да се обърне към святото копие на любовта. Цялото човечество тогава ще притежава съзнание, подобно на това, което посветеният придобива днес, когато се издига във висшите светове. Това се нарича трансмутация на човешката субстанция в онази субстанция, чиято основа е самият въглерод. Това е Алхимията, която кара човека да изгради собственото си тяло, както прави растението днес. Това се нарича подготовка на „Философския камък“ и въглеродът е неговият външен символ. Но това не е Философският камък, докато ученикът не може сам да го създаде чрез регулирания си процес на дишане. Учението може да се дава само от учител на ученик, то е обгърнато в дълбока тайна и едва след като е напълно пречистен и подготвен, ученикът може да получи тази мистерия. Ако тя бъде оповестена публично днес, тогава хората в своя егоизъм биха задоволили най-нисшите си нужди чрез злоупотреба с тази най-висша мистерия.
Петото е *Съответствието на Микрокосмоса и Макрокосмоса* . Когато изследваме пътя на човешката еволюция, виждаме, че това, което се намира в човека днес, постепенно е влязло отвън – например, жлезите са били външен израстък на Слънцето, подобно на нашите съвременни гъби; всичко, което днес се намира в човешката кожа, някога е било отвън. Човешкото тяло е, така да се каже, сглобено от това, което се е разпростряло извън него, всеки отделен член на вашето физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло е бил някъде отвън във Вселената. Това е макрокосмосът в микрокосмоса. Самата ви душа е била отвън в Божеството. Всичко, което е вътре в нас, съответства на нещо, което е отвън, и ние трябва да се научим да познаваме истинските съответствия в себе си.
Познавате мястото на челото, точно над корена на носа; то изразява факта, че нещо, което преди е било външно, се е привлякло в човека. Ако проникнете в този орган чрез медитация, потопите се в него, това означава повече от просто размишление в тази точка, вие се научавате да познавате частта от външния свят, която му съответства. Опознавате и ларинкса, както и силите, които го изграждат. Така научавате за макрокосмоса, като се потапяте в собственото си тяло.
Това не е просто вътрешно размишление! Не бива да казваш: Бог е вътре и аз ще Го търся. Ще намериш само жалкото човешко същество, което сам възвеличаваш в Бог! Този, който говори само за това вътрешно размишление, никога не стига до истинско знание. Да се постигне това по пътя на розенкройцерската теософия е по-малко удобно и изисква истинска работа. Вселената е пълна с красиви и чудни неща, човек трябва да бъде погълнат от тях, човек трябва да търси Бог в Неговите индивидуални проявления, тогава може да Го намери в себе си и едва тогава човек се научава да познава Бог като Едно. Светът е като голяма книга. Намираме буквите ѝ в създадените неща, трябва да ги прочетем от началото до края и след това се

научаваме да четем книгата микрокосмос и книгата макрокосмос от началото до края. Това вече не е просто разбиране, то се превръща в чувство, то слива човешкото същество с цялата вселена и то чувства всички неща като израз на божествения Дух на Земята. Ако човек е достигнал тази точка, той доброволно извършва всичките си дела в съответствие с волята на целия космос и това е известно като *Божествено Блаженство* .

Когато сме способни да мислим по този начин, ние вървим по пътя на розенкройцерите. Християнската школа се основава повече на развитието на вътрешните чувства, в розенкройцерската школа на всичко, което е разпространено във физическата реалност като божествената природа на земята, е позволено да действа върху нас и да отеква в нас като чувство. Това са два пътя, които са отворени за всички. Ако мислите по начина на съвременната мисъл, тогава можете да поемете по пътя на розенкройцерите, независимо колко научен може да сте. Съвременната наука е от полза, ако не просто изучавате космическата еволюция, четейки буквите, така да се каже, а провеждате изследванията си към това, което е скрито зад нея, точно както в една книга човек не разглежда буквите, а чете значението с тяхна помощ. Трябва да търсите духа зад науката, тогава науката за вас става само буквата за духа.

Казаното не е замислено като изчерпателно описание на розенкройцерското обучение, а само като индикация за това, което може да се намери в него. То е път за съвременния човек, то го прави способен да работи в бъдещето. Това са само елементарните етапи, за да дадем някаква представа за пътя. По този начин можем да осъзнаем как чрез розенкройцерския метод човек може сам да проникне във висшите мистерии.

Духовната наука е необходима на човечеството за неговия по-нататъшен прогрес. Това, което трябва да се случи за преобразяването на човечеството, трябва да се осъществи чрез самите хора. Този, който приеме истината в сегашното си въплъщение, ще оформи за себе си в по-късни въплъщения външната форма на по-дълбоките истини.

По този начин това, което обсъдихме в този лекционен курс, е координирано в едно цяло. То е инструментът, който трябва да работи творчески за бъдещата цивилизация. То се преподава днес, защото човекът на бъдещето се нуждае от тези учения, защото те трябва да бъдат насочени към еволюционния път на човечеството. Всеки, който не приеме тази истина за бъдещето, живее за сметка на другите хора. Но този, който я приеме, живее за другите, дори ако в началото е подтикнат от егоистичен копнеж за висшите светове. Ако пътят е правилният, тогава той сам по себе си е разрушител на егоизма и най-добрият възпитател на безкористността.

Окултното развитие сега е необходимо на човечеството и трябва да бъде внедрено в него. Един искрен, истински стремеж към истината, стъпка по стъпка, само това

води до истинско братство, това е магьосникът, който може най-добре да доведе до обединението на човечеството. Това ще послужи като средство за постигане на великата цел на човечеството - единството; и ние ще постигнем тази цел, когато развием средствата за нея в себе си, когато се стремим да придобием тези средства по най-благородния, най-чистия начин, защото става въпрос за освещаване на човечеството чрез тези средства.

Така Духовната наука ни се явява не само като велик идеал, но и като сила, с която се пронизваме и от която за нас извира знание. Духовната наука ще става все по-разпространена, тя ще прониква все повече и повече във всички религиозни и практически аспекти на живота, точно както великият закон на съществуването прониква във всички същества; тя е фактор в еволюцията на човечеството.

В този смисъл са дадени тези лекции по розенкройцерска теософия. Ако тя е разбрана не само абстрактно, но и така, че чувствата са предизвикани чрез познаване на фактите, тогава тя може да действа директно в живота. Когато това знание се влее във всички наши членове, от главата до сърцето и оттам в ръката, във всичко, което правим и създаваме, тогава сме схванали основите на духовната наука. Тогава сме схванали великата задача на цивилизацията, която е поставена в нашите ръце, и тогава от това знание се развиват и чувствата, които този, който обича да приема нещата лесно, би предпочел да развива директно.

Розенкройцерската теософия не желае да се наслаждава на чувствата, тя желае да представи пред очите ви фактите на духа. Ученикът трябва да участва, трябва да се остави да бъде стимулиран от описаните факти, чувствата и усещанията трябва да бъдат събудени в него чрез тях. В този смисъл Духовната наука трябва да се превърне в мощен импулс за сферата на чувствата, но същевременно да бъде това, което ни води директно към фактите на свръхсетивните възприятия, което им позволява първо да възникнат като мисли и след това да отведе търсещия нагоре към висшите светове.

Това беше предназначено да бъде значението на тези лекции.